

Barış ve Uluslararası Güvenliğin Önemli Bir Etmeni

Edward Gierek

Polonya Birleşik İşçi Partisi Merkez Komitesi Birinci Sekreteri

Sosyalist devletlerin 14 Mayıs 1955'de Varşova'da bağladıkları Dostluk, İşbirliği ve Yardımlaşma Antlaşması'nın imzalanışının 25. yıldönümü geniş bir tarihsel ve politik öneme sahiptir. Bu yıldönümü, sosyalist ülkelerin savunma ve politik bağlaşıklığının var olduğu çeyrek yüzyıl boyunca tanık olduğumuz olayları bir daha gözden geçirmek ve bu bağlaşıklığın, Avrupa'da barışı sürekli kılma ve uluslararası güvenliğin pekişmesi için önemli bir etmen olarak oynadığı rolü bir kez daha doğrulamak için bir olanak veriyor. Antlaşma'ya başkentinin adını veren Polonya için, bu yıldönümü, aynı zamanda, SSCB, DAC, Çekoslovakya ve öbür sosyalist topluluk devletleriyle aramızdaki bağlaşıklık sayesinde ulusal güvenliğimizi sağlamlaştırmakta elde ettiğimiz başarıyı değerlendirmemizi olanaklı kılması bakımından da anmaya değerdir.

Biz, sosyalist topluluğun askersel ve politik bağlaşmasının, ulusal çıkarlar ile ortak sınıfsal erekerin uyumlu bir bileşimine dayanan birlik ve işbirliğimizin güçlenmesine yardımcı olduğuna derinden inanıyoruz. Varşova Antlaşması ülkelerinin işbirliği, onların ortak Marksist-Leninist ideolojilerinden, toplumsal sistemlerinin özdeşliğinden ve aynı zamanda ülkelerimizin uluslararası arenadaki ortak erekerinden kaynaklanan sosyalist enternasyonalizmin bir anlatımıdır.

Tarihin sayfalarını çevirirken, doğal olarak Varşova Antlaşması Örgütü'nün gelişim sürecinde geçtiği aşamalar ve onun 25 yılı aşkın işleyişinden çıkagelen ortak başarılarımız üzerinde durup düşünüyoruz. Bu sayfalarda hem ender rastlanır tarihsel öneme sahip olayları, hem de Antlaşma üyesi ülkelerin önesürdükleri görevlerin yerine getirilmesini sağlayan gündelik emek uğraşını buluyoruz.

Şimdi faşizme karşı tarihsel utkunun 35. yıldönümünü kutluyoruz. Bu utkuyla ilişkili pekçok sonuç arasında biri öndegelen bir öneme sahiptir. Bu, savaş güçlerine karşı direnebilecek denli güçlü olma zorunluğuna ilişkindir. Bu vargı, 1939 Eylülünde saldırgana kesinlikle tek başına karşı koymak zorunda kalmış olan Polonya için de önemlidir.

Üçüncü Reich'in üzerindeki utkudan sonra Avrupa halkları, utkan güçler arasında işbirliği politikasının yeni koşullarda da sürdürülmesini ve bu politikanın barışı koruma ve ilişkileri istikrara kavuşturma amacına yönelmesini bekletiler. Ama böyle olmadı. Kapitalist ülkeler komünist tehlike efsanelerini perde olarak kullanarak, Hitler'e karşı bağlaşıklıkla parçaladılar.

İlerlemeye düşman güçlerin izledikleri dış ve iç politika, SSCB'ne ve genç Halk Demokrasileri'ne karşı yönelik NATO askersel blokunun kurulmasında somutlandı. Bu politika dünya barışı için sonderece tehlikeli olmuştur. Onun mimarları Batı Almanya'da yükseliş konumunda olan intikamcılığı kullanmayı ve Avrupa'da oluşmuş bulunan politik ve topraksal statükoyu bozmayı umuyorlardı.

Sovyetler Birliği, Polonya ve öbür sosyalist ülkeler bu politikanın karşısında hareketsiz kalamazlardı. Avrupa'da durumun daha öte kızışmasını önlemek amacıyla Paris Antlaşması ve Bonn Genel Antlaşması'nın (1) onaylanmasına karşı diplomatik bir girişimde bulundular ve Avrupa'da kolektif güvenlik üzerine bir konferans toplanmasını önerdiler. Ama Batılı güçler bu öneriyi reddettiler. Bunun üzerine Avrupa'nın sosyalist ülkeleri, 1954 yılının 29 Kasım-2 Aralık tarihleri arasında Moskova'da, Avrupa'da Barış ve Güvenlik konulu bir konferans düzenlediler. Konferans, Avrupa'da bir kolektif güvenlik sistemi kurulması önerisini yineledi, ayrıca Batılı hükümetleri, Paris Antlaşması'nın onaylanması halinde sosyalist devletlerin «kendi silâhlı güçlerini ve komutanlıklarını örgütlemek üzere, birlikte zorunlu önlemleri» (2) alacağı konusunda uyardı.

Ne var ki, sosyalist ülkelerin birçok kez yinelenen barış önerilerine karşın, Paris Antlaşması'nın imzalanması onaylandı. FAC NATO'nun üyesi oldu.

Bu koşullarda, 11-14 Mayıs 1955'de Varşova'da toplanan bir konferansta (3) sosyalist ülkeler, Varşova Antlaşması diye adlandırılan çokyanlı

(1) Bu antlaşmalar Batı Almanya'yı NATO'nun askersel örgütlerine sokuyor ve intikamcılarının bir Batı Alman ordusu inşa etmelerinin yolunu açıyordu - *Yayıncı*.

(2) «Pravda», 3 Aralık 1954.

(3) Konferansa Arnavutluk, Bulgaristan, Çekoslovakya, Demokratik Alman Cumhuriyeti, Polonya, Romanya, SSCB katıldı. 1962'den buyana Arnavutluk Varşova Antlaşması Örgütü'nün çalışmalarına katılmadı ve 1968'de tekyanlı olarak Örgüt'ten ayrıldı.

bir Dostluk İşbirliği ve Yardımlaşma Antlaşması imzalandılar. Bu, tüm ilgili taraflarca onaylanarak, 5 Haziran 1955'de yürürlüğe girdi.

Varşova Antlaşması'nın program ilkesi, sosyalist topluluk devletlerini, onların güvenliğini ve barış içinde sosyalist kuruluş çalışmasını korumaktır. Varşova Antlaşması Örgütü'nün kuruluşu ve onun Avrupa'da ve tüm dünyada barış ve güvenliği koruyup sürdürmeyi amaçladığını ve katıksız bir savunma bağlaşıklığı olduğunu gösteriyor.

Varşova Antlaşması'nın tüm içeriği, onun Avrupa'da barış ve güvenliği güçlendirmek olan ana amacıyla bütünüyle uyumludur. Antlaşma üyesi ülkeler Avrupa'nın bağımsızlığını korumak arzularını dile getirmişler ve bir Avrupa kolektif güvenlik sistemi kurmak gereğini belirtmişlerdir. Böyle bir sistem kuruluncaya değin Varşova Antlaşması Örgütü, Avrupa'da kalıcı barış ve güçler dengesi politikasının sınanmış bir aleti ve güvenilir bir koruyucusu olarak yaptığı çalışmayı sürdürecektir.

Varşova Antlaşması Örgütü'nün etkinliğinin politik yanı da son derece önemlidir. Sosyalist ülkelerin kardeş partiler ve hükümetlerinin yöneticileri Örgüt'ün en yüksek organı Politik Danışma Komitesi'nin (PDK) çalışmalarına katılıyorlar. PDK'nin toplantılarında politik eylem programları ileri sürülüyor ve tüm uluslararası ilişkiler sistemine ilişkin öneriler getiriliyor. Bu etkinliklerin yumuşama ve barış savaşımındaki önemi artmaktadır.

Varşova Antlaşması sosyalist topluluk ülkelerinin güvenliğini sağlar. Aynı zamanda o, başından beri etkili bir barış etmeni ve yumuşamayı geliştirmeyi, silâhlanma yarışına sonvermeyi amaçlayan girişimlerle şaşmazca ileri çıkan bir odak olagelmıştır. Varşova Antlaşması ülkelerinin bu politik çizgisi ana çizgi olmuştur ve öyle sürmektedir.

Varşova Antlaşması ülkelerinin geçtiğimiz çeyrek yüzyıldaki barış girişimleri, Avrupa'daki politik ve toplumsal statükoyu, sosyalist topluluğun güçlerinin büyümesi ve saygınlığının güç kazanmasıyla tanımlanan ana karanın savaş sonrası gelişiminin sonuçlarını pekiştirme amacına yöneliktir. Bu savaşım, yumuşama politikasının uygulanmasını ve Avrupa devletleri arasında ilişkilerin normalleştirilmesini ve Alman toprağı üzerindeki ilk sosyalist devlet olan DAC'nin tanınmasını içeriyordu. Bu savaşım ayrıca, 1970'lerde SSCB ile FAC arasında, Polonya ile FAC arasında ünlü ikili Antlaşmaların, Batı Berlin üzerine dörtlü Antlaşmanın ve Çekoslovakya ile FAC arasındaki Antlaşma'nın imzalanmasıyla da birlikte yol aldı. Avrupa Güvenlik ve İşbirliği üzerine Konferans ve Lenin'in fikirlerinden kaynaklanan farklı sosyal-ekonomik sistemlere sahip devletlerinin barış içinde yanyana yaşaması temel ilkelerinin yazılı olduğu Sonuç Belgesi, Antlaşma üyesi ülkelerin ardıcıl eyleminin sonucunda gerçekleşti. Helsinki'ye giden yolun ne denli çetin olduğu, Varşova Antlaşması ülkelerinin Avrupa çapında bir güvenlik sistemi yaratma ve bölgede devletler arası çatışma tehlikesini ortadan kaldırma çabalarından görülmüyor.

Daha 1955 Temmuzunda Dört Devletin Cenevre Doruk Toplantısı'nda Sovyetler Birliği, bağlaşıklarına danıştıktan sonra, Avrupa'da bir kollektif güvenlik sistemi kurulması için bir tasarı sunmuştu. Ama bu girişim Batı'lı devletlerce reddedilmişti. Ondan sonra SSCB, NATO ve Varşova Antlaşması'na bağlı devletlerin birbirleriyle ilişkilerinde zora başvurmaktan kaçınmayı kabul etmelerini önerdi. Ne yazık ki, Avrupa ilerici kamuoyunun desteklediği bu öneri de kabul edilmedi.

Ne var ki, Varşova Antlaşması ülkeleri Avrupa anakarasının karşıt askersel bloklara bölünmüşlüğü'nün üstesinden gelme çabalarına ara vermediler. Avrupa güvenliğinin sağlamaştırılması Politik Danışma Komitesi'nin hemen her toplantısında görüşülen bir konuydu. PDK'nin 27-28 Ocak 1956'da Prag'daki ilk toplantısı, gelecek birçok yıl boyunca bu çabaların doğrultusunu belirleyen ilkeleri formüle etti. Toplantı özel olarak, Avrupa uluslarının gelişmesi için barışçı koşulları elde etmenin en iyi yolunun, varolan askersel gruplaşmaların yerini alacak bir Avrupa kollektif güvenlik sisteminin kurulması olduğunu söyledi. Varşova Antlaşması ülkeleri gerçek bir Avrupa güvenlik sisteminin kurulmasını kolaylaştırmak çabasıyla, bu amaca uygun önerileri dikkate almaya hazır olduklarını bildirdiler. O tarihlerde silâhlanma yarışını dizginlemeyi ve Avrupa topraklarına nükleer silâhlar yerleştirilmesine engel olmayı amaçlayan çabaların önemli bir tanesi de, Varşova Antlaşması'nın belgelerinde savunulan ve Avrupa'nın göbeğinde silâhların sınırlandırılması ve burada nükleer silâhlardan arınmış bir bölge kurulmasına ilişkin Polonya'nın önerisiydi.

Varşova Antlaşması ülkeleri, NATO'nun çokyönlü nükleer gücünün kurulmasına ve FAC'nin nükleer silâhlar edinmesine karşı savaştılar. Bu savaşım, uluslararası yaşam pratiğinde nükleer silâhların türetilmemesi ilkesinin güçlenmesine yardımcı oldu ve 1968'de buna ilişkin bir antlaşmanın bağlanmasıyla sonuçlandı.

Varşova Antlaşması ülkeleri her zaman DAC'nin hakları ve çıkarlarını savunmak konusunda ilkeli bir tutum almış ve onun FAC'yle sınırları üzerinde durumun kızıştirilmesini önlemeye çalışmışlardır. 1970'lerin başında DAC uluslararası ölçüde genel olarak tanındı ve onun Avrupa'da ilişkilerin istikrara kavuşturulmasında önemli bir etmen olarak oynadığı rol büyüdü.

SBKP'nin 24. ve 25. Kongreleri'nde benimsenen ve yumuşama ve silâhsızlanma sorunlarına başta gelen bir önem veren Barış Programı, sosyalist ülkelerin Avrupa'da güvenlik ve işbirliğinin hakça temellerini atma savaşımına yeni bir itki verdi. Kardeş partilerin kongreleri tarafından desteklenen Barış Programı sosyalist ülkelerin ve bütün öteki barış güçlerinin uluslararası etkinliği için politik platform konumuna gelmiştir. Polonya Komünistleri de bu ortak çabalara katkıda bulunmuşlardır. Partimiz

öbür kardeş partilerle, başta da SBKP ve Sovyetler Ülkesi'yle birlikte Avrupa'nın barışçı gelişimini sağlamak için elinden gelen en büyük çabayı gösteriyor.

1970'lerde, Avrupa'nın güvenliğinin güçlendirilmesi ve yumuşamanın ilettilmesinde Varşova Antlaşması'na belirleyici bir rol düşüyordu. Helsinki Sonuç Belgesi'nin ilkelerinin yaşama geçirilmesine yönelik girişimlerimiz Avrupa'daki ilişkilerde köklü bir değişikliğin oluşturulmasına yardımcı oldu. Yumuşama egemen eğilim konumunu aldı. Onun, savaş tehlikesinin uzaklaştırılmasını ve stratejik silâhların sınırlandırılması üzerinde antlaşmaların ve silâhlanma yarışını bir ölçüde sınırlayan birçok başka antlaşmanın üretilmesini sağlamış olan başarılarını silip atmak olanaksızdır. Geçtiğimiz on yılda yumuşama savaşımının deneyimiyle zenginleşmiş olarak, şu savı güvenle ileri sürebiliriz: Varşova Antlaşması ülkelerinin ardıcıl barışçı konumu olmasaydı, onların çokyanlı girişimleri olmasaydı, Orta Avrupa'da karşılıklı silâh ve asker indirimi üzerine görüşmelere başlanması olanaksız olurdu.

PDK toplantılarının geçtiğimiz birkaç on yıl boyunca, ilk adımda nükleer silâhları kullanmama konusunda, niceliksel ve niteliksel silâh artırımının derhal durdurulması ve nükleer silâhların askersel cephaneliklerden çıkarılması üzerine ileri sürdükleri öneriler tüm insanlığın geleceği için büyük önem taşımaktadır. Sosyalist ülkeler, NATO'nun dağıtılmasıyla aynı zamanda Varşova Antlaşması Örgütü'nü dağıtmaya ve bir ilk adım olarak, bunların askersel örgütlerini tasfiye etmeye hazır olduklarını birçok kez belirtmişlerdir. Onlar, azalmaya ya da sınırlamaya hazır olmadıkları tek bir silâh tipinin bulunmadığını defalarca bildirmişlerdir. Son olarak, Antlaşma bağlaşıklarıyla yaptığı danışmalardan sonra SSCB, DAC'ndeki silâhlı güçlerinde tek yanlı bir indirimi yürürlüğe koyuyor.

Şimdi milyonlarca insan, sosyalist ülkelerin bu iyi niyetli girişimlerinin ve sağduyu çağrılarının kapitalist dünya yöneticilerinden karşılık görmemesinden kaygı duyuyor. Dahası, soğuk savaş savunucuları bir kez daha barış içinde yanyana yaşama ilkelerini yıkmaya ve Avrupa'ya silâhlanma yarışını sarmalında yeni bir hamle dayatmaya çalışıyorlar. NATO Konseyi'nin 1979 Aralığı'nda aldığı Avrupa'ya orta menzilli ABD nükleer silâhları ve kruyz füzeleri yerleştirme kararı ve SBKP Merkez Komitesi Genel Sekreteri, SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı Leonid Brejnev'in 6 Kasım 1979'da önerdiği gibi, sosyalist ülkelerin Avrupa'da silâhların sınırlandırılması ve askersel yumuşamaya ilişkin tüm bir sorunlar kompleksi üzerine gecikmeden görüşmelere başlanması yönündeki girişimlerinin dikkate alınmasının reddedilmesi, sosyalist ülkelere sertlik konumundan hitap etmeye yeni bir yeltenişin kanıtıdır. Bu durumda, Varşova Antlaşması ülkelerinin ideolojik ve politik birliği, yumuşama ve barışı korumayı amaçlayan ardıcıl eylemleri özel bir önem taşıyor. Biz, görüşmelerin olumlu so-

nuçlar verebileceğine, ama bunun, güçler dengesine, ki NATO kararları bunu bozmuştur, saygı göstererek olabileceğine inanıyoruz.

Uluslararası ilişkilerin gelişiminin şimdiki aşaması, silâhlanma yarışı tehlikesini savuşturmak için Avrupa'da yumuşama sürecine yeni itkiler vermek ve Avrupa'da Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'nın Sonuç Belgesi'ndeki ilkelerin gerçekleştirilmesi ve daha da geliştirilmesine yeniden can vermek amacıyla çabaların iki katına çıkarılmasını gerektiriyor. Sonuç Belgesi'ni imzalayan devletlerin Madrid'te yapacakları yapıcı bir toplantı anakarada barışın daha da güçlendirilmesine yardımcı olacaktır.

Varşova Antlaşması'ndaki bağlaşıkları için olduğu gibi, Polonya için de esas olan, barışı güçlendirme arzudur ve bu arzu, PBİP Sekizinci Kongresi'nin kürsüsünden yapılan, Avrupa'da askersel yumuşama ve silâhsızlanma konulu bir konferansın Varşova'da toplanmaya çağırılması önerisinde de dile geldi. Bu girişim, devletlerimizin geçtiğimiz dönemde ileri sürdükleri askersel yumuşama üzerine geniş bir önlemler programını uygulamak yönündeki Varşova Antlaşması'nın politikasını sürdürüyor. Bu, doğuşundan beri Varşova Antlaşması'nın bağrında yatan ülkelerin bir yansımasıdır.

Polonya Halk Cumhuriyeti, Avrupa'yı ve dünyayı barış ve işbirliği yolundan uzaklaştırmak isteyen güçlere engel olmak için hiçbir çabayı esirgemeyecektir. Biz, yumuşama ve silâhlanma yarışının yavaşlatılması zorunluğunun kavranacağına, halkların istemi olan silâhsızlanma yolunun açılacağına ve aklın utkuya ulaşacağına inanıyoruz.

Bandung ve Günümüzün Gerçeklikleri

Sarada Mitra

Hindistan Komünist Partisi Ulusal Konseyi üyesi

25 yıl önce uluslararası politika sözlüğüne yeni bir terim, «Bandung» terimi girdi. Bu coğrafyasal ad, Asya ve Afrika anakaralarının yaşamında önemli bir gelişmeyi tanımlıyordu. Endonezya'da sevimli ve konuksever bir kasaba olan Bandung yeni ününü, 1955 yılında orada toplanan Afrika-Asya Konferansı'na borçludur. (1)

Bir çeyrek yüzyıllık aradan sonra bizi yeniden bu olaya gözetmeye zorlayan nedir? Bunun yanıtı açıktır: Bandung Konferansı dev bir uluslararası gücün, yani sömürge ve yarı sömürge bağımlılığından kurtulmak için savaş veren ülkeler hareketinin doğuşunu işaretledi ve sözkonusu ülkelerin geniş bir demokratik platform temelinde ilk uluslararası eylemiydi. Konferans'ın sonuç bildirgesi, yirminci yüzyılın ikinci yarısında uluslararası gelişimin kimi belli başlı eğilimlerini saptayabilen Asya'lı ve Afrika'lı seçkin devlet adamlarının uzakgörüşlüğünü bugün bile kanıtlamaktadır.

Konferans'a katılanlar, dirimsel insan haklarını ve ezilen ulusların haklarını savunan konuşmalar yaptılar. Ulusların kendi yazgılarını belirleme yasal haklarının yaşama geçirilmesini istediler ve iğrenç ırkçı ve ayrımcılık uygulamasını kınadılar. Dahası, Sonuç Bildirgesi doğrudan doğruya emperyalizmin adını anmamakla birlikte (2) öngörülerinin birçoğu belirgin biçimde anti-emperyalistti; bunun bir örneği «halkların yabancı boyunduruğuna, egemenliğine ve sömürsüne hedef olması»nı Konferans'ın şiddetle kınamasıdır. Bildirge, «sömürgeciliğin bütün görünüşleriyle birlikte, hızla sona erdirilmesi gereken bir felaket» olduğunu bildiriyordu.

İzleyen birçok yıl boyunca, özünde anti-emperyalist olan bu ilkeler, gelişme yolundaki ülkelerin uluslararası sahnedeki kolektif eylemlerinin temel içeriğini belirledi.

Bunun da ötesinde, Bandung, Asya ve Afrika tarihinde bu anakaralardaki ülkeler ve halkların barış içinde yaşayıp çalışmaya ve barışçı bir gelecek sağlamaya kararlı olduklarının en yüksek düzeyde bildirildiği ilk

(1) Birmanya, Endonezya, Hindistan, Pakistan ve Seylan Başbakanlarının girişimiyle toplanan bu konferansın 18–24 Nisan 1955'teki oturumuna, konferansı düzenleyen ulusların yanısıra 24 Asya ve Afrika ülkesi katıldı.

(2) Leo Mates, Bağılantısızlık Kuramı ve Yürürlükteki Politika, Belgrad 1972, s. 371–381.

forumdu. Konferans, o sıralar hükümsüren soğuk savaş ortamında uluslararası gerginliğin bir nükleer savaş tehlikesi doğurmasından duyulan kaygıyı belirtti ve dünyada daha büyük bir güvenlik için, genel silâhsızlanma ve etkili uluslararası gözetim altında nükleer silâhların yok edilmesi yönünde bir ilk adım olarak silâhların azaltılması için çağrı yaptı. Böylece Asya ve Afrika ulusları, bu temel uluslararası sorunda konumlarını açıkça tanımlayarak, bu sorunun çözümüne katılmaktan uzak durmak niyetinde olmadıklarını açıklığa kavuşturdular.

Konferans, uluslararası işbirliği sorunlarına geniş, yapıcı ve uzak-görüşlü bir yaklaşım getirdi ve bu işbirliğini barış içinde yanyana yaşama, dostluk ve iyi komşuluk ruhuyla esinlemeye uğraştı. Ağırılık, karşılıklı yarar ve ulusal egemenliğe saygı temelinde ekonomik işbirliğine verilmişti. Konferans, katılan ulusların, dünya fiyatlarının ve hammadde isteminin istikrara kavuşturulması için kolektif eyleme geçmelerini ve uluslararası forumlarda bu sorunlara ortak bir yaklaşım benimsemelerini öğütledi. Sonraları, 1970'lerde bu yönelim, özgürlüğüne yeni kavuşmuş ulusların dış ticarete emperyalist dayatmaya karşı savaşımının başlıca doğrultularından biri haline gelecekti.

Ayrıca Bandung Konferansı, Asya ve Afrika ülkelerinin kendi aralarındaki kültürel bağların özel rolünü de belirtti ve daha o zamanlar bu işbirliğinde hertürlü ayrımcılığın ortadan kaldırılmasını isteyerek, daha geniş, dünya çapında kültürel işbirliğinin önemini vurguladı.

Birleşmiş Milletler Anayasası'nın maddeleri uyarınca, «bütün ulusların kendi politik ve ekonomik sistemlerini ve kendi yaşam tarzlarını özgürce seçme hakkına sahip olmaları gerektiği»ni bildiren Sonuç Bildirgesi'nde Asya ve Afrika ülkeleri için toplumsal ilerleme sorunlarına temelden yeni bir yaklaşıma yer verildi. Aslında Konferans, emperyalizmin yeni özgür uluslara kendisi için en uygun bir toplumsal sistem dayatma «hakkı»nı reddediyordu. Daha sonraları, sömürge sistemi tümüyle dağılma koşullarında, bu yaklaşım, giderek büyüyen sayılarda sosyalist yönelimli ulusların dünya sahnesinde boy göstermesinde ete kemiğe büründü.

Son olarak, Konferans Bildirgesi o tarihte uluslararası ölçüde kabul edilen barış içinde yanyana yaşama ilkelerinin ayrıntılı bir tanımını – **Pança Şila – içeriyordu.**

Bandung'taki kazanımların kısa bir özeti yapıldığında, heterojen bir forumda kaçınılmaz olan kimi gerici çevrelerin anti-komünist güdümlü muhalefetine ve uzlaşmacı öğelere karşın, sömürgecilikten kurtulup özgürlüğünü kazanmış olan ulusların barışçı koşullarda bağımsız gelişmesi yönündeki temel doğrultunun, en sonunda ezici üstünlükle destek görüldüğü sonucu çıkarılabilir. Ama bu henüz yürürlüğe geçirilmeyi bekleyen bir niyetin ifadesiydi. İlerde bu doğrultunun yaşama geçirilmesi için zorlu bir savaşım bekliyordu ve ne yazık ki, Bandung'ta temsil edilenler de

içinde olmak üzere, Asya ve Afrika'nın bütün ülkeleri sonradan Konferans kararlarının maddesine ve ruhuna bağlılık gösteremediler. Soğuk savaş zincirleri ve emperyalist güdümlü askersel-politik bloklara üyelik, kimi zaman, fiili egemenlikten ve uluslararası sorunlarda bağımsız bir rol özleminden güçlü çıktı. Bandung Konferansı'nın kapanışı sırasında dile getirilen bir başka Afrika-Asya konferansı toplama isteğinin yerine getirilemeyeşinin nedenini bu olgu açıklar.

Yine de, Bandung'ta saptanan temel doğrultu, güçler arasında yalpalayıp durdu. Sosyalist topluluğun gücünün büyümesi ve sömürge imparatorluklarının dağılmasındaki çarpıcı hızlanma (özellikle 1960'ların başında Afrika'da) tarafından kanıtlanan dünya güçler oranındaki – sömürgecilik ve emperyalizm aleyhine – değişiklik bunu kolaylaştırdı. Sömürgeciliğin çöküşü ve onlarca ülkenin bağımsızlığını ilân etmesiyle, kurtuluş savaşının kendisi daha derin bir içerik kazandı ve yalnızca somut sömürgecilikle – İngiliz, Fransız vb. sömürgeciliğiyle – değil, aynı zamanda bu ulusları başta ekonomik bakımdan olmak üzere ezmeyi ve onları yenisömürgeci bağımlılığa zorlamayı sürdüren bir sistem olarak emperyalizmle de çatışmaya girdi.

Bu sırada, başta ABD emperyalizmi olmak üzere, emperyalizmin yarattığı ve Asya'yı da saran askersel bloklar ağının başlıca öğelerinden birini oluşturduğu uluslararası gerginlik ve soğuk savaşın, bu savaşımın başarısını gitgide engellemekte olduğu berraklık kazanıyordu. Sivri ucu Sovyetler Birliği'ne yöneltilmiş olan bu bloklar – SEATO, CENTO (önce Bağdat Antlaşması) – emperyalizm tarafından giderek daha çok, anakaramızda yenisömürgeci hedeflerine ulaşmanın bir aracı olarak kullanılıyordu. Bu durumda, 1961 Eylülü'nde Belgrad Konferansı'nda bağlantısızlar hareketi örgütsel olarak oluştu. O, Bandung'ta ilân edilen fikirlerin yaşamsallığını çarpıcı biçimde gözler önüne serdi ve gerçekte yeni durumda bayrağı onun elinden aldı. ⁽³⁾ Bandung'ta işlenen ilkeler, bağlantısızlar hareketinin programının temelini oluşturdu. Hareket bu ilkelere yeni bir sınırlayıcı ilke, yani askersel bloklarla bağlantısızlık esasını ekledi ve kurtuluş hareketlerine yardımcı başta gelen görevlerinden biri olarak tanımladı.

Bağlantısızlık fikrinin Hindistan'ın önde gelen devlet adamı ve ilk Başbakanı Jawaharlala Nehru tarafından ileri sürüldüğü ve tanımlandığı anımsanacaktır. Bir yurtsever ve demokrat olan Nehru yeni özgür bir ulusun yazgısının büyük ölçüde onun dünya sahnesinde bağımsız bir konum alma yeteneğine bağlı olduğunu görmüştü. Daha 1946 Eylülü'nde Nehru, bağımsız Hindistan'ın gelecekteki dış politikası üzerinde düşün-

⁽³⁾ Bağlantısızlar hareketi kurulduğu andan başlayarak, Sosyalist Küba ve Yugoslavya dışında, yalnızca Asya ve Afrika ülkelerini biraraya topladı. Harekete öbür anakaralardan ülkeler ancak, 1973 Eylülü'nde Cezayir'de toplanan Dördüncü Konferans'ta katıldılar.

dükten sonra, Delhi radyosunda bütün uluslararası sorunlara ilişkin ulusun tutumunu Hindistan'ın çıkarları temelinde formüle etme niyetini açıkladı: Bu, dünyada «birbirlerine karşı bağlaşıp bulunan grupların politikalarından uzak durmak» (4) anlamına geliyordu. Emperyalistlerin sosyalist ülkelere karşı soğuk savaşı körükledikleri bir ortamda, herkesçe tanınan John Foster Dulles'in «yanımızda olmayanlar, karşıımızdadır» dediği bir sırada Nehru'nun çizdiği çizginin anti-emperyalist özü açıkça ortadaydı ve bu, aynı Dulles'in bu çizgiyi «ahlaksızlık» diye niteleyerek bir öfke patlamasına yolaçtı.

Daha sonraları Nehru, birçok vesileyle Hindistan'ın «hiçbir belirli gruba katılmayacağız» biçimindeki açıklamasının tarafsızlıkla, pasiflikle ya da uluslararası sorunlardan kendini yalıtılmakla hiçbir ilişkisi olmadığını, bunun «ortada kalmak» demek olmadığını açıkladı. (5) Tersine, bağlantısızlığın Hindistan'a dünyada aktif, bağımsız bir politika izleme olanağını verdiği görüşündeydi ve Hindistan'ın eşitlik koşuluyla işbirliği yapmaya ve Hindistan'ın çıkarlarıyla uyuşan bir tavır sürdüren ülkeleri özgül konularda desteklemeye hazır olduğunu bildirdi.

Simgesel olarak, Nehru, Güneydoğu ve Güneybatı Asya'da askersel bloklar kuran Manila ve Bağdat Antlaşmaları'nın bağitlanmasından sonra, bağlantısızlık politikasının içeriğini daha da kesinlikle belirledi. Bu gelişmeyle ilgili olarak Hindistan Parlamentosu'nda yaptığı konuşmada şöyle diyordu: «Dünyayı yanlış bir yöne ittikleri düşüncesindeyiz . . . Barış, silâhsızlanma ve gerginliklerin azaltılması yönündeki bu yeni etmenlerden yararlanmak yerine, bile bile bunları engelliyor ve nefret, korku ve kaygıyı artıran ve silâhsızlanma yoluna dikilen öteki eğilimleri cesaretlendiriyorlar.» (6) Nehru, Hindistan'ın (bırakın SEATO'ya girmeyi) yalnızca Manila Konferansı'na katılmasının bile, «temel bağlantısızlık politikamızdan vazgeçmek demek» olacağını söyledi. (7)

Böylelikle, bağlantısızlık fikrinin yadsıyıcı yanında – büyük güçlerin oluşturdukları bloklarla bağlantısızlık – çıkıp gelişini izlersek, sömürge egemenliğinden kurtulmuş ulusların, en doğru bir deyimle, herhangi bir bloğa girmek gibi bir seçme yapma durumunda olmadıklarını görürüz. Latin Amerika şöyle dursun, ne Asya'da ne de Afrika'da Sovyetler Birliği tarafından kurulmuş tek bir askersel blok yoktur. Yalnızca ABD emperyalizmi güdümlü bloklar varolmuştur: SEATO, Bağdat Antlaşması. Özgürlüğüne yeni kavuşmuş uluslar için tek bir seçenek vardı: Ya bloklara girmek, ya da bunların dışında kalmak. Bu tavrılardan ikincisi bağlantısızlık olarak adlandırıldı.

(4) Jawaharlal Nehru, Hindistan'ın Dış Politikası, Delhi, 1961, s. 2.

(5) Agy., s. 24, 67–68.

(6) Agy., s. 95.

(7) Agy., s. 87.

Bağlantısızlar hareketinin, başta da özgürlüğüne yeni kavuşmuş Asya ve Afrika uluslarının, emperyalizme, sömürgecilğe, yenisömürgecilğe ve ırkçılığa karşı ve, ilkelerinden biri «ulusların kendi yazgılarını belirleme, bağımsızlık ve kendi ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişme yolunu özgürce seçme olanağını kullanma hakkı» olan barış içinde yanyana yaşamaya⁽⁸⁾ ve barış için kararlı eylemine karşı emperyalistlerin olumsuz bir tepki gösterdikleri kuşkusuzdur. Anti-emperyalist güçlerin demokratik konumunu dile getiren bağlantısızlığın temelini karşı, sözde (ne de olsa zaman değişti!) hareketin ateşli bir «savunucusu» geçinen emperyalizmin vahşice saldırıları sürüyor.

Öncelikle bağlantısızlar hareketinin rolünün ve dünyadaki etkisinin büyümesinden ötürü, harekete yönelik gerici entrikalar son yıllarda keskin bir artış gösterdi. Emperyalistler özellikle, yalnızca politik yenisömürgeciliğin iflasından (askersel blokların dağılması, emperyalizm yanlısı rejimlerin düşmesi) değil; yanısıra yenisömürgeci ekonomik yöntemlerin etkisizliğinden ötürü de telaşa kapılıyorlar. Bağımsız ekonomik gelişme yönündeki eğilim Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinde sürekli olarak kendine yerediniyor. Bu ülkeler şimdi, emperyalizmin yaratıp koruduğu uluslararası ekonomik ilişkiler sistemi içindeki eşitsiz konumlarına son vermeye her zamankinden daha kararlılırlar. Bunun çarpıcı bir örneği, 1960'ların sonlarında, bugün Birleşmiş Milletler üyesi olan yaklaşık 120. gelişme yolundaki devleti kucaklayan 77'ler Grubu'nun ortaya çıkmasıdır. Devrimci Küba'nın önderi Fidel Castro şöyle diyor: «Bağlantısızlar Hareketi ... bağımsızlığına tam olarak kavuşmaya çaba harcayan sömürgecilikten ve yenisömürgecilikten kurtulmakta olan ülkelerin politik bilinçliliği olarak belirmişse, 77'ler Grubu da onların ekonomik bilinçliliği olarak ortaya çıkmıştır.»⁽⁹⁾

Emperyalizm, bağlantısızlar hareketi içinde birleşmiş olan gelişme yolundaki ulusların, özünde anti-kapitalist olan kolektif eylemlerinin sosyalist topluluk devletlerinden kararlı bir destek görmesinin, kendi planlarını ve konumlarını tehlikeye düşürdüğünü görüyor. Bağlantısız ülkelerle sosyalist ülkeler, sömürgecilğe ve emperyalizme karşı birlikte hareket ediyorlar. Sosyalist devletler, ulusal kurtuluş güçlerine yardım, uluslararası ekonomik ilişkileri yenibaştan yapılandırma savaşı ve emperyalist dayatma ve saldırıya, ırkçılık ve ırk ayırımına karşı çıkmak, vb. gibi temel konularda bağlantısızlar hareketiyle dayanışmalarını dile getirmişlerdir. Dahası, dünya sosyalizmi gücünü artırdıkça, dünyada oluşan olumlu değişikliklerin akışı içinde, hareketin kendisi de yeni güç kazanıyor. O, yazgılarını kendisiyle bağlamış olan bağımsız Asya ve Afrika uluslarının

(8) «Documents des conferences et reunions des pays non alignes, 1961–1978», Belgrade, 1978, s. 6.

(9) «Granma-Haftalık Dergi», 30 Aralık 1979.

oluşmasında önemi hiç de azımsanamayacak bir rol oynamıştır. Sömürge bağımlılığını silkip atmış ve sosyalizm yolunu tutmuş bulunan üye ülkeler, örneğin birleşik Vietnam, harekete büyük bir katkı yapıyor.

Uluslararası sahnede özgürlüğüne yeni kavuşmuş ülkelerin yeni, etkili ve saygın rolüyle karşılaşan emperyalist güçler, bu ülkelerin uluslararası sorunlarda bağımsız bir doğrultu izleme çabalarına toptan karşı çıkmak biçimindeki 1950'lerdeki politikalarından vazgeçmek zorunda kalmış ve yeni taktiklere başvurmaya başlamışlardır. Zaman zaman esnek olan, ama hiçbir şekilde ulusal kurtuluş ve devlet bağımsızlığının yazgısı için daha az kötülük yüklü olmayan bu taktikler bağlantısızlar hareketiyle ilişkili olarak da kullanılıyor.

Emperyalist çevrelerin bağlantısızlığa karşı tavrının temelini oluşturan yolgösterici çizgilerdeki değişme, şimdiki ABD yönetiminin politikasında apaçık görülüyor. ABD yönetimi hareketin heterojen yapısından yararlanmaya bakıyor. Hareketin, anti-emperyalist konumlara ardıcıl biçimde sahip çıkan bir ilerici uluslar topluluğuna, birçok temel konuda ilerici kanatla işbirliği yapan, ama her zaman ardıcıl olmayan ulusların oluşturduğu bir merkeze ve tutucu bir kanada sahip bulunduğu bir sır değildir. Tutucu kanat, hareketin sosyalist ülkeler, başta da Sovyetler Birliği tarafından tehdit edildiği savını durup dinlenmeksizin ileri süren ve önemli uluslararası sorunlarda hareketin tutumu ile Sovyetler Birliği'nin tutumunun nesnel bir çakışmasını bağlantısızlık ilkelerinden bir «gerileme» diye tanımlayan emperyalist propagandanın korkutmacalarına kapılmaya her zaman hazırdır.

Gerçekten de, hareket artık doğrudan doğruya eleştirilmiyor. Onu «düzeltmek» ve özellikle bağlantısızlığın «gerçek» olmasını, başka bir deyişle, «özgün ilkelerini izlemesi»ni sağlama bağlamak için çabalar harcanıyor. Bağlantısız ülkelerin Havana'daki Altıncı Konferansı (1979 Eylül) konusunda koparılan yaygara bunun ne anlama geldiğini gösterdi. Örneğin İngiliz büyük sermayesinin sözcüsü «The Financial Times» Konferans'ın sonuçlarını şöyle yorumladı: «Küba'nın, hareketi Sovyetler Birliği'nin bir tür beşinci kolu haline dönüştürmek yönündeki bir girişimi gibi görünen bir durumla karşılaşan çoğunluk, her iki güç blokundan bağımsızlık ve karışmazlık da içinde olmak üzere, hareketin tüm özgün ilkelerinin güçlendirilmesi ve bir daha onaylanması üzerinde diretti.»⁽¹⁰⁾ Burjuva propagandası, hareketin yeni koordinatörü Küba'ya karaçalmakla birlikte, bağlantısızlar hareketinin «süper güçler SSCB ve ABD'nden gelen baskıya» birlikte karşıkoymak amacıyla kurulduğuna ve bunun, yani onlardan «eşit uzaklığı» korumanın onun varlığının esası olarak kaldığına halkı inandırmaya özellikle isteklidir. Kimi bağlantısız ülkelerde bu propaganda oyunlarını uysallıkla papağan gibi yineleyen iletişim araçla-

(10) «The Financial Times», 13 Eylül 1979.

rının ve hatta devlet adamlarının bulunmasını ancak üzüntüyle karşılayabiliriz. (11)

Aslında, göstermeye çalıştığım gibi, bağlantısızlık fikri başından beri, «tüm dünyada güven ve barışın güçlendirilmesine katkıda bulunmak isteyen herhangi bir hükümetle işbirliği» (12) arzusunu öngörmüştü ve bu daha sonra Belgrad Konferansı'nın Deklarasyonu'nda da belirtilmiştir. Bu konularda esas olarak sosyalist topluluk ülkelerinin hükümetleriyle işbirliği yapmak durumunda kalmaları, emperyalizme, yabancı işgaline, egemenliğine ve hegemonyasına karşı onlarla birlikte savaşmaları, bağlantısız ulusların «suçu» değildir.

Bana öyle geliyor ki, yalnızca merkezci hükümetler değil, tutucu hükümetler de, emperyalizmin özgürlüğüne yeni kavuşmuş uluslara karşı bir kez daha saldırıya kalktığı, anakaralarımızın büyük bölgelerinin (örneğin Hint Okyanusu ve Basra Körfezi) onun «özel dirimsel çıkar» kuşağı olduğunu bildirdiği ve bu çıkarları askersel zor yoluyla korumak niyetini ilân ettiği şimdiki durumda, emperyalist entrikalara aracılık etmenin, bağlantısız hareketinin ciddi ölçüde zayıflaması ve bununla birlikte onun üye ulusların bağımsızlık ve egemenliğini koruma kapasitesinin azalması tehlikesini taşıdığını anlayacaklardır.

«Eşit uzaklık» kuramının, aynı zamanda bağlantısızlığa bir başka yönden, emekçi halk ve işçi sınıfı adına konuştuğunu savlayanlar da içinde olmak üzere, goşist öğelerin saldırıları için de bir bahane olarak kullanılması öğreticidir. Bağlantısızlığın pis bir oyun olduğu, onun iki karşı sistem arasında oyun oynamaktan başka birşey olmadığı goşistlerin dilinden düşmeyen bir nakarattır. İlerici iç politikalar izleyen hükümetlerin bile, bağlantısızlar hareketine katılmakla, «toplumsal ilerleme davasına ihanet ettikleri» ve burjuvazinin ekmeğine yağ sürdükleri savı da buna dayanıyor.

Hindistan Komünistleri bu tavrı kesinlikle reddediyorlar. Hindistan Komünist Partisi, bellibaşlı dış politika belgelerinde bağlantısızlar hareketine desteğini şaşmazca vurgulayarak, üye ulusların sosyal-politik sistemlerindeki farklılıklara bakmaksızın, hareketin programının ve emperyalizmin saldırgan politikalarına karşı, ulusal bağımsızlık ve barış içinde yan yana yaşama için verdiği savaşımın, gelişme yolundaki ülkelerdeki sınıf ve toplumsal katmanların çoğunluğunun demokratik çıkarlarını dile getir-

(11) Emperyalist baskıya boyun eğmenin son örneğini, AET'li meslektaşlarıyla Kuala Lumpur'daki toplantılarının sonucunda, onlarla bağlantısız Afganistan, Kamboçya ve Vietnam'a karşı, ayrıca SSCB'ne karaçalan bir ortak politika bildirgesi imzalayan ASEAN Dışişleri Bakanları verdi.

(12) «Documents des conferences et reunions des pays non alignes, 1961–1978», s. 6.

diğini ve işçi sınıfının, bütün emekçilerin çıkarlarının doğru anlaşılmasıyla tamamen uyumlu olduğunu savunuyor.

Görüşümüze göre, bizzat bağlantısızlık olgusu, dünya ölçüsünde kapitalizmden sosyalizme geçiş çağımızın uluslararası ilişkilerinin en simgesel özelliklerinden biri haline gelmiştir. Çağımızı karakterize eden dünya güç oranındaki değişme, sömürge ve yarısömürge bağımlılığını kırıp atmış olan ulusların bağımsız rolünün yer edinmesi kadar, bu hareketin yükselmesi ve pekişmesi için de yolu açan şey olmuştur. Biz bunu, Lenin'in 60 yıl kadar önce, çağımızın hemen başlarında, kapitalizm ve emperyalizmin bir yedeği iken, özgürlüğüne kavuşan Doğu halklarının dünyanın yazgısının belirlenmesine katılacağı yolundaki öngörüsünün somutlanması olarak görüyoruz. (13)

Bugün onlar, Bağlantısız Ülkelerin Havana Konferansı'nda Fidel Castro'nun ateşli sözlerinde güçlü bir biçimde bir kez daha vurgulanan ilkelere güç alarak, bu hakka sahip çıkıyorlar: «Biz şaşmaz bir biçimde anti-emperyalist, anti-sömürgeci, anti-yenisömürgeci, anti-ırkçı, anti-siyonist ve anti-faşistiz, çünkü bu ilkeler düşüncemizin bir parçasıdır: Onlar Bağlantısız Ülkeler Hareketi'nin özünü ve kökenini meydana getirirler ve kuruluşundan buyana onun yaşamını ve tarihini oluşturmuşlardır. Bu ilkelere aynı zamanda, burada temsil ettiğimiz halkların yaşamı ve tarihinde de taptadır.» (14) Bu nedenle, bağlantısızlar hareketi ile sosyalist topluluk arasına kama sokmayı, bağlantısızlar hareketine üye sosyalist ülkeleri karalamayı, hareketi bölmeyi ve böylelikle onun saygınlığını ve etkisini zayıflatmayı amaçlayan emperyalizmin propaganda mutfaklarında hazırlanan «ilkeler»in eninde sonunda bozguna uğramaya mahkum olduğu sözcötürmez.

Ama iş propaganda ve uluslararası dalaverelerle kalmıyor. Bunun ardında, daha çetin bir emperyalist bozgunculuk gerçeği vardır: Kimi ülkelere emperyalizm yanlısı politikalar dayatmaktan tutun da, öbürlerine karşı doğrudan saldırı düzenlemeye varıncaya değin. Bunun örneklerinden biri, şimdiki ABD yönetiminin birkez daha uysal bağlaştığı ve, Şah rejimi günlerindeki gibi bağlantısızlık fikrine düşman olarak görmek istediği İran'a karşı izlediği politikadır. Ne var ki, İran halkı değişmez seçimini yapmıştır. İran, harekete katılmıştır.

Bir başka örnek alalım: Pakistan. Bu ülke bağlantısızlar hareketine daha geçenlerde alındı. Ama Pakistan, SEATO ve CENTO üyesi olduğu soğuk savaş günlerine, blok politikalarının batağına geri sürükleniyor. ABD, Pakistan'ı, devrimci bağlantısız Afganistan'a karşı ilân edilmemiş savaşını sürdürmek ve aynı zamanda bağlantısız Hindistan'ın bağımsızlığını

(13) V. İ. Lenin, Toplu Yapıtlar, c. 30, s. 159–160.

(14) «Gramma-Haftalık Dergi», 9 Eylül 1979.

tehdit etmek için kullanabileceği bölgedeki ileri karakolu haline getirmek için çabalarını artırmıştır.

Herkesin bildiği gibi, İran'da Şah devrildikten sonra, CIA'nın bölge komutanlığı Pakistan'a nakledildi. Amerikan «Counter Spy» dergisinin yayımcısı Konrad Eagle, bir yıl kadar önce Afganlı paralı askerleri eğitmek ve onların bozguncu eylemlerini yönlendirmek üzere, Pakistan'da profesyonel entelijans subayı Robert P. Lessard'ın başkanlığında özel bir CIA hareket grubunun oluşturulduğunu yazarken, bu gerçeği ağzından kaçırdı. Temsilcilik John J. Reagan, David E. Thurman ve Richard D. Jackman'dan oluşuyor. Afgan kökenli ABD yurttaşları kimi paralı asker çetelerinin başında bulunuyor. Pakistan'daki askersel rejimin ülkedeki tüm politik etkinlikleri yasaklamasına karşın, bu yasağın, çetebaşlıları özgürce toplanan, «birleşme»yi görüşen ve Afganistan'a haydut baskınlarını örgütleyen karşıdevrimci Afgan örgütlerine dokunmadığı görülüyor.

Son birkaç ay içinde Hindistan'ın birkaç burjuva gazetesi bile Afganistan'a karşı Pakistan topraklarında yapılan aralıksız saldırı girişimlerine tanıklık eden birçok olguyu belirtmiştir. Bu olgular Afgan devriminin önderi Babrak Karmal'ın, Afganistan'a dışardan yönelen saldırıların durmak şöyle dursun, tırmanmakta olduğu yolundaki sözlerini kanıtıyor. ⁽¹⁵⁾

Bu sırada, Güneybatı Asya'daki en son gelişmeler, ülkelerimizin bağımsızlık politikasına, bağlantısızlık politikasına yalnızca Washington ve onun bağlaşıklarının karşı koymadığının daha başka delillerini sunuyor. Savaş tehlikesi, ABD ve Suudi Arabistan'la, ayrıca Mısır ve İsrail'le birlikte gerici Pakistan rejimini silâhlendiren ve Afgan karşıdevrimcilerini, Hindistan'ın kuzeydoğusundaki çeşitli ayrılıkçı hareketleri cesaretlendiren ve onlara düşünülebilecek her türlü yardımı veren ve böylelikle Hindistan'ın birliğini tehdit eden, varolan devlet sınırlarını değiştirmek gibi uzun erimli, gizli planlar tertipleyen Pekin'in bölgede izlediği hegemonyacı politikadan soluk alıyor.

Bu eylemlere, ABD Savunma Bakanı Harold Brown'ın Pekin'i ziyareti sırasında üzerinde anlaşmaya varılan Çin-ABD işbirliği için kapsamlı bir planın bir parçası olarak girişildiğini bildiren Hint gazetelerinin haberleri bir kenara atılamaz. Bu planın öngörülerinden biri, ABD'den alacağı ileri askersel teknolojiye karşılık, Pekin'in Pakistan'daki paralı asker ve bozguncu yetiştirme merkezlerine eğitmen göndermesi ve onları silâhlandırmasıdır.

Bunun Hindistan'ın güvenliğine de doğrudan bir tehdit yarattığı da ayrıca belirtiliyor. Örneğin, Keşmir'in Pakistan'ın denetimindeki bölümünde Punç kasabası yakınlarındaki küçük dağköyü Aliabad'da, doğrudan doğruya Pakistan yüksek komutanlığına bağlı büyük bir özel amaçlı boz-

(15) «Yeni Çağ», Nisan 1980.

gunculuk üssü kuruluyor. Öncekilere ek olarak 250 Çin askersel eğitimci geçenlerde bu üsse geldi. Bunlar paralı asker ve sabotajcı eğitimini ve Afganistan'a, Hindistan'a ve bölgedeki öbür ülkelere sızdırılmalarını denetliyorlar. Yeni üssü Hindistan sınırına bağlayan stratejik yolların yapımı sürüyor. Hindistan Basın Tröstü bunun, bölgeyi, Hindistan'ın Jammu ve Keşmir devletlerine darbe indirmek için bir atlama taşına çevrilmesi yönündeki adımların yalnızca birincisi olduğuna inanıyor.

Bu doğrultunun amacını Karaçi «Dawn» (Tan) gazetesi, ABD Başkanı'nın ulusal güvenlik danışmanı Zbigniew Brzezinski'nin ziyaretiyle ilgili başyazısında kaygıyla belirtti. Gazetede bildirildiğine göre, Pakistan rejiminin şimdiki politikası, Washington'la ve aynı zamanda Pekin'le bağlaşıklık ilişkileri yönündeki çizgisi, onun bağlantısızlık politikasından ayrılışının habercisidir. Bu, Pakistan'ın bağımsızlığına kaçınılmaz bir tecavüz anlamına gelmektedir.

Tüm bunlar Hindistan'da derin bir kaygıya yolaçıyor. Hindistan'ın bağımsız dış politikası, onun bağlantısızlar hareketindeki anti-emperyalist çizgisine her zaman kötü gözle bakmış olan emperyalistlerin her zaman için gözüne batan birşey olmuştur. Gerçi, 1970'lerin ortalarında, özellikle Janata Partisi'nin erke geçmesinden sonra, egemen çevreler diğer yana kaymaya başlamışlardır. Hindistan'ın dış politikasının anti-emperyalist içeriğini sulandırma niyeti «gerçek bağlantısızlığa» dönme sözlerinin sisperdesi altında gizlendi. Hindistan'ı bağlantısızlıktan koparmak amacıyla ona gittikçe artan baskılar yapmaya başlayan emperyalistler bundan hızla yararlandılar.

Bunda başvurdukları yol çok öğreticidir. Şimdi kimse Hindistan'ı John Foster Dulles'in zamanındaki gibi «ahlaksızlık»la suçlamıyor. Tersine, Carter yönetimi, gelişme yolundaki ulusların konumlarını ve politik çizgilerini dikkate almaya çabaladığı görünümünü vererek, «dış politika çoğulculuğu»nun ateşli bir savunucusu pozlarına bürünüyor. Ama bu akışa uydurulmuş formüllerin içeriğini açığa vurmakta emperyalist basın çok daha açık sözlüdür. Örneğin, bu basın Carter'in 1978 Ocağında Hindistan'a yaptığı ziyareti kuşkuya yer bırakmayacak bir biçimde sıkı işbirliğinden uzaklaştırarak, «daha çok ABD tipi bir tarafsızlığa» yönelmek yolunda bir çaba olarak tanımladı.

Delhi'deki hükümet değişikliği (Ocak 1980) üzerine, uluslararası emperyalizmin Hindistan'ı bağımsız politikasından vazgeçmeye zorlamak amacıyla baskısını tırmandırdığına birkez daha tanık oluyoruz. Bu amaç için çeşitli araçlar kullanılıyor: Flört ve kandırma çabalarından tutun da, açık maddesel yardım vaatleri ve karaünlü «Sovyet tehdidi» umacıyla korkutmaya varıncaya değin. Ocak ayının üç haftası içinde, geçtiğimiz günler tüm bir yıl boyunca gelenlerden daha fazla sayıda emperyalist Batı'lı ve Batı yanlısı ülkelerin devletadamları Delhi'yi ziyaret etti.

Bu hararetili faaliyetin amacı Hindistan basınında tekrar tekrar belirtilmiştir: Emperyalizm, Hindistan ile SSCB arasındaki geleneksel dostluk ilişkilerine kama sokma emeline ulaşmak; Hindistan'ı Pakistan ve Çin'e sağlanan ABD silâhlarının onun çıkarlarını tehdit etmeyeceğine inandırmak; İndira Gandhi hükümetini, bir üçlü Washington-Londra-Pekin ekseninin kurulmasına katılmasa bile, hiç değilse karşı çıkmamaya ikna etmek. Bunun için emperyalizm, Afgan sorunu denilen sorunu kullanıyor. Dahası, Carter'ın temsilcisinin İndira Gandhi'ye, aslında rezilce ölüp giden SEATO ve CENTO'yu diriltme amacına yönelik olan ABD'nin bölgede «kollektif bir güvenlik yapısı» planlarını onaylamasını hiç utanmadan önerdiği ortadadır. Hindistan'daki birçok iletişim aracının bu politikayı, Hindistan'ı Batı'nın çizdiği yoldan yürümeye zorlamak, onu soğuk savaşı hortlatma planlarının içine çekmek yönünde yeni bir çaba olarak nitelediği kuşkusuzdur.

Hindistan Komünist Partisi, Hindistan üzerindeki bu emperyalist baskıyı açığa vuruyor ve ülkenin bağlantısızlık politikasında bir geri dönüşü önlemeyi en önemli görevi sayıyor. Parti, bütün Hindistan'lı yurtseverleri birleştirerek, hükümetten ulusun çıkarlarını gözönünde tutarak, provokasyonlara boyun eğmemesini istiyor.

Böylece, 1980'lerin başında, birkez daha, gerginliğin tırmandırılmasına kayma tehlikesiyle yüklü bir durumla karşı karşıyayız. Bunun sorumluluğu tümüyle emperyalizme aittir. Ama bu uğursuz politikanın tüm ulusların ulusal kazanımlarını, egemenlik ve bağımsızlıklarını tehlikeye düşürdüğü için, geniş bir kınamayla karşılanması anlamlıdır. Böylesi bir politikanın tehlikeleri ve kabul edilemezliği, 25 yıl önce Bandung'ta Asya ve Afrika ülkeleri tarafından belirtilmişti. Bugün büyük bir bağlantısız uluslar grubu uluslararası alanda yeni ağırlığını kullanıyor ve ilerleme perspektiflerini kalıcı barışın yerleştirilmesiyle yumuşamanın evrenin tüm bölgelerine yayılmasıyla ve «kaba kuvvete başvurma» politikası konularının uluslararası ilişkilerden bütünüyle çıkarılıp atılmasıyla bağlıyor. Bu ilkeler sosyalist topluluk ülkeleri ve kapitalist devletlerdeki ilerici ve demokratik hareketler tarafından tam bir anlayışla karşılanıyor. Yaşam, uluslararası emperyalizm ve gericiğin komplolarıyla savaştan tüm güçler arasında birliğin ilerletilmesini buyurucu olarak istiyor.

1 Mayıs, Sendikalar, Komünistler

Kemal Kervan

Yazı Konseyi üyesi, Türkiye Komünist Partisi'nin dergideki temsilcisi

1890 yılında birçok ülkeden emekçilerin polis saldırısına kurban giden, Şikago'nun taş kaldırımlarını kanlarıyla boyayan sınıf kardeşlerini saygıyla andıkları 1 Mayıs gösterilerinden bu yana 90 yıl geçti. Ve bugün doksanıncı kez 1 Mayıs'ı kutlarken biz, her zamanki gibi, sermayeye karşı savaşımında canlarını verenleri anıyor, yeryüzünün tüm anakaralarında barikatlarda sınıf savaşımı verenlere dayanışma elimizi uzatıyoruz.

İşçi hareketinin geçtiği yol hiç bir zaman kolay olmamıştır. Yüzyılımızın başlarında Amerikan işçi hareketinin tanınmış önderlerinden biri olan Debs şunları yazmıştı: «İşçi hareketi on bin kez takıldı, düştü, yere çarparak yaralandı ve yine ayağa kalktı. Onun boğazına sarıldılar, ezdiler, polis copuyla bayılıncaya kadar dövdüler. Onu mahkemeler yasakladı, katiller tepeledi. Ona polis saldırdı. Ona ordu görevlileri (muvazzaf ordu) ateş açtı. Onu basın karaladı, suçladı. Onu kamuoyu kınadı, politikacılar aldattı. Dönekler ondan yüz çevirdi . . . » (!)

Debs'in sözleri şimdi de güncelliğini korumaktadır. Bugün de sömürücü sınıfı, emekçilere karşı terör, şantaj, provokasyon silâhını elden bırakmıyorlar. Bu arada en ağır darbeler işçi sınıfının öncülerine, komünistlere, işçi sınıfının yığınsal örgütleri olan sendikalara indiriliyor.

Sermayenin kurbanı olanların listesi sürekli uzuyor. Bu listede benim ülkemden de binlerce yurttaşın ismi yer alıyor. İki yıl önce İstanbul'da 1 Mayıs gösterileri sırasında otuzun üstünde emekçi polis kurşunlarına kurban oldu. Bu yılın Şubatında bir tarım-sanayi kompleksi olan Tariş'te grev yapan 11 bin işçi ve memurun üzerine ordu birliklerini, zırhlı araçları, helikopterleri sürdü. Bunlardan ikibin beşyüze tutuklandı. 1980 yılı başlarında, ancak Türkiye'de ve yurtdışında emekçilerin kesin protestoları sonucunda 6 tutuklu Maden-İş Sendikası yöneticisi ve aynı zamanda bir grup Tüm-Der yöneticisi serbest bırakıldılar.

Ülkemiz, elbette bir istina değildir. Batı Almanya'da metal işçileri sendikasının militanları yıllardır kovuşturuluyor. Fransa'da patronlar «sarı» sendikalardan yararlanarak çeşitli şantajlar yapıyor, ilerici sendikaları tehdit ediyor, grev kırıcılarının yardımıyla grevleri baltalıyorlar. İngiltere'-

(!) Debs: «His Life, Writings and Speeches», Giraral, 1908, s. 239–240.

de grev gözcüsü yapılan işçi ve memurların dövülmesi günlük olaylar haline geldi. Amerika Birleşik Devletleri'nde fabrikatörler açıkça koyu gerici Ku Klüks Klan'cılardan bile yararlanıyorlar, «Ulusal Sanayiciler Örgütü», ABD tekellerinin bu genel kurmaylığı, 1977 yılında «Çevreyi Sendikalardan Arındırma Konseyi» kurdu. Japonya'da onbinlerce demiryolu ve PTT işçisi, sendikal haklar da içinde olmak üzere kendi toplumsal-ekonomik haklarını savunma eylemlerine katıldıkları için cezalandırılıyorlar. Şili ve Arjantin'de, Brezilya ve Uruguay'da, Guatemala'da, Salvador'da ... binlerce emekçi işkencelere kurban gitti, zindanlarda öldü, «ortadan yok oldu».

Burjuva devletin baskı politikası, emekçilerin ve onların örgütlerinin haklarını sınırlamayı, ilerici sendikacıları ve genellikle sınıf sendikalarını koğuşturmayı legalleştirmek için inceden inceye hazırlanmış katı bir yasalar sistemine dayanmaktadır. Türk Ceza Kanunu grev haklarını çok sınırlıyor. Genel grev, aynı zamanda dayanışma grevi de içinde olmak üzere tüm politik grevler genellikle yasaktır. Öte yandan patronların ve devletin lokavt uygulaması yasalarla güvence altına alınmıştır ve onlar bu araca, durumundan hoşnut olmayanları sindirmek için çok sık başvuruyorlar. Devlet memurlarının sendikalarda birleşmeleri yasaktır. Bu alanda da Türkiye bir istisna değildir. İngiltere'deki tutucu hükümetin tüm programı sendikalara karşı bir nitelik taşımaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nde, amacı emekçilerin tekellere karşı savaşımında elini kolunu bağlamak, neredeyse grevleri otomatik olarak yasaklamak olan bir dizi yasa yürürlüktedir. Gerici Latin Amerika rejimlerinin, kendilerinin beğenmedikleri sendikaları ezmek için çıkardıkları işçi düşmanı yasaların, yayımladıkları buyrukların sayısı bile bilinmemektedir.

Ama işçi hareketine yöneltilen saldırılar ve bunu hukuksal açıdan haklı göstermek için çıkarılan yasalar, tarihte burjuvazinin güçlü birliğine değil, zayıflığına tanıklık etmektedir. Çünkü burjuvazi bu kırbaça, toplumsal protesto eylemlerinin son derece arttığı ve bunları «terbiyeli, nazik» yöntemlerle durduramadığı, kısmi ödünlerle işçi sınıfını hoşnut edemediği, onun hoşgörüsünü sağlayamadığı, reformizmin emekçileri dingin «sosyal partnörlük» işletmelerine götürecektir güçte olmadığı zaman başvuruyor.

Burjuvazinin, artan sınıfsal öfkeye karşı savaşımında yararlandığı ideolojik ve politik silâh cephaneliği oldukça zengindir. Örnek olarak belirtelim ki, Türkiye de içinde olmak üzere birçok ülkede, sendikaları burjuva-demokratik erk mekanizmasının bileşen bir ögesi haline getirme, sendikaları kapitalist düzenleme sistemine bağlama ve böylelikle onları emekçilerin sömürsüne «ortak» etme, sendikaları sermayenin ekonomik ve politik erkini güçlendirme yolunda kullanma denemeleri yapılıyor. Burjuva devleti, büyük sermaye ve sendikaları birleştiren sistem görüşü ustalıkla yayılmaya çalışıyor. Bununla sözde, sendikaların ve bunlar aracılı-

ğıyla emekçilerin de üretime ve toplumsal-ekonomik alanda kararlar alınmasına eşit haklı katıldıkları yolunda bir görünüm yaratmak amaçlanıyor.

Avusturya ve İngiltere'de, İskandinavya devletlerinde ve daha birçok ülkede, yani sendika yöneticilerinin reformizm hastalığına tutulduğu ülkelerde, tekeller ve burjuva hükümetleri, sınıf savaşımının, sınıfsal çatışmaların artmasını önlemek için «sosyal partnörlük» teorisini hazırlayan ve uygulayanların yardımına seve seve başvuruyor, Arjantin'de burjuvazi, emekçileri Peronizm'in sağ kanadının ağına düşürmeye çalışıyor. Arjantin işçi hareketinde bu kanat, aslında Batı Avrupa ülkelerinde sosyal demokrasinin oynadığı rolü oynuyor. ABD'nde ise en büyük sendikal birlik olan Amerikan Emek Federasyonu ve Sanayi İşçileri Sendikaları Kongresi'nin (AFL-CIO) gerici, azıllı anti-komünist yöneticileri açıkça devlet-tekel kapitalizminin çıkarlarını savunuyorlar.

Tekellerin sendikalara karşı stratejisinde, ulusal çapta sendikal hareketi zayıflatmayı, sendikal harekete reformizmi yerleştirip kökleştirmeyi, çeşitli ülkelerin sendikal örgütlerini birbirinden yalıtılmayı amaçlayan bölücü eylemler de önemli yer alıyor. Türkiye egemen çevreleri, yalnız iki en büyük işçi kuruluşunun, yani Türk-İş ile DİSK'in eylem birliği yapmalarını engellemeye değil, aynı zamanda tüm güçleriyle DİSK'i parçalamaya çalışıyorlar. Maden-İş Sendikası'nın Dünya Sendikalar Federasyonu'yla sürdürdüğü ilişkiler azgın bir anti-komünizm histerisiyle, azıllı bir sendika düşmanlığıyla karşılaşıyor.

Sendikalar, burjuvazi için her zaman sınıfsal düşmandır ve eğer yok edilemezlerse (ki bunun olanaksız olduğunu kapitalist düzenin en büyük savunucuları bile kavırıyor), onları mutlaka zayıflatmak, sindirmek, darma dağınık etmek gerek. Onlar bunun için, emekçilerin sendikal örgütlerinin konumlarında sınıfsal temelin güçlenmesini her araca başvurarak önlemeye çalışıyorlar.

Devlet-tekel kapitalizm sisteminin politik ve ekonomik strateji uzmanlarının kaygısı, yalnızca sendikaların en yığınsal emekçi örgütleri olduğundan (ki bunlar gelişmiş kapitalist ülkelerde 70 milyon, Latin Amerika ülkelerinde 15 milyondan fazla, Asya ve Afrika'da yüzbinlerce kişiyi sıralarında birleştiriyor) ileri gelmiyor. Burjuvazi açısından en büyük tehlike, sendikaların politik rolünün artmasıdır, daha açıkçası onların kapitalizme karşıt karakterinin güçlenmesidir. (Burjuvazi, emekçi yığınların burjuva politik oyunlarına katılmasına kuşkusuz karşı çıkmayacaktır).

Sendikal hareketin politikleşmesi, devlet-tekel kapitalizminin gelişmesini, burjuva devletinin ekonomik ve toplumsal alanlara daha aktif karışmasının (bunun sonucunda emekçilerin ekonomik savaşımı çoğu zaman, yalnız tek tek patronlarla değil, burjuva devletinin kendisiyle karşı karşıya geliyor) kaçınılmaz sonucudur. İşçi sınıfının öncü kolları artık kapitalist

toplumsal-ekonomik formasyonun temellerine karşı saldırıya geçiyorlar. Sendikaların bugünkü istemleri, örneğin, bunalımdan demokratik çıkış yolu gibi istemler, son çözümden bu taktik adımlar da, tekeli sermayenin toplumsal-ekonomik ve politik stratejisine karşı yöneliktir. Bu, Türkiye ya da devlet-tekeli kapitalizminin henüz oluşma aşamasında olduğu kimi Latin Amerika ülkelerinde, çok açık olarak görülmektedir.

Kapitalizmin orta düzeyde gelişmiş olduğu birçok ülkede sendikalar, uluslararası tekellere karşı günden güne daha aktif bir savaşım veriyorlar. Arjantin'de, örneğin bunlar ülkeye yabancı sermayenin girmesini engellemeye çalışıyorlar.

Geniş emekçi yığınların barış istemini yansıtan sendikalar sık sık kapitalist ülkeler hükümetlerinin saldırgan eylemlerine «Hayır» diyor, her soydan ve boydan militarist «şahinlere» karşı çıkıyorlar. Onlar yaşamsal toplumsal-ekonomik ödevlerin çözümünü, yumuşamanın güçlenmesiyle, silâhsızlanmayla bağlıyorlar.

İşçi hareketinde sol eğilimlerin sürekli gelişmesi, bu harekette açık, kesin sınıfsal konular alan ilerici, devrimci kanadın konularının güçlenmesi tekelleri kaygılandırıyor. Öte yandan çoğu kez hatta reformist ve burjuva partilerinin ardından giden sendikalar bile tekellerin ve onların hizmetindeki hükümetlerin güvenilir işbirlikçisi olmaktan çıkıyorlar.

Türkiye'de, örneğin, emekçilerin aşağıdan baskısı zaman zaman Türk-İş'in gerici yöneticilerini hükümetin işçi düşmanı politikasına karşı çıkmak, hükümetin ekonomik stratejisini eleştirmek zorunda bırakıyor. İngiltere'de en etkin sendikalar ile İngiltere İşçi Partisi'nin sağ yönetimi arasında çelişkiler keskinleşiyor, çatışma sertleşiyor. Avusturya ve İspanya, ABD ve Fransa, FAC, Belçika, birçok Latin Amerika ülkesinde sendikal hareketin gelişmesinde buna benzer olgular görülmektedir.

Emekçilerin kararlı eylemleri ülkemizde anti-demokratik rejim koşullarında bile (ülkemizde 67 ilden 20'sinde sıkıyönetim uygulanmaktadır) utku sağlanabileceğini gösteriyor. Öyle ki, DISK'in çağrısı üzerine 1970 Haziranında yapılan iki günlük genel grev, bu sınıf sendikalarının varlığına son vermeyi amaçlayan yasa tasarısının üzerine bir kalem çekti. 1976 Eylülündeki genel grev, gerici güçlerin Devlet Güvenlik Mahkemeleri'yle ilgili yasa tasarısını parlamentodan geçirmelerini önledi.

İşçi hareketinin günümüzdeki özelliği, en yoğun biçimde proletarya ve onun bağlaşıklarının denenmiş silâhı olan grevlerin dinamizminde ortaya çıkıyor. Ülkemizde son yıllarda grevlerin sayısı hızla arttı. Yalnız bu yılın ilk baharında 100 binin üstünde emekçi grev kararı aldı ve bunların büyük bir kısmı greve geçti. Sermaye dünyasında grev hareketinin yükselişi, işçi sınıfının örgütlülüğünün ve kararlılığının yadsınmaz belirtisidir.

Grev savaşımı, proletaryanın bağlaşıklarının, yani emekçi köylüler, ay-

dınlar, kent ve köy orta katmanları ve gençlerin de buna çekilmesiyle giderek yığınsal karakter alıyor. Uluslarüstü tekellerin sömürüyü artırmasına yanıt olarak emekçiler devlet sınırlarını aşarak birbirlerine yardım elini uzatıyor, enternasyonal dayanışmayı güçlendiriyorlar.

Tüm bunlar, burjuva hükümetlerin işçi düşmanı, sendika düşmanı bir politika uygularken neden her şeyden önce grev hareketinin gelişmesini engellemeye, grevlerin amaçlarını sınırlamaya çalıştıklarını açıkça ortaya koyuyor. İşte bundan ötürü, gericiliğin zorbalığına ve koğuşturmalarına her şeyden önce grev savaşımını örgütleyenler, grev savaşımının ön sıralarında yeralan sendika militanları, grev komitesi üyeleri, grev gözcüleri kurban gidiyor.

Ama hiç bir baskı, toplumsal ve ekonomik güçlükler çıkmazından, bunu yaratan tekeli sermayeye karşı doğrudan ve en kararlı biçimde savaşımından başka çıkış yolu olmadığını açıkça kavrayan emekçilerin savaşkan ruhunu, savaşım kararlılığını kıramayacaktır. Emekçiler, ilerici güçlerin ve herkesten önce kendi moral ve politik saygınlığının tüm gücünü, emekçilerin ve onların örgütlü bir bölüğü olan sendikaların çıkarlarını savunmaya vermeye hazır olan komünistlerin kendilerinden yana olduklarını biliyorlar.

Komünistlerin konumu konjonktür nedenleriyle değişmez. Komünist Partileri kendi amaçlarını sendikal hareketin ödevlerine karşı koymazlar. K. Marks ve F. Engels'in belirttiği gibi Avrupa'da «Komünizm hayaleti»nin belirdiği dönemde, «komünistlerin, genellikle tüm proletaryanın çıkarlarından ayrı hiç bir çıkarları yoktur.»⁽²⁾ Ve komünistler, sendikalara gösterdikleri desteği, sermayenin sömürüsüne karşı emekçilerin savaşımına bir katkı sayıyorlar.

Komünistler şuna kesin inanıyorlar: Sendikal hareketin hangi politik güçlerden yana olacağı, büyük ölçüde çağdaş toplumsal ilerlemenin yazgısına bağlıdır. Bu, Marksistler için sermaye dünyasında devrimci işçi hareketinin temel sorunlarından biridir. K. Marks şöyle diyordu: «Eğer sendikalar sermaye ile emek arasında partizan savaşımı için gerekliyse, onlar ücretli emek sistemini ve sermaye egemenliğini ortadan kaldırmak için örgütlü güç olarak daha da önemlidir.»⁽³⁾

Tüm bunlar, kuşkusuz biz komünistlerin sendikal hareketin zayıflıklarını, diyelim ki kimi sendikaların çalışmalarının dar ve, bir grup işçinin çıkarlarıyla sınırlandığını görmediğimiz anlamına gelmez. Komünistler, kapitalist ülkelerindeki sendikal harekette hâlâ etkileri olan sosyal demokrat görünümündeki reformistlerin, bazen de tekeli sermayenin açık savunuculuğunu yapan satılmışların yarattığı güçlükleri de küçümsemiyorlar.

⁽²⁾ K. Marks, F. Engels, Yapıtlar, c. 4, s. 437.

⁽³⁾ K. Marks, F. Engels, Agy., c. 16, s. 200.

Ama tüm bunlara karşın, komünistler sendikaların haklarına saldırıldığında her zaman onları desteklerler. Burada şöyle bir olgunun: tekellere karşı, emekçilerin toplumsal ve ekonomik durumunun iyileştirilmesi için, savunuma ve silâhsızlanma için savaşın nesnel istemlerinin, sendikaların yamudukları konuların komünist partilerinin görüş ve politikasına yakınlaşmasına yardım etmesi olgusunun da çok büyük önemi vardır.

Bunun yanısıra komünistler şunu kesin olarak biliyorlar: Sendikaların çalışmalarında eksiklikleri gidermek için onlardan yalıtılmak değil, emekçi yığınları arasında aktif çalışmak gerek. V. İ. Lenin işte bundan ötürü, sendikaları işçi sınıfının politik savaşımına çekme görüşünü kesinlikle savunuyor, sendikalarla devrimci sosyal demokrasi arasında sıkı bağlar kurulması için çalışıyordu. (4)

Deneyim, bu arada partimizin deneyimi de, açıkça kanıtıyor: Kapitalist ülkelerde işçi hareketinin doğru yönelimi ve etkinliği, emekçilerin politik savaşımını yöneten komünistler ile yığınların somut istemler uğrunda, herşeyden önce toplumsal-ekonomik istemler uğrunda savaşımını örgütleyen sendikalar arasındaki bağların genişliğine ve derinliğine bağlıdır.

Komünistler, sendikal hareketin bölünmüş olmasının işçi ve memurların çıkarları için çok tehlikeli olduğunu, bu bölünmüşlüğün sendikal örgütlerin gücünü zayıflattığını, bu örgütlerin tekellere karşı savaşımında tüm tekellere karşı olan katmanları birleştirme yeteneğini azalttığını sürekli belirtiyorlar. Onlar, sendikaları emekçilerin sınıfsal çıkarlarını savunma temelinde güçlendirmeye çalışıyorlar. Bunu yaparken onlar, 1976 yazında yapılan Avrupa Komünist ve İşçi Partileri Konferansı'nda belirtildiği gibi «işçi sınıfının etkisi, onun sendikal örgütlerinin ortak çıkışlarıyla artıyor» görüşünü çıkış noktası yapıyorlar. (5) Latin Amerika ve Karayip bölgesi komünist partilerinin 1975'te yapılan toplantısında kabul edilen belgede şöyle deniyor: «Sendikal birlik, deneyimin de gösterdiği gibi, toplumsal ilerleme uğrunda büyük savaşa yeni yeni savaş tümenlerinin çekilmesine yardımcı oluyor...» (6)

Burada sözkonusu olan, yalnız ulusal düzeyde değil, aynı zamanda uluslararası düzeyde birliktir. Çeşitli ülkelerde ve değişik doğrultudaki sendikal örgütlerin eylemlerini birleştirmek, öteki uluslararası sendikal örgütlerle bağlar kurmak, eylem birliği yapmak için 35 yıldır savaşım veren Dünya Sendikalar Federasyonu böylesi bir birliğin örneğidir.

Komünistlerin görevi, sendikaları yalnız moral ve politik bakımdan desteklemekle sınırlı değildir. Onlar, komünist partilerinin ideolojik görüş-

(4) Bkz: V. İ. Lenin. Toplu Yapıtlar, c. 16, s. 427, c. 13, s. 422.

(5) «Avrupa Komünist ve İşçi Partilerinin konferansı», Berlin, 29-30 Haziran 1976.

(6) «Gramma», 22 Haziran 1975.

lerinin, onların politik doğrultularının sendikal harekete etkisi sonucunda bu örgütlerin konumlarının güçleneceği kanısındadırlar. Dünyadaki gelişmelerde ana eğilimlerin Marksist görüşlere dayanarak değerlendirilmesi, kapitalist ülkeler sendikalarının, dünyadaki güçler dengesi, anti-emperyalist ve anti-tekelci savaşımın biçimleri, bu savaşımın sonul ereklere gibi karmaşık sorunlar karşısında doğru tutum almalarına yardımcı oluyor. Ekonomik bunalımların nedenleri ve sonuçlarının Marksist açıdan çözülmesi giderek daha sık sendikaların toplumsal-ekonomik programlarına yansıyor, bunalımdan geniş emekçi yığınlarının çıkarlarına uygun bir çıkış yolu aramaları doğrultusunda onları etkiliyor.

Komünistler, tekellerin ve burjuva hükümetlerin, sendikaların savaşkan potansiyelini boşaltma, onları «sosyal partnör» aracı haline getirme çabalarına kesinlikle karşı koymayı sınıfsal görev sayıyorlar. Onlar sendikal örgütlerin güçlenmesi, rolünün artması için, onlara toplumsal-ekonomik politikanın saptanmasına katılma olanağı verilmesi için çalışıyor, reformist sendikalardaki sol güçlerle bağlarını geliştiriyorlar. Türkiye Komünist Partisi Programı'nda belirtildiği gibi, o, «sendikaların, burjuvazinin politikasına alet edilmesine, sarı sendikacılığa karşı ... sürekli bir savaşım yürütüyor.»

Çağdaş toplumun varolduğu ve geliştiği nesnel koşullar, sınıf savaşımının zayıflayacağını değil, keskinleşeceğini gösteriyor. Devlet-tekell kapitalizminin gelişmesi, bilimsel-teknik devrim eski toplumsal uzlaşmaz çelişkileri keskinleştirmekle kalmıyor, yeni çelişkiler de doğuruyor. Artan sömürü ve savaş hazırlıklarının tüm ağırlığı emekçilerin sırtına yükleniyor. Tarihsel inisiyatifini yitiren kapitalizm kendi konumlarını koruyabilmek için kapitalist ülkelerde baskı ve terörü artırıyor. Bu durumda sınıf savaşımında sendikaların rolü giderek artacaktır. Öte yandan da sermayenin bu örgütlere baskısı artacaktır. Komünistlerin görevi, bu savaşımında sendikaları ideolojik bakımdan silâhlendirmek, onların örgütsel bakımdan güçlenmelerine yardım etmektir.

Uluslararası işçi hareketi tarihine bir göz atıldığında, bu hareketin ve onun en yığınsal birlikleri olan sendikaların ne denli yol aldığını açıkça görürüz. Bu yol, 1890 1 Mayıs'ında «8 saatlik işgünü» belgisiyle başlamıştır. Günümüzde emekçilerin politik, toplumsal ve ekonomik haklarının korunması ve genişletilmesi savaşımına, sonul erek olarak, insanın insan tarafından sömürüldüğü sistemin ortadan kaldırılması olan savaşımına kadar uzanmaktadır. 1 Mayıs yürüyüşlerinde çok çeşitli belgeler atılır, ama tüm 1 Mayıs'ların temel ve değişmeyen belgisi, Komünist Manifest'in çağırısı: «Bütün ülkelerin proleterleri, birleşiniz!» çağırısıdır. Emekçi insanları sermayeye karşı savaşımına, toplumsal eşitlik ve adalet ilkeleri temelinde bir dünya kurma savaşımına çağırın belgidir.

Bir Tarihsel Utkunun 35. Yıldönümü

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi, nazi Almanyası üzerindeki tarihsel utkunun 35. yıldönümü dolayısıyla üç savaş emektarının yazılarını sunuyor: Önde gelen Sovyet askersel yöneticilerinden General Pavel Batov, bir ELAS (Yunan Direnişi) müfrezesine komuta eden, Yunanistan Komünist Partisi MK üyesi Polikronis Vais ve bir savaş muhabiri olan İngiliz yazar James Aldridge.

İkinci Dünya Savaşının Derslerine Günümüzden Bir Bakış

Pavel Batov

Sovyet Savaş Emektarları Komitesi Başkanı,
Ordu Generali, İki Kez Sovyetler Birliği Kahramanı

Sovyet halkı ve dünyadaki tüm öbür ilericiler, tarihe insanlığın yazgısının ve dünyanın bugünkü yapısının ardında yatan ana etmenlerden biri olarak geçmiş bulunan nazi Almanyası üzerindeki utkunun 35. yıldönümünü anıyor.

Nazi Almanyası, SSCB'ne sinsice saldırmak için kendini tarttığı sıralarda, köleliği altına almış olduğu hemen bütün Avrupa'nın ekonomik kaynaklarını komutasında bulunduruyordu. Askersel deneyime ve nazi savaş ideolojisinin ruhuyla baştan başa şartlandırılmış ve Führer'in buyruklarına körükörüne uyararak, öteki «aşağı» uluslara ölüm ve kölelik getirerek dünyada «Ari egemenliği»ni kurmak ve «seçkin» Alman ırkına sınırsız «yaşamsal alan» kazanmak için vahşice savaşmaya hazır hale sokulmuş ağır donatımlı bir orduya sahipti. (!) Sovyet askerleri ve Sovyet halkı, Komünist Partilerinin önderliğinde faşist yağmaya yolu kapamayı, nazi savaş aygıtını durdurup parçalamayı ve halkları boyunduruktan ve yokolmaktan kurtarmayı başaramasaydı, Avrupa anakarasının ve onunla birlikte dünyanın ne halde olacağını gözönüne getirmek tüyler ürperticidir. Bu dev kahramanlığın değeri hiçbir zaman sönmeyecektir.

(!) Nazi «Doğu Bakanlığı»nın Alman Genel Kurmayı'nca savaştan çok önceleri hazırlanan «Doğu» planı için öğütleri, örneğin 46–51 milyon Polonya'lı, Rus, Ukrayna'lı ve Belorus'u yoketmeyi ya da (Afrika'ya değin) sürmeyi ve temizlenmiş topraklara 10 milyon Alman yerleştirmeyi öngörüyordu. Bu nazi planının son hedefi «Urallara kadar» Polonya ve SSCB nüfusunu toptan yoketmek ya da başka bir deyişle 120–140 milyon kadar insanı katletmekti.

Avrupa'da silâhların sustuğu o ilkbahardan bu yana geçen yıllar içinde birkaç kuşak doğdu ve olgunluk çağına vardı. Bu kuşaklar, saldırgan emellerini ve insandan nefret etme ideolojilerini gizlemeyen bu aşırı gericilik güçlerinin, 50 milyondan fazla canı alıp götüren, savaşların bu en korkuncunu başlatabilmelerinden kimin sorumlu olduğunu öğrenmek istiyorlar. Onlar, faşist canavarın barsaklarının nasıl deşildiğini, dünyaya egemen olmak gibi canice planlarını gerçekleştirmesinin nasıl önlendiğini öğrenmek istiyorlar. Son olarak onlar, sonuncu savaştan çok daha feci olacak ve insanlığa ölçsüz acılar getirecek olan bir başka dünya savaşını önlemek için ne yapmak gerektiğini öğrenmek istiyorlar.

Bunlar gerçekten de çok önemli sorunlardır. Dünyanın şimdiki durumunun birçok yönünün tarihsel kökleri 2. Dünya Savaşı'nın seyri ve sonucuna uzanmaktadır ve onun tarihi, niteliği ve sonuçlarının yorumlanması bugün sosyalizm, ilerleme ve barış güçlerinin savaş ve gericilik güçlerine karşı yürüttüğü savaşım için ölçsüz bir önem taşımaktadır. İkinci Dünya Savaşı'ndan buyana, bütün anakaraların bütün uluslarının yalnızca «savaşın en büyük gizlilik içinde tezgahlandığını» (2) değil, aynı zamanda bizzat İkinci Dünya Savaşı'nın nasıl tezgâhlandığını görebilmesi için yeterince zaman geçmiştir. Ve bu gizlilik her yerde açığa çıkarılmamışsa, bunun suçlusu kesinlikle halklar değildir. Dünyada bugün hâlâ İkinci Dünya Savaşı'na ilişkin gerçekleri halkın bilmesini istemeyen güçler vardır ve onlar bu işte güçlüdürler. Aynı zamanda, tarihi çarpıtmakta uzmanlaşan propaganda vardır. Yalnızca açıkça emperyalist, kılıfsız neofaşist propagandayı kastetmiyorum. Savaşın nedenleri ve seyrini dumana böğme, nazizmi allayıp pullama ve aklayıp paklama ve Sovyet halkının dünyanın kurtuluşuna katkısının önemini küçültmenin ayartıcılığına dayanmayan liberaller ve hatta kendilerine «sosyalist» diyen bilgiç ve politikacı kimileri vardır.

Kimileri Hitler'in bir «büyük savaş» vermeyi hesaplamadığını (3), hemen Avrupa'nın tümünü faşist ökçenin altına düşüren eylemlerinin herbirinin bir sonrakine yolaçan, önceden görülemeyen bir koşullar dizisi olduğunu, onun SSCB'ni istila etmesinin «Avrupa'yı Sovyet tehlikesi»nden, «komünist tehdidi»nden «kurtarma» hesabıyla girilmiş zorunlu bir önleyici savaş olduğunu ileri sürecek denli ölçüyü kaçırmıyorlar. Bu sav ne denli akıllamaz ölçüde saçma ve ikiyüzlü de olsa, bugün, zamanında Hitler'in yaptığı gibi, anti-sovyet ve anti-komünist isteriyi, kendi hegemonyacı ve emperyalist tasarıları için ulusların özgürlük ve bağımsızlık uğrunda çabalayışlarını ezmek ve tarihi geri döndürmek için bir perde olarak isteyenlerce şevkle benimseniyor. Bu nedenle ben, savaşın patlak verdiği

(2) V. İ. Lenin, Toplu Yapıtlar, c. 33, s. 447.

(3) «İkinci Dünya Savaşının Tarihi», B. H. Liddel Hart tarafından yayımlandı, c. 8, Paulton-Briston, 1968, s. 3232.

gerçek duruma ve İtilaf devletlerinin, onların Batılı düşmanlarının ve SSCB'nin planları ve niyetlerine kısa bir bakış yapacağım.

Kuşkusuz, savaş öncesinde uluslararası durum karmaşık ve çelişkiliydi. Onu, iki kapitalist güç grubu (bir yanda Fransa, İngiltere ve ABD, öbür yanda Almanya, İtalya ve İspanya) arasındaki emperyalist çelişkilerin bir kızışması ve ayrıca birbirleriyle çekişen bu iki grubun da Sovyetler Birliği'ne karşı nefreti belirlemektedir. Tabii ki Paris, Londra ve Washington, Almanya, Japonya ve İtalya'yı potansiyel düşmanlar sayıyordu. Ama bu, onların, Sovyetler Birliği'nin Avrupa'da güvenilir bir kolektif güvenlik sistemi kurulması için defalarca yaptığı önerileri reddederken, Anti-komintern Antlaşmaya (4) karşı yumuşak bir tutum benimsemesine engel olmadı. İngiliz, Fransız ve ABD emperyalistleri saldırgan ödünler vermeye, cumhuriyetçi İspanya'yı (5) feda etmeye, Avusturya'yı Hitler'e terketmeye ve Çekoslovakya'nın parçalanmasına ilişkin yüzkızartıcı Münih diktasını imzalamaya hazırıldılar. Tüm bu ödün verici girişimlerin «barışçı koruma» gereği yolundaki keskin lafazanlıkla kamufle edilmesine karşılık, bunlar faşizmin saldırgan emellerinin doğuya, SSCB'ne çevrilebileceği umudundan kaynaklanıyordu.

Batı tekelinin kasalarından nazi savaş şirketleri ve bankalarına milyarlarca dolar, sterlin ve frank aktı. Bolkeseden yapılan bu yardımlar, Hitler'in dört yıl gibi (1935'den 1939 sonbaharına dek) kısa bir süre içinde Wehrmacht tümenlerinin sayısını 31'den 102'ye çıkarmasına ve yedi yıl içinde Wehrmacht'ın sayısal gücünü 105.000'den 3.755.000 savaşıya, yani 35 katından fazla yükseltmesine olanak veren bir alet oldu.

Anti-komünizm ve anti-sovyetizmle gözleri körleşen Batılı güçlerin yönetici çevreleri, saldırgan sunulan bu cesaretlendirmenin kendi ülkeleri için bir felaketi çabuklaştırmakta ve onların varlıklarına doğrudan bir tehdidi beslemekte olduğunu ne görmek ne de buna inanmak istemediler.

Kendi payına Hitler, gerek Doğu'ya gerekse Batı'ya ilişkin ilhak planlarını gizlemek için öyle pek fazla kafa yormadı, Alman faşizminin saldırgan emelleri savaştan çok önce Mein Kampf'da (Kavgam) ortaya konmuştu ve Hitler'in bunlardan vazgeçmek gibi bir niyeti yoktu. O, savaş için hertürlü askersel, politik, ekonomik ve ideolojik hazırlıkları yaptı ve kendini bölgesel bir savaşla sınırlayacak bir ruh hali içinde değildi. Sonuçta, saldırganı tatmin etme, yüreklendirme, ulusların özgürlük ve demokrasi için çabalayışlarını bastırmayı amaçlayan gericiliğin eylemlerine

(4) Bu, 1936'da nazi Almanyası ve Japonya'nın imzaladığı anti-sovyet antlaşmaydı. 1937'de İtalya da Antlaşma'ya katıldı.

(5) İç savaşa katılan İspanya'daki Uluslararası Tuğay'ın öbür üyeleri ve İspanyol Cumhuriyetçileri gibi, ben de karaünlü İspanya'ya Karışmama Londra Komitesi'nin barış koruma lafazanlığının sis perdesi altında silâhsız İspanya Cumhuriyeti'ni, Franko, Hitler ve Mussolini'nin şefkatli insaflarına terkedişini unutmayacağım. – *Yazar.*

karışmama politikası, bu politikanın mimarlarının beklediğinin tam tersi sonuçlar verdi. Batı demokrasilerinin Hitler'e tinsel teslimiyeti yalnızca faşizmin iştahını kabarttı. Onun askersel aygıtının ilk darbeleri, Alman militarizmini besleyip büyümüş olanların, onu ayakları üstüne dikmiş ve silâhlandırmış olanların tepesine indi. İkinci Dünya Savaşı emperyalizm ve sosyalizm arasında, gericilik güçleri ile toplumsal ilerleme güçleri arasında bir çatışma olarak değil, iki emperyalist grup arasında emperyalist çıkarlar için bir çarpışma olarak başladı.

Bu, tarihin günümüze dek değerinden hiç yitirmemiş dirimsel bir dersi-
dir. O bize, *emperyalizmin, onun yayılma politikasının, ulusları boyun-
duruk ve kölelik altına alma yeltenişinin savaşların ana kaynağı oldu-
ğunun tekrar tekrar anlatıyor.*

Bunun anlaşılması gerekir. Bugün cumhuriyetçi İspanya'nın trajedisinin canlı tanıkları çok değilse bile, Şili trajedisi herkesin belleğinde taptaze-
dir. Birçok insan nazi «ırk yasaları»nı ve ölüm kamplarını unutmuş olsa
ya da unutmak istese bile, Güney Afrika Cumhuriyeti'ndeki ırkçı yasalara
ve ABD'ndeki ırkçılığa, Pol Pot'un ölüm kamplarına, soykırıma bakın.
Emperyalizmden özgürlüğünü kazanmış gelişme yolundaki ulusların, cum-
huriyetçi İspanya ve Şili'nin yazgısına düşmelerini görmek isteyen güçler
vardır. Bugün biz, ABD yönetiminin ve öteki kapitalist ülkeler hükümet-
lerinin Pekin'in hegemonyacı emellerini desteklediğini, onu silâh ve tek-
nolojiyle donattığını görüyoruz. Tüm bunlara, o çok uzaktaki savaş öncesi
günlerde olduğu gibi, bir «Sovyet tehdidi», bir «komünist tehlike» yolun-
daki isteri eşlik ediyor. Gerçekten de, öğrenmek istemeyenlere hiçbir şey
öğretilemez.

İkinci Dünya Savaşı'nın dersleri, emperyalizmin tasarılarına ilişkin ola-
rak uyanıklığı, saldırganlığı, saldırganların tatmin edilmemesini, plan-
larının açığa vurulmasını, tehlikeli eylemlerinin püskürtülmesini ve anti-
emperyalist güçlerin saflarının sağlamlaştırılmasını istiyor. Savaş ve barış
sözkonusu olunca, en küçük tehlike belirtisinde kafayı kuma sokmak biçimindeki devekuşu politikası beladan başka birşey getirmez. Gerçek bir barış politikası, emperyalist tehditlerden korkmadan, ulusların barış için-
de yaşamalarını, yanyana varolmalarını ve işbirliği yapmalarını önleyen engelleri ardıcıl ve ısrarlı bir biçimde yol üstünden kaldırıp atma politi-
kasıdır. Savaştan önce ve savaş sırasında Sovyetler Birliği'nin, onun Komünist Partisi'nin politikası böyle bir politika olmuş ve günümüze değin değişmeden kalmıştır. SBKP Merkez Komitesi Genel Sekreteri ve SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı Leonid Brejnev bu politikayı tanımlarken şöyle diyor: «Biz soğukkanlı, ihtiyatlı bir yaklaşımdan yanayız. Ama biz aynı zamanda, zorunlu kalınca saldırıyı kararlı bir biçimde geri püskürtmekten de yanayız.»⁽⁶⁾

(6) «Pravda», 27 Nisan 1979.

Faşist saldırgan, Büyük Anayurt Savaşı'nın savaş alanlarında kararlı bir direnişle karşılandı ve ezildi. Birçok kuşaktan insan, savaş öncesinde, nazi Almanyası'nı doğuya, SSCB'nin üzerine sürmek için Batı'lı politikacıların, askersel yönetici ve propagandacıların Sovyet toplumunun istikrardan yoksun olduğu, Sovyetler Birliği'nin askersel ve ekonomik bakımdan zayıf olduğu izlenimini yaratmaya çalıştıklarını açık seçik anımsar. Hitler Sovyetler Birliği'ni istilaya başladığı zaman, yalnızca nazi general-leri değil, ama Bağlaşıklar'ımız arasındaki kimi «kahinler» bile SSCB'nin uzun süre dayanamayacağına, Moskova'nın kıştan önce düşeceğine, vb. inanıyorlardı.

Tarih bu tür kehanetlere inandırıcı bir karşılık verdi. Savaş, dünya emperyalizminin, Sovyet toplumunun güçsüzlüğünün ortaya çıkacağı, çokuluslu Sovyet devletinin paramparça olacağı yolundaki umutlarının boşluğunu gösterdi. Komünist Partisi ve Sovyet hükümetinin çevresinde sınıksız birleşmiş tüm SSCB halkları sosyalist anayurtlarını savunmak için ayağa kalktılar. Sovyet toplumunun politik, ekonomik ve askersel örgütleri öylesine güç ve dayanıklılık gösterdiler ki, topraklarının büyük bir bölümünü yitirdikten ve şiddetli savunma savaşları vermek, sanayi ve halkı ağır koşullar altında geriye taşımak zorunda kaldıktan sonra bile, Sovyetler Birliği o zamana dek hiç yenilmemiş nazi akıncılarını durdurmayı ve ardından ezmeyi, yüce uluslararası kurtarıcılık özgörevini yerine getirmek üzere, öbür halkların nazi zorbalığından kurtuluşuna belirleyici bir yardımda bulunmayı başarabildi. Bu ona saygıların en büyüğünü kazandırdı ve saygınlığını eşgörülmedik bir düzeye çıkardı.

Aynı zamanda, Hitler'in Sovyetler Birliği'ni istilası İkinci Dünya Savaşı'nın niteliğini temelden değiştirdi. İki emperyalist grup arasında bir çatışma olarak başlayan savaş, sonraları halkların, faşizme karşı bir kurtuluş savaşı, sosyalizm, ilerleme, özgürlük, demokrasi ve barış güçlerinin karşıdevrim ve saldırı güçlerine karşı, insandan nefreteden terörcü bir diktatörlüğe karşı devrimci savaşımı halini almıştı.

Emperyalist gericilik baş hedefini, yani dünyanın ilk sosyalist devletini yıkmayı ya da hiç değilse gelecek birçok yıl boyunca güçsüz düşürmeyi ve politika sahnesinden uzaklaştırmayı başaramadı. Faşizm üzerindeki utku, sosyalist silâhli güçlerin nazi Almanyası'nın silâh güçleri üzerindeki etkisinden daha öte birşeydi. O, sosyalist ekonomik örgütlenmenin kapitalist ekonomik örgütlenme üzerindeki bir etkisi, sosyalist toplumun sosyal-politik ve ideolojik birliğinin, Sovyet yurtseverliği ve halklar arasında dostluğun emperyalizm ve faşizmin milliyetçi, şovenist, insanlık dışı, bireyci ideolojisi üzerindeki bir etkisuydu.

Sovyet halkı, ABD, İngiliz, Kanada ve öbür ülkeler halklarının nazi Almanyası'nın bozguna uğratılmasına olan katkılarına değer veriyor. Savaşlarda tavına getirilen ve kanla yapılanan kardeşlik, bizi Polonya'lı,

Çekoslovak, Yugoslav ve Fransız yurtseverleriyle, nazi işgali altına düşen bütün ülkelerdeki Direniş savaşılarıyla ve faşizm yanlısı hükümetlerini alaşağı ederek, silâhlarını nazi Reich'ına çeviren nazi uydusu ülkelerin halklarıyla bağlıyor. Tarih, Avrupa'lı Komünist ve anti-faşistlerin, faşizmin yıkılmasına yardım eden bütün insanların cesaretini unutmayacaktır.

Ne var ki, tarihsel gerçek, savaşın yükünün ona katılan bütün herkes tarafından eşit biçimde paylaşılmadığını söylüyor. Esas yük Sovyet halkına ve aynı zamanda Hitler'e karşı bağılaşık ülkelerinin işçi sınıfı ve tüm öbür emekçilerine düştü. Burjuvazi daha az acı çekti. Üstelik, savaş, kapitalistleri daha zenginleştirdi.

Nazi Almanya'sının ana güçleri ve bağılaşıkları – faşist İtalya ve Macaristan, Romanya, Finlandiya ve öbür ülkelerdeki faşizm yanlısı rejimler – Sovyet-Alman cephesinde savaştı. SSCB'ne karşı açılan «haçlı seferi»ne, İspanyol Mavi Tümeni'nden başlayıp, işgal altındaki ülkelerin faşistlerine varıncaya dek, başka ülkelerden gelen gönüllüler de katıldı. Sovyet halkı için en zorlu dönem olan savaşın ilk bölümü boyunca, Doğu cephesindeki itilaf güçleri, Batı'lı Bağılaşıklar'la savaşı askersel birliklerin sayısının 15–20 katıydı. (7) Savaş alanlarında, nazi kamplarında, işgal altındaki SSCB topraklarında estirilen faşist terörden ya da salgın hastalık ve açlıktan 20 milyonun üzerinde Sovyet insanı öldü. Bu, İngiltere ve ABD'nin birlikte verdiği can kaybının yaklaşık 20 katıydı. Nazilerin işgal bölgelerinde ülkemize verdiği maddesel zarar (o zamanın fiyatlarıyla) 128 milyar doları bulurken, ABD tekelleri bunun tersine 115 milyar doları geçen bir kâr vurdular.

Olgular böyle. Bunları anımsatmamın nedeni, Sovyet halkının özel haklar ya da kendine özel hizmetler verilmesi (bu tartışma götürmez olmakla birlikte) gibi bir savda bulunduğunu söylemek değildir. Bunu, birşeyi, yani faşizm üzerindeki utkunun ve barış ve barış içinde bir yaşam hakkının ölçülemeyecek denli yüksek bir bedel karşılığı kazanıldığını, bu yüzden de bizim bu hakkı – kendimiz ve tüm insanlık için – her koşul

(7) SSCB'nin, Japon militaristlerinden gelebilecek bir saldırıyı püskürtmek için Uzakdoğu'da büyük güçler bulundurmak zorunda oluşu, durumu daha da ağırlaştırıyordu. O sıralarda Çin saldırganı karşı bloka katılmış olmakla birlikte, ondan medet umulamazdı. Tersine, durumun Sovyetler Birliği için güç ve gergin olduğu bir sırada, Çan Kayşek Japonya ile SSCB arasında savaşı kıskırtmaya çalıştı: Bu arada nazi orduları Moskova'ya yaklaşırken Mao Zedung, SSCB'ne saldırıya hazırlanan Japon Kwantung Ordusu'nu yerine çivilemek için Kuzey Çin'de hareketlerini yoğunlaştırmak yönünde bir çaba göstermedi. Üstüne üstlük, Japonya'ya karşı güçlerinin yalnızca onadibirini kullanarak, operasyonların azaltılmasını emretti (bu, V. İ. Çukov'un «Mission to China» adlı yazısında ayrıntılı biçimde ele alınmıştır. «Noviy Mir», Aralık 1979).

altında ardıcıl ve kararlı bir biçimde savunduğumuzu, savunmakta olduğumuzu ve savunacağımızı vurgulamak için yapıyorum.

Sovyetler Birliği'nin uluslararası konumunun perçinleşmesi ve sosyalist topluluğun doğuşu dünyada güç dengesini temelden değiştirdi. Savaş yalnızca Alman ve İtalyan faşizmi ve Japon militarizminin yenilgiyle değil, ama aynı zamanda kapitalist dünyanın zayıflamasıyla, tüm olarak burjuva toplumunun şiddetli bir bunalımıyla sonuçlandı. İkinci Dünya Savaşı'nın ardından emperyalizmin ulusların yazgılarını belirleme potansiyelleri hatırısayılır ölçüde daraldı ve daralmayı sürdürüyor. Emperyalizmin sosyalizmle tarihsel çatışmasını askersel güç yoluyla kendi lehine çözmeye çabalarının boşunluğu ortaya çıktı. Gelişmeler, Lenin'in şu derin öngörüsünü birkez daha doğruluyor: «Rusya'yı istila etmek için ne gibi çabalara girilirse girilsin, bize karşı ne gibi askersel hareketlere kalkılırsa halkışilsin . . . bizi çelikleştirmiş olan gerçek deneyimlerimizden biliyoruz ki, tüm bu çabalar duman olup gidecektir. Düşmanlarımızın bu türlü her çabasından sonra, biz her zamankinden daha güçlü çıkacağız.»⁽⁸⁾

Gerçi, burjuva propagandası, insanları, yeni toplumsal sistemin kimi Avrupa ve Asya ülkelerindeki utkusunun «Sovyet süngüsüyle getirildiği»-ne, savaştan sonra emperyalizmin sömürge sisteminin hızla dağılmasının Sovyet «sızması»nın, Sovyetler Birliği'nin yabancı toprakları ve halkları boyunduruğu altına alma «ihtirası»nın ürünü olduğuna inandırmak için hiçbir çabayı esirgemiyor.

Tüm yaşamı Sovyet politikasının uygulamaya konması ve savunulmasıyla, Sovyet Silâhlı Güçleri'nin gelişmesiyle bağlı bir kişi olarak ben, bu konuda bir-iki söz etmek istiyorum. Sınıfsal niteliğine sadık olan Sovyetler Birliği ne savaştan önce, ne savaş sırasında ne de sonra yabancı ülkeleri ele geçirme ve yabancı halkları boyunduruk altına alma amacını taşımamıştır, taşıyamazdı da. SSCB Silâhlı Güçleri başka amaçlara hizmet eder. Sovyet erkinin şafağında «erkin tam bütünlüğünü emekçilerin eline vermenin ve sömürücülerin erkinin geri getirilmesinin her olanağını ortadan kaldırmının çıkarına.»⁽⁹⁾ Vladimir Lenin tarafından yaratılan Silâhlı Güçler tüm tarihi boyunca, Oktobr Devrimi'ni yüksekte tutup pekiştirerek, derinliğine enternasyonalist görevler başarmış, «kendi burjuvazilerine karşı akılalmaz derecede zor savaşımalarında bütün ülkelerin proleteriyalarına en büyük, en güçlü desteği»⁽¹⁰⁾ vermiştir.

Sovyet halkı enternasyonalist ödevlerine ilişkin bu derin anlayışı ne savaş öncesi yıllarda ne de savaş sırasında hiç yitirmedi. SSCB Devlet

⁽⁸⁾ V. İ. Lenin, Toplu Yapıtlar, c. 31, s. 329.

⁽⁹⁾ «RFSSC Sovyetleri Kongrelerinin Karar ve Hükümleri», c. 1, Moskova, 1959, s. 28. (Rusça)

⁽¹⁰⁾ V. İ. Lenin, Toplu Yapıtlar, c. 27, s. 61.

Savunma Komitesi Başkanı J. V. Stalin savaşın en ağır döneminde, 3 Temmuz 1941'de radyodan yaptığı bir konuşmada, Komünist Partisi ve Sovyet halkı adına şu gerçeği bildirdi: «Büyük Anayurt Savaşı'nın» hedefi «yalnızca ülkemizin üzerinde sallanan savaş tehlikesine son vermek değil, aynı zamanda Alman nazizmi tarafından ezilen tüm Avrupa halklarına yardım etmektir.»⁽¹⁾ Komünist Partisi'nin önderliğindeki Sovyet halkı kendi anayurdunu kurtarmak için verdiği Büyük Anayurt Savaşı'nı nazi köleliği altında tutulan bütün ulusların özgürlük ve bağımsızlığı için bir savaşa dönüştürdü. SSCB dışında Avrupa ve Asya'da yaklaşık 200 milyon insanın yaşadığı 2.500.000 km karelik toprağın kurtarılmasıyla sonuçlanan çatışmalarda Sovyet Silâhlı Güçleri 90'ın üzerinde hareket birimi, ordu grubu, filo, ayrı ordular ve küçük filolar kullandı. Bu kurtarma kampanyasına katılanlar yıllarca faşist zorbalık altında inlemiş olan kasaba ve köylerdeki insanların Sovyet askerlerini nasıl bir sıcaklıkla karşıladığını anımsarlar. Onlar, nazi toplama kampları ve hapishanelerden dönen, ardı arkası gelmeyen kurtarılmış insan alaylarını, Rus, Ukrayna'lı, Belorus, Danimarka'lı, Fransız ve Polonya'lıları anımsarlar.

Sovyet askerleri, kurtardıkları topraklar ve ülkelerin iç işlerine karışmadan, yöre halklarının ekonomilerini canlandırmalarına, gerekli malzemelerin sağlanmasına ve ulaşma, elektrik ve su bulmalarına yardımcı oldular. Ulusların kendi erk organlarını kendilerince seçmelerine, ülkelerinin daha öte gelişmesinin yol ve araçlarını saptamalarına olanak sağlayan tüm koşullar yaratıldı.

Şurası bir gerçek ki, kurtardığımız ulusların çoğu halk demokrasisi ve sosyalist gelişme yolundan yürümeyi, toplumlarının yapısını devrimci çizgiler üzerinde yenibaştan kurmayı seçmesi bizi şaşırtmadı. Onlar savaş öncesi uygulamalarına geri dönmeyi, kendilerine ihanet etmiş, faşizm tarafından paramparça edilmeye bırakmış ve savaş ve işgalin dehşeti içine sürüklemiş olan sınıfsal güçlerin erkine dönmeyi istemediler.

Sovyet halkının bu eşsiz uluslararası başarısı tüm insanlığın yazgısını derinden etkiledi. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki yıllar içinde kurulup güçlenen sosyalist uluslar topluluğu canlandırıcı kudretli bir güç ve halkların barış, ulusal ve toplumsal kurtuluş savaşımında güvenilir bir kale haline gelmiştir. Sovyetler Birliği ve öbür sosyalist devletler, şaşmaz bir biçimde, uluslararası gerginliği yumuşatma, politik yumuşamayla askersel yumuşamayla tamamlama ve SBKP'nin 24. ve 25. Kongreleri'nde, öbür sosyalist ülkelerin kardeş partilerinin kongrelerinde hazırlanan ve tüm ulusların çıkarlarına uygun düşen gerçekçi Barış Programı'nı yerine getirme politikası izliyorlar.

Bu politika şimdiden insanlığa elle tutulur sonuçlar getirmiştir ve getirmeyi sürdürmektedir; bunların en önemlisi, dünyanın geçtiğimiz onyı

(1) «Pravda», 3 Temmuz 1941.

inde dünya savaşının felaketlerini yaşamamış olmasıdır. Leonid Brejnev'in «Pravda» muhabirine verdiği yanıtlarda belirtildiği gibi «şu trajik döngüyü, dünya savaşı – kısa bir barış dönemi – yeni bir dünya savaşı döngüsünü kırmak» (12) olanaklı olabilmiştir. Bu tarihsel başarı, Sovyet halkına ve dostlarımız kardeş sosyalist ülkeler halklarına, barış, yumuşama ve farklı toplumsal sistemlere sahip ülkelerin barış içinde yanyana yaşamaları için savaşan herkese haklı bir kıvanç veriyor. Ne var ki, uluslararası durumda bir iyileşme gerici emperyalist çevrelerin işine gelmez. Onlar maddesel savaş hazırlıklarına ara vermiyorlar. ABD'nde ve öbür NATO ülkelerinde askersel bütçeler sürekli büyütülüyor ve silâhlanma yarışı tırmandırılıyor. 1970'lerin sonu ile 1980'lerin başında durum büyük ölçüde kötüleşmiştir. Pentagon'un yeni beşyillik askersel programı silâhların daha da yığılmasını öngörüyor. 1981 mali yılında ABD, militarist amaçlar için 160 milyar dolar ya da ulusal bütçesinin % 25'ini ayırmayı tasarlıyor; 1985'de bu askersel ödeneklerin 250 milyar dolara ulaşması öngörüülüyor. ABD yönetimi Avrupa'ya yeni bir orta menzilli nükleer füzeleler kuşağı yerleştirmeyi planlıyor ve SALT-2'nin onaylanmasını dondurmuştur.

Bu yükselen savaş hazırlıklarına paralel olarak, emperyalistler bütün uluslararası gerici güçlerini bir anti-komünizm ve anti-sovyetizm temeli üzerinde harekete geçirmeye ve birleştirmeye çalışıyorlar. Onlar sosyalist ve gelişme yolundaki uluslar arasındaki dostça ilişkileri zayıflatmak, ulusal kurtuluş ve devrimci demokratik hareketleri bölmek ve ezme istiyorlar. Onlar, İkinci Dünya Savaşı da içinde olmak üzere, tarihi çarpıtarak, Sovyetler Birliği'ne kendisine yabancı olan saldırgan niyetler atfediyorlar. Washington dünyanın çeşitli kesimlerindeki yayılmasını sürdürmek, Asya ve Afrika uluslarına hükmetmek, onların ulusal servetlerine elkoymak ve topraklarını sosyalizme ve ulusal kurtuluş hareketlerine karşı stratejik planları için kullanmak üzere bir bahane orıyor. Bu bahaneyi yaratmak için her yola başvuruyor.

Ne ki, savaş öncesi günlerinde ya da hatta 1950'lerde yaşamıyoruz: Emperyalizmin savaşçı planları güçlü sosyalist uluslar topluluğu, ulusal kurtuluş hareketleri, Komünist ve İşçi partileri ve dünya çapındaki barış hareketinin muhalefetiyle karşılaşılıyor. Birçok eski bağımlı ülke şimdi bağımsız yaşam ve politika deneyimine sahiptir. Halklar emperyalistlerin oynadıkları oyunun içyüzünü görmeyi, kimin kendilerinin dostu, kimin düşmanı olduğunu anlamayı öğrenmişlerdir. Halkların amaçları ile burjuva hükümetlerinininkiler arasındaki, Lenin'in belirttiği gibi eskiden, yalnızca küçük bir bilinçli azınlık tarafından görülen çelişki (13) şimdi bütünüyle öne çıkıyor.

(12) «Pravda», 13 Ocak 1980.

(13) V. I. Lenin, Toplu Yapıtlar, c. 8, s. 50.

Tarihin dersleri, özellikle de İkinci Dünya Savaşı'nın dersleri, savaşa en başarılı biçimde, daha patlak vermeden karşı konabileceğini öğretiyor. Hitler'e karşı bağlaşıklığın halkları İkinci Dünya Savaşı'nı emperyalist bir savaştan kurtuluş savaşına, haklı bir savaşa dönüştürdüler ve emperyalist gericilik güçlerini yenilgiye, sosyalizmi ise utkuya götüren de nesnel olarak bu oldu. Bugün bir başka dünya savaşını önleme olanacağı büyük ölçüde halkların kendisine, onların emperyalist saldırıdan kaynaklanan tehlikeyi anlamalarına bağlıdır. Dünyada savaşın önlenmesi ve kalıcı barışın gerçekleştirilmesi, sosyalist ülkelerin, uluslararası işçi sınıfının, ulusal kurtuluş hareketinin, bütün barışsever ulusların ve halk örgütlerinin ve hareketlerinin birleşik çabalarıyla sağlanabilir.

Sovyetler Birliği'ne gelince, bu yılın 22 Şubatında seçmenleriyle yaptığı toplantıda Leonid Brejnev'in yinelediği gibi, bizi korkutamazlar. Gücümüz ve potansiyellerimiz var. Bağlaşıklarımız ve biz her zaman kendimizi koruyabiliriz ve her türlü saldırıyı püskürtebiliriz. Biz Barış Programı'nı sürdürüyoruz. Savaş isterisi «öğretisi»ne ve hararetli silâhlanma yarışına, dünya barışı ve güvenlik için ardıcıl savaştan öğretimimizle karşı koyuyoruz ve Leninist dış politika bayrağımızı, barış, özgürlük ve ulusların bağımsızlığı bayrağını, toplumsal ilerleme bayrağını güvenle yüksekte tutuyoruz.

Direnış Deneyimine Bir Bakış

Polikronis Vais

Yunanistan Komünist Partisi MK üyesi

Yunanistan Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin, 1978 Mayıs'ında toplanan 10. Kongre için tezleri, özellikle, Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin (EAM) bayrağı altında yürütülen Direniş yıllarının deneyiminin ve Yunan halkının bu temel üzerinde biçimlenmiş ulusal ve derinliğine demokratik geleneklerinin ülkemizin özgül özellikleri olduğunu belirtmiştir. Bu deneyimi ve onun derslerini çözümlemek büyük bir önem taşımaktadır, çünkü herşeyden önce, şimdiki uluslararası durum, emperyalizmin politikasının halk ve ulus düşmanı özünü ve halkların özlem ve çıkarlarıyla, ülkeleriyle, özgürlük, bağımsızlık ve güvenliğiyle açıktan açığa ve keskin bir biçimde çatışan gerçek erek ve planlarını somut tarihsel örneklere dayanarak, her zamankinden daha çok açığa vurmaya gerektirmektedir. Yunan halkının faşist işgal sırasında (1940–1944) yürüttüğü kurtuluş savaşımı bu bakımdan özellikle öğreticidir. Bu, emperyalizmin ve onun yardımcılarının gerçek yüzünü yakından görmemize ve onların barış söylevlerinin sahteliğini, kendilerini halkın çıkarlarının savunucuları gibi gösterme çabalarının boşunalığını kavramamıza yardımcı olur.

Faşist işgal altındaki Yunanistan'da, Yunan Komünistleri'nin anti-faşist, savaş karşıtı etkinliklerinin en yüksek biçimi olarak başlayan Direniş Hareketi'nin savaş öncesi dönemde kökleri vardı. Emekçilerin grevlerini ve yığınsal eylemini yöneten, 1934 Haziranı'nda Yunan Anti-faşist Kongresi'ni toplayan ve ülkede Çiftçi, Sosyalist ve Sosyal Demokrat partiler ve o sırada varolan üç sendika örgütü arasında gelişmekte olan faşizme karşı birlikte savaşıma ilişkin anlaşmayı sonuca bağlayan, Yunanistan Komünist Partisi'ydi.

Temmuz-Ağustos 1935'de toplanan Komintern Yedinci Kongresi'nin kararları, bütün anti-faşist güçlerin birleşik eylemlerini güçlendirmek için büyük öneme sahipti. Dimitrov'un Kongre'deki raporu dünya Komünist hareketinin önüne şu baş görevi koyuyordu: Bütün ülkelerde işçi sınıfının birliğini yeniden sağlamak ve bu temel üzerinde, ilerleyen faşizme ve onun hazırladığı savaşa karşı geniş bir anti-faşist halk cephesi kurmak. Önder gücü SBKP (Bolşevikler) olan Komintern, savaşa ilişkin Marksist-Leninist strateji ve taktiklere uygun olarak, bütün ülkelerin işçi sınıfı ve Komünistlerini savaşa karşı olan güçlere önderlik etmeye ve «yaklaşan savaşa karşı savaşımında Sovyet devletinin konumlarını pekiştirmeye ve savunmak»tan oluşan enternasyonalist ödevini yerine getirmeye çağırırdı. Komintern'in 1 Mayıs (1940) Çağrısı'nda şöyle deniyordu: «Saf larınızı yüce sosyalizm ülkesiyle birleştirin, onun bütün ülkelerin halklarının beslediği özlemleri dile getiren Barış politikasını savunun!»

Avrupa ülkelerinde faşizme ve savaşa karşı savaşmak için halk cephesinin oluşturulması, Avrupa'da başlatılan Direniş Hareketi'nin üzerine dayandığı temeli sağlayarak, Komünistlerin emekçiler arasındaki etki ve saygınlığının büyümesinde belirleyici bir etken oldu. Yunanistan Komünist Partisi, Komintern'in kararlarını izleyerek, savaştan önce bile, barışsever ve anti-faşist güçleri birleştirmekte önemli başarılar elde etmişti. (!) Ülkedeki yönetici çevreler ve onların güdücüsü İngiliz emperyalistleri bunu hiç beğenmediler ve gericilik, vahşi kralcı, faşist Metaksas diktatörlüğünü kurdu. Binlerce Yunan'lı anti-faşist ve komünist hapse ya da toplama kamplarına tıklıdı.

Yunanistan Komünist Partisi, koğuşmalarına ve diktatörlükten yediği ağır darbelerle karşı, halkı faşist saldırıya karşı uyardı, onu direnişe hazırladı ve ulusal toprakları savunmaya çağırırdı. İkinci Dünya Savaşı'nın tarihini anlatan bir grup Sovyet tarihçisi şöyle yazıyor: Yunan ordusu «savaşın başlamasından buyana Avrupa'da ilk kez nazi Almanyası'nın bağlaşığı İtalyan silâhlı güçlerine karşı başarılı bir karşı saldırı» açtı. «Yunanistan bu başarıyı, herşeyden önce halkının desteğinden ötürü (si-

(!) Böylece, YKP 1936 ortalarında, o sırada varolan üç sendikal örgütün bir federasyon içinde birleşmesini sağlamıştı; bu, işçi sınıfının faşizme karşı direnen güçlere katılmasını olanaklı kılmıştı.

yâhlar bana ait – P.V.) ve onun anayurdunu istilacılarına karşı savunmakta oluşundan ötürü elde etti . . . Onun savaşımlı, İkinci Dünya Savaşı'nın niteliğindeki değişimin ve adım adım bir anti-faşist kurtuluş savaşına dönüşmesinin çarpıcı belirtilerinden biriydi.»

Sovyetler Birliği'nin nazi Almanyası'na karşı Büyük Anayurt Savaşı'nın başlaması Yunanistan'daki ulusal kurtuluş savaşımına güçlü bir itki verdi. YKP Merkez Komitesi'nin Temmuz 1941'deki Altıncı Tamüyeli Toplantısı, bütün Yunan Komünistleri'ne, halkın salgıncılara karşı savaşını bir anti-faşist ve ulusal kurtuluş savaşımı olarak tanımlayan bir duyuru yayınladı. YKP, halkı, çeşitli partileri ve politik hareketleri, salgıncıya karşı tüm direniş güçlerini biraraya toplamak üzere bir birleşik örgüt kurmaya çağırırdı. Kuzey Yunan dağlarında ilk partizan grupları ve müfrezeleri oluşturuldu. Yunan yurtseverleri ülkenin her yanında sabotaj ve yıkım eylemleri düzenlediler, Alman ve İtalyan salgıncılarına, yerli işbirlikçilerine karşı propaganda ve ajitasyon yürüttüler.

Yunan partizanları sosyalist SSCB'ni savunanların, Moskova, Leningrad, Sivastopol ve Stalingrad savunucularının kahramanca savaşımından esin aldılar. İsyancılar ve halkın geri kalan kesimi arasında, Sovyetler Birliği'nin utkusunun kazanılmasında belirleyici bir rol oynayacağı inancı büyüyordu. Nazi akıncıları Stalingrad'a vardığı zaman bile, o sıralar henüz küçük ve dağınık gruplar halindeki Yunan partizanlarında Kızıl Ordu'nun kazanacağı yolunda sarsılmaz bir inanç vardı.

1941 Eylülünde, YKP'nin önyak olmasıyla, Komünist Partisi, Çiftçi, Birleşik Sosyalist, Radikal ve öbür ilerici partileri ve sosyal-politik örgütleri içeren bir Ulusal Kurtuluş Cephesi (EAM) kuruldu. Yunanistan'ın yakın tarihinde böylesine geniş bir halk güçleri birliği ilk kez sağlanıyordu. EAM, Direniş Hareketi'nin en yığınsal örgütüydü. EAM Merkez Komitesi'ne bağlı direniş örgütleri her işletmede, her kent banliyösünde ve köyde kuruldu. Onlar işçi ve memurların grevlerini yönettiler, salgıncılara karşı savaş eylemini örgütlediler. Yurtseverler silâh yüklü düşman gemilerini havaya uçurdular, nazi ordusunun işe depolarını yokettiler. Alman ve İtalyan askerlerinin trenlerini hatlarından çıkardılar, havaalanlarında düşman uçaklarını yaktılar, telgraf ve telefon tellerini kestiler.

Komünistlerin önderliğinde faşist salgıncılara karşı yürütülen savaşım, bütün silâhlı Direniş gruplarının birleşik bir kumandanlık altında tek bir askersel örgüt içinde birleştirilmesini gerektiriyordu. Bu amaçla, 1941 sonlarında EAM, istilacılara karşı faaliyet gösteren partizan birimlerini biraraya toplayan Yunan Halk Kurtuluş Ordusu'nu (ELAS) örgütledi. 1942 yılı boyunca ELAS güç topladı ve 1943'de işgal altındaki Yunanistan'ın dört bir köşesinde askersel hareketlere başladı. Aynı yılın sonbaharında ülke topraklarının üçtebire yakınına kurtarmıştır.

Sovyet Ordusu'nun Yassi-Kişinev hareketi ve ardından 1944 sonbaha-

rında nazilerin Balkanlar'dan sökülüp atılması, faşist askersel birlikleri kritik bir duruma soktu. O yılın Ekim ayının sonlarında ELAS birlikleri saldırganları Yunanistan topraklarının tümünden sürüp çıkarmışlardı. Özgürlüksever halkın, nazi Almanyası ve onun suç ortakları üzerindeki etkisine ELAS büyük bir katkı yaptı. Halk Kurtuluş Ordusu 1943 Mayıs'ında 1944 Ekim'ine değin 327 muharebeye girdi, bunların sonucunda nazi birlikleri Yunanistan'da, eksik verilere göre, 19.000 ölü, 8.000 yaralı ve 5.000 tutuklu kayıp verdi. ELAS saflarında döğüşen Yunan yurtseverlerinin savaş başarıları herkesçe kabul edilmektedir.

Kurtarılmış bölgelerde bir demokratik halk erkinin temelleri – halk meclisleri, milis organları ve seçimle oluşan mahkemeler – atılıyordu. Mart 1944'de pratik olarak geçici bir demokratik hükümet işlevlerine sahip olan Ulusal Kurtuluş Politik Komitesi kuruldu ve Nisan'da en yüksek seçilmiş organ olan Ulusal Konsey seçimleri 1,8 milyon kişinin katılımıyla yapıldı. Seçimler hem kurtarılmış bölgelerde hem de işgal altındaki bölgelerde yapıldı. Böylelikle, ülkenin tam kurtuluşundan önce bile, saldırganlar kovulduktan sonra Yunanistan'ı gerçekten bağımsız, özgür ve demokratik bir devlete dönüştürmenin gerçek önkoşulları yaratılmıştı.

Ülkede Direniş Hareketi'nin başarıyla gelişmesi ve bir demokratik halk devrimine dönüşmesi bir dizi iç ve dış etkene bağlıydı. Burada ana nokta, birinci olarak başarılı bir Sovyet saldırısının izlediği faşist güçlerin ana kütlesini Doğu Cephesi'ne çivileyen ve faşist işgal altındaki ülkelerde ulusal kurtuluş hareketine karşı saldırılarda bulunmalarını önleyen Hitler'in SSCB'ne karşı bir yıldırım saldırısı planının bozguna uğraması; ikinci olarak, geniş bir örgütler ve komiteler ağına dayanan Yunanistan Komünist Partisi'nin saflarını hızla yeniden oluşturmayı başarması ve daha 1944'de yüzbinlerce üyeye sahip bulunmasıydı. Komünistler, proletaryanın önderliğinde, EAM'ın temeli üzerinde, işçi sınıfı, köylülük ve kentli orta katmanlardan ve ayrıca yurtsever ulusal burjuvazinin bir kesiminden oluşan ve yığınlara anti-faşist savaşımında açık bir eylem programı veren daha geniş bir bağlaşıklık kurmayı başardılar. Son olarak, gerici, faşizm ve emperyalizm yanlısı iç güçler o sıralarda güçsüzdüler; çünkü ülkeyi işgale götüren ulus karşıtı politikaları onların yığınlar üzerindeki etkisini zayıflatmıştı. Kahire'deki sürgün hükümeti de, ülkeyi Hitler ve Mussolini'nin keyfi davranışlarına terkettiği için, otoriteye sahip değildi.

Ama hemen hemen tüm Yunanistan topraklarında halk erki organlarının kurulması, YKP'nin etkisinin büyümesi ve ulusal kurtuluş hareketinin bir demokratik halk devrimine dönüşmesi sürgündeki hükümeti, gerici öğeleri, en başta da İngiliz emperyalistlerini büyük bir telaşa düşürdü. Gerici ve İngiliz yanlısı güçler, kurtuluşun sonu ülkede bir halk erkinin kurulmasını önlemeye uğraşan İngiliz emperyalistleriyle birlikte, esas olarak halk hareketine, ELAS'a karşı savaşmak amacıyla Yunanistan'da silâhli birlikler oluşturmaya başladılar.

Yunan gericilerinin EAM ve ELAS'ı ezemeyeceğini farkedenden İngiliz emperyalistleri, 1944 Aralığında İtalya cephesindeki birliklerinin bir kısmını ELAS'a saldırtmak üzere Yunanistan'a getirdiler. (2) Müdahaleciler erki halkın elinden aldılar veya istilacılarla işbirliği yapmış ya da ulusal kurtuluş hareketine hiç katılmamış olan eski partilere geri verdiler. İngiltere, doğrudan doğruya silâhlı istilanın sonucunda, Yunanistan'a sermayenin çıkarlarına sadakatle hizmet etmeyi, ülkeyi emperyalizme politik, ekonomik ve askersel bağımlılık içinde tutmayı sürdüren bir rejim dayatmayı başardı ve çağımızın en açgözlü, en vahşi emperyalizmi olan ABD emperyalizmi için yolu temizledi.

Yabancı istilası ve 1944 Aralık yenilgisinden sonraki dönemde Ulusal Kurtuluş Hareketi şiddetli bir kovuşturmayla uğradı. YKP Sekizinci Kongresi'ne sunulan Rapor'da şöyle deniyordu: «Onbinlerce savaşçı, ilk elde de komünistler tutuklandı, işkenceden geçirildi, mahkemeye verildi ve vahşice öldürüldü. Yalnızca Varkiya Anlaşması'nın (3) imzalanmasından sonraki ilk birkaç ay içinde binden fazla savaşçı katledildi, 75.000'den fazlası hapse tıklandı ve 65.000'i de kovuşturuldu.»

Yenilgiye karşın, Ulusal Kurtuluş Cephesi, Yunan halkının kurtuluş savaşımında muazzam bir rol oynadı. Ülkede demokratik dönüşümleri ilk kez uygulayan EAM bayrağı altında bir erk kurulmuştu. Savaşkan öncüsü Komünist Partisi'nin önderliğindeki işçi sınıfı ve onun sadık bağlaştığı köylülük, ülkeyi kurtarmak ve halkın egemenliğini kurmak için yürütülen bu yurtsever hareketin yönetici gücüydü. Orta katmanlar, burjuvazinin ve aydınların bir kesimi de bu bağlaşıklığa katıldı. YKP'nin Ağustos 1961'deki Sekizinci Kongresi'nde şöyle vurgulanıyordu: «Faşist işgal altında EAM hareketi o denli güçlüydü ki, zorluklara karşın, Yunan gericiliği onun sonul etkusunu önleyecek güçte değildi. Bizim hatalarımız olmasaydı (4), halkın dış emperyalist müdahaleyi, İngiliz emperyalizminin tank ve uçak-

(2) 3 Aralık 1944'de, Atina'da hükümetin halkın ulusal kurtuluş ve anti-faşist savaşımını İngiliz emperyalistlerinin amaçlarına bağımlı kılma politikasını terketmesini isteyen 500.000 kişilik gösteriye polis ve İngiliz askerleri tarafından ateş açılmasından sonra, Yunan gericiliği ve İngiliz askerleri ile EAM kurtuluş hareketi güçleri arasında kanlı çarpışmalar başladı.

(3) EAM yönetiminin Atina yakınlarında Varkiz'da o zamanki Plastiras hükümetiyle imzaladığı bu Anlaşma uyarınca ELAS askersel birlikleri dağıtıldı ve silâhları hükümet makamlarına teslim edildi.

(4) Bunlar, YKP yönetiminin işgal döneminde işlediği sağ hatalardır. Nitekim, o, Ortadoğu'daki İngiliz kumandanlığının EAM'la bağlaşıklığa girip, ELAS güçlerinin denetimini ele geçirirken, Yunanistan'da EAM ve YKP'nin amaçladığı gibi, anti-faşist koalisyonun ortak yararına olarak, faşist salgıncılara karşı askersel hareketlere girişmek gibi bir niyeti olmadığını zamanında farkedemedi. YKP'nin 40. yıldönümü için Tezler'de, bu anlaşmanın ELAS'ın bağımsızlığını elinden aldığını söylüyor.

larını başarıyla geri püskürtmesi, özgürlük ve bağımsızlığını kazanıp pekiştirmesi olanaklı olurdu.»

Faşist yönetim zamanında çetin bir sınamadan geçen geniş halk cephesi politikası, istilacılar Yunanistan'dan çıkarıldıktan sonra da anlamı olmayı sürdürdü. Ülkenin demokratik güçleriyle bağlaşıklıklar ve öbür işbirliği biçimleri 1967'de faşist diktatörlük kurulana değin YKP'nin genel çizgisi olarak sürdü. 1946–1949 İç Savaşı'ndan sonra Komünistler, Sosyalistler ve öbür demokratlardan oluşan bir politik blok – EDA, Birleşik Demokratik Sol – kuruldu ve giderek ülkenin politik yaşantısında, YKP'nin asgari programına yakın, demokratik ve anti-emperyalist bir devrimi amaçlayan bir programa sahip sol ve ilerici güçlerin bir partisi olarak hareket eder hale geldi.

Ama, o zamanki YKP yönetimi, Komünistler'in bütün öteki ilerici ve yurtsever güçlerle geniş bir bağlaşıklık içinde hareket ederken, asgari programları – istilacıların kovulması ve bir halk demokrasisi kurulması – için savaşımı derin ve köklü toplumsal dönüşümlere geçişle birleştirerek, politik bağımsızlıklarını ve örgütsel yapılarını korudukları Direniş deneyimini gözönünde tutamadı. EDA içinde Komünist Partisi, ilk elde de taban örgütleri, tüm iyiniyetlere karşın, çeşitli politik güçlerin geniş bağlaşıklığı içinde eridi. Sonuç, YKP'nin yığınlar arasındaki etkisinin zayıflaması oldu ve bu, gericiliğin faşist darbeyi gerçekleştirmesini kolaylaştırdı.

1974'de faşist diktatörlüğün çökmesinden bu yana, YKP geniş bir demokratik halk hareketini başlatmak için harekete geçirici ana güç olarak her yerde kendi parti örgütlerini kurmayı vurgulayarak, sol ve demokratik güçlerin birliğini sağlamak için hertürlü çabayı göstermiştir. YKP MK'nin Temmuz 1979'daki Dördüncü Tamüyelî Toplantısı, anti-emperyalist demokratik birliğin tabanı ve belkemiğinin işçi sınıfı ve bağlaşığı emekçi köylüler, orta kesimler, ilerici aydınlar, gençler ve ulusal bağımsızlık ve halk egemenliğini kararlı bir biçimde isteyen güçler olduğunu vurgulamıştır. YKP MK Genel Sekreteri Harilaos Florakis Parti'nin Onuncu Kongresi'ne sunulan MK Raporu'nda, Partimiz'in «sağcıların devletine ve bir ulusal bağımlılık ve otoriterlik politikası olan «yeni demokrasi» politikasına şu ya da bu ölçüde karşı çıkan bütün demokratik muhalefet partisi ve gruplarıyla en geniş demokratik işbirliği»nden yana olduğunu bildirdi. Florakis, «bir halk demokrasisi için savaşım cephesinin temelini bir işçiköylü bağlaşıklığı tarafından oluşturulması gerektiği»ni vurgulayarak, faşist istilacılara karşı ulusal kurtuluş savaşımının deneyimi ışığında «geçmişte ülkemizde çiftçi hareketinin, YKP'nin bir bağlaşığı, özellikle Ulusal Direniş döneminde ana bağlaşığı olan YÇP'nde (Yunanistan Çiftçi Partisi) politik anlatımını buldu»ğunu anımsattı. Yunanistan Komünist Partisi öteki demokratik güçlerle de işbirliğine hazırды. Kimi demokratik parti

ve örgütlerin bir dönüşümler programı temelinde YKP'yle işbirliği yapmayı reddetmesinden dolayı bu yolda çıkan kimi güçlülere karşı, taban örgütlerinde, en başta da sendikal harekette komünistlerle ve ülkenin ilerici gelişimi için savaşan bütün öbür güçlerle eylem birliği yönünde büyüyen bir istek vardır. Genel olarak Yunan halkının kurtuluş savaşının deneyimi gibi, Direniş deneyimi de, YKP olmadan sol güçlerin birliğinin olanaksızlığını doğruluyor.

Sert önlemlere, birçok savaşçının ölmesine ve EAM ulusal kurtuluş hareketi yandaşlarının kovuşturulmasına karşı, Ulusal Direniş yıllarında Yunan halkının çoğunluğuna esin veren ruh ve fikirler, emperyalizme karşı, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve dünya barışı için savaşta geniş demokratik güçlerin birlikteliğinin önemli bir etmeni ve dayanağı olmayı sürdürüyor. Yunanistan'ın tüm kentlerinde insiyatif komitelerinin kurulmasıyla başlayan Birleşik Sol Güçler Hareketi'nin yolaçtığı doğrultu budur. Bu yılın 1 Martında Atina'da, bu 130 komitenin katılımıyla toplanan bir Konferans'ta ülkenin önünde duran önemli sorunlar arasında, bu hareketin etkinliğine ilişkin sorunlar, özellikle Yunan Koordinasyon Organı'nın kurulması da tartışıldı. (5)

Bu yıl dünya halkları, ilerleme güçlerinin Hitler faşizmi üzerindeki etkisinin 35. yıldönümünü anıyor. Yunan halkı istilacılara karşı özverili savaşımıyla, faşizme karşı ortak savaşıma uygun bir katkı yaptı. O, saldırgan üzerindeki utku için yüksek bir bedel ödedi. Savaş sonrası 400.000'in üzerinde Yunan öldürüldü, açlıktan öldü ya da partizan savaşında şehit düştü. Faşist saldırganlara karşı ön safta savaşan Komünistler ve ELAS savaşçıları arasında yitikler özellikle büyüktü. (6) Ama emperyalistler ve onların Yunan'lı yerel ajanları tarafından gerçek Ulusal Direniş'in temsilcileri olarak tanınmayan (bu, Avrupa'daki tek örnektir!) ve kovuşturma ve baskılara uğratılan yine onlar oldu. Bunun yanısıra faşistlerle işbirliği yapmış, nazilerle savaşmaktan çok ELAS güçlerine haince darbeler indirmiş olan çeşitli kralcı ve İngiliz yanlısı gruplar da «Ulusal Direniş» liderleri arasına karıştılar.

Bunda şaşılacak birşey yok. Nazizmin kökünün kazanmasına Sovyetler Birliği'nin yaptığı katkının önemini küçültme çabası, Komünistler'in Direniş Hareketi içindeki rolü üzerindeki suskunluk ve SSCB'nin saldırgan tasarıları yolundaki ikiyüzlü savlar, bunların tümü emperyalist propagandanın yıllardır sürdüregeldiği şiddetli anti-komünist ve anti-sovyet karalama kampanyasının bütünleyici parçalarıdır. Ne var ki, son dönemde bu propaganda gittikçe hedefe vuramaz oluyor. Bunun nedeni, Sovyetler Birliği ve öbür sosyalist topluluk ülkelerinin izlediği sağlam ve ardıcıl barış politikasının tüm insanların yüreklerinde can-ı gönülden bir karşılık görmüş olmasıdır.

(5) «Rizospastis», 1 Mart 1980.

40 yıl önce halklar İkinci Dünya Savaşı'nı önleyememişken, bugün durum tümüyle farklıdır. Sovyetler Birliği'nin ve öbür sosyalist topluluk ülkelerinin gücü, kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfı hareketinin gelişmesi, Komünist ve İşçi partilerinin büyüyen otoritesi ve sömürge boyunduruğunu kırıp atan halkların anti-emperyalist, ulusal kurtuluş savaşımının sürekli derinleşmesi ve yaygınlaşması, tüm bunlar, barışı korumak isteyen güçlerin uyumlu ve kararlı savaşımıyla birlikte, ABD emperyalizminin ve tarihin derslerini unutarak, onun kumarlar ve saldırılar yolundan yürüyen herkesin aklını başına getirebilir. Leonid Brejnev bu yılın 4 Şubatı'nda şunları söyledi: «Dünya uluslarının ortak bir kaygısı vardır; bu, uluslararası ilişkileri bir kez daha karartan gerginliğin üstesinden gelmektir. Yumuşama çeşitli çabaların ürünüdür, barışsever devletlerin ortak bir kazanımıdır. Ve pervasız emperyalist güçlerin onun meyvalarını yoketmesine izin verilemez.» Bu, halkların kesinlikle izin vermeyeceği birşeydir.

Anılar ve Ödev

James Aldridge

İngiliz Yazar

O denli çok başlangıç vardı ki, benim kuşağımdan biri için savaşın esas olarak ne zaman başladığını saptamak her zaman zor olmuştur. Tarihsel olarak faşizme karşı savaşım, faşizmin, bulunduğu her yerde şiddeti de varedişiyle tanındığında başladı. Bir İtalyan anti-faşist, haklı olarak onun için savaşın 1922'de Mussolini'nin bir mahalli trenin yataklı vagonunda Roma'ya «yürüdüğü» zaman başladığını söyleyecektir. Bir Alman anti-faşisti için savaş, Alman sanayicileri Hitler'i erke getirdiği zaman başladı. Etiyopyalılar içinse o 1935'de İtalyan istilasıyla başladı; bir İspanyol için, Franko ve generalleri Fas'tan hareket ederek, faşist Almanya ve faşist İtalya'nın yardımıyla İspanya Cumhuriyeti Hükümeti'ni dağıtmaya başladıkları zaman başladı.

Benim için savaş, 1939 Eylülü'nde bir Londra caddesinde, İngiliz Başkanı şimdi Almanya'yla savaş halinde olduğumuzu bildirdiği gün başladı. Birkaç dakika sonra hava baskını alarmları çalmaya başladı, ama ben, başka milyonlarca insan gibi, bir hava baskını olacağına inanmıyordum.

Bu, «acıyıp savaş»ın Batı'nın hâlâ Hitler'i batı yerine doğuya çevirmek için ellerinden gelen herşeyi yaptığı dönemin başlangıcıydı. O gün Londra'nın ıssız caddelerinde bize dağıtılan yararsız gaz maskelerinden

(6) Alman ve İtalyan istilası sırasında düşmanla savaşta ve daha sonra Ulusal Kurtuluş Ordusu birliklerinde 85.000 insan öldü.

biriyle dolanıyordum ve biliyordum ki tanıdığımız dünya, içinde büyüdüğüm çağ sona ermek üzereydi.

En acayip şey de, pratik olarak nazi Almanyası ve faşist İtalya'yla savaşta olduğumuz halde, faşizme karşı en aktif kişiler hâlâ İngiltere'de en fazla kuşku altında olanlardı. Hitler'i ödünlerle yatıştırma taraftarları, hâlâ hükümetin kilit noktalarında bulunuyorlardı ve davranışlarında anti-faşizmin hiçbir belirtisi yoktu. Savaşın sonuna dek kimi politik ve askersel yöneticilerimiz arasında sanki bu savaş ilerleme güçleriyle, gericilik arasında bir çatışma değil de «centilmenler arasında bir savaş»mış gibi davranma eğilimi vardı. Kimi İngiliz generalleri ve politikacılarının nazi Generali Rommel'e besledikleri hayranlık bunun güzel bir örneğiydi. Amerika'lı Allan Dulles'in İsviçre'de oturduğu günlerdeki anlaşılmaz davranışı da, bu «centilmen savaşı»nın tüm savaş boyunca gözlenen ikincil bir tuhaf olgusu oldu. Savaşın devam ettiği tüm süre boyunca, Batı'lı güçlerle Hitler Almanyası arasında havada bir «yazılı olmayan anlaşma» ögesi vardı.

Bununla birlikte, İngiltere'de bu savaş, bir halk savaşı halini aldı, çünkü insanlar faşizme karşı direnmeye kesin kararlıydılar. Askerler ve işçiler ülkemizde olduğu kadar dışarda da tanımakta oldukları düşmana karşı savaşmak için güçlerini harcamaktan kaçınıyorlardı.

Ben İngiltere'de savaşı yaşamadım. Bir savaş muhabiri olarak uzakta başka cephelerdeydim, ama İngiliz Ordusu'nun savaştığı her yerde biz gazeteciler, İngiliz halk sezgisinin gerçek etkisini duyduk. İlk başlarda her zaman başarılı savaşlar çıkarmıyorduk, çünkü henüz uzun süren ödünlerle yatıştırma ve «acayip savaş» döneminin sonuçlarının üstesinden gelmemiz gerekiyordu. Yöneticilerimiz – politik olduğu kadar askersel de – düşmana karşı özel duygular beslemekte ve gerekli kararlılıkla savaşmamaktaydılar. Naziler Norveç'i istila ederek batıda ilk saldırılarını başlattıkları zaman durum buydu.

O dönemde bulunduğum İsveç'ten kuzeye doğru çıkıp, dağları geçip İngiliz seferi kuvvetlerinin bulunduğu Namsos'a vardım. Kopenhag'ın «Politiken» gazetesinin muhabiri Erik Seidenfaden'le birlikteydim.

Fakat Namsos'ta, bütün bulduğumuz kaybedilmiş küçük bir çatışmanın kalıntılarıydı. Nazi yıldırım saldırısının ilk dalgasına maruz kalmış bir avuç İngiliz askeri ne yapabilirdi? Herşeye karşın Norveç'i Quisling'lerinden (*) ve faşist işgalden kurtarmaya elvermeyen bu umutsuz bir harekete ilişkin yazılarımızı göndermek için İsveç'e geri döndük. Düşmanın önünde çekiliyorduk.

Nazilerin Fransa'yı tümüyle işgal ettiklerinde ve ünlü Dunkirk tahliye-

(*) Ülkesinin kapılarını istilacılara açarak, onların kuklası olarak yönetime geçen yurt haini. – Çn.

siyle Avrupa anakarasından atıldığımızda da sürekli geri çekiliyorduk. Nazi savaş aygıtının kimi yönlerine eşit duruma gelebilmiş gibi görüldüğümüz tek zaman, İngiltere Savaşı sırasındaydı. Hitler bizi bombardımanla teslim almayı umuyordu, ama savaşın başından buyana ilk kez Hitler'in hava saldırıları, Lutwaffe körfezinde tutunan bir avuç havacının yüzünden başarısızlığa uğradı.

Ama bu savaşın yalnızca kısa bir görünümüydü ve benim Batı Mısır Çölü'nde izlediğim savaşlar İtilaf orduları ile Batı'lı bağlaşıklar arasındaki tek gerçek karşılaşmaydı. Kimi zaman İtalyanlar'ı yenerek, kimi zaman da önlereinden kaçarak bu Mısır çölünü geride bıraktık. Alman orduları İtalyanlar'ın yardımına yetişince savaş çok daha ciddi bir konum aldı ve hiçbir zaman kazanacağımıza ilişkin bir açıklama yapamadık. En iyi durumda bir hatta tutunuyorduk, o savaş sırasında Batı Çölü'nde bulunan herkes askersel yöneticilerimizin yetersizliği ve deneyimsizliğinden ne çok sıkıntı çektiğimizi bilir. Generallerimizden çok askerlerimiz sayesinde düşman bizi ezmeyi başaramadı ve onlar bu seferlerde öğrendikleri dersleri savaş bittikten sonra, kendilerini yönetecek hükümeti seçmek durumunda kaldıkları zaman hiç unutmadılar. Biz bu seferlere, sonunun nereye varacağını bilemeden, ufukta utku olasılıklarını hesaplayamadan girdik. Sonradan ortaya çıktı ki, bunlar savaşın ancak kıyısında-köşesinde kalan küçük önemsiz bölümlerdi.

Hitler Sovyetler Birliği'ne saldırınca savaşın niteliği değişti ve bu defa-kinin sonuna dek bir savaş, gerçek bir savaş olacağını düşünerek, ilk dönem çarpışmaları boyunca Kızıl Ordu'nun direnişini izlemeyen tek bir İngiliz askeri bile yoktu. Hiçbir zaman boyun eğmeyecek, bir «centilmen savaşı»na ödün vermeyecek ve uğruna savaştığı davaya ihanet etmeyecek gerçek bir bağlaşıkları olduğunu anladılar. Batı Mısır Çölü'nde bile, savaşın sona ereceği konusunda ilk kez gerçek bir umut duyuyorduk. Sovyet halkı gibi, bizim için de, Stalingrad'daki utku savaşın gerçek dönüm noktasıydı. Stalingrad'dan sonra Hitler'in ve onun Avrupa'daki faşist bağlaşıklarının sonul yenilgi ve ezilme yoluna girmiş olduklarını biliyorduk.

Sovyetler Birliği'ne Stalingrad savaşından hemen sonra gittim, bizi Moskova'nın güneyine götüren uçak Stalingrad'a indi ve kentin iskeleti önüne serildi. Çok savaş görmüştüm, ama bu çapta olanını değil. Gördüklerim beni sarstı. Moskova o sıralar hattın bir hayli gerisindeydi, bir yıl kadar önce Kızıl Ordu askerlerinin Kızıl Meydan'da resmi geçit yaptıktan hemen sonra cepheye katıldıkları 7 Kasım 1941'i gözönüne getirmek zordu.

Ulkenin kalbi Moskova gerilerde bulunmasına karşın artık bir savaş kentiydi. Rusya, Ukrayna ve Belorusya'yı kurtaran Sovyet saldırısı işte buradan başlatıldı. Hitler'e karşı bağlaşıklık ülkelerinin karmaşık ilişkilerin çözümlendiği politik bir merkezdi de: Devlet adamları gidip geli-

yor, görüşmeler yapılıyordu. Biz muhabirler olarak hepsini gördük: Stalin, Churchill, Molotov, Vişinski, De Gaulle ve öbürleri.

Biz muhabirler savaştan iki yanıya da, politik ve askersel yanıya da ilgilidik. Kızıl Ordu'yu Ukrayna ve Belorusya steplerini aşarken izlediğimizde gördüğümüz şey, nazilerin artlarında bıraktıkları yıkımdı. Sıkıyönetimin kaldırılmasından hemen sonra Leningrad'ın görünüşü akılalmaz bir haldeydi: Herşeye karşın yaşamaya ve çalışmaya devam eden bir hayalet kent. Canlıydı ama nerdeyse ruh gibiydi. Leningrad daha sonraları pekçok kez ziyaret etmiş olduğum halde, belleğimde, o yıl farkettiğim, soluduğu havada bile kahramanlık varmış gibi gelen, kendini eski güzelliğine kavuşturmaya başladığı o anki kent olarak yeretmiştir.

Sivastopol'a geldiğimizde, nazi orduları ve onların uydularının çevredeki artıklarının temizlenmesi sürüyordu, kentte tek bir insanoğlu yoktu. Kent bir yıkıntı ve boşluk kovanıydı. Kentin hemen ötesindeki Herzon yarımadasında, donatılarıyla birlikte kapana kısırılmış, teslim olmayı reddetmiş ve son erine dek yokedilmiş Alman ve Romen faşist ordularının kalıntıları yatıyordu. Denizde ceset doluydu ve bu eski Yunan sitesi tüm kırsal kesimin uzun tarihinin çarpıcı bir anımsatıcısıydı. Kırım sanki coğrafi bakımdan savaş için tasarlanmış gibi görünüyordu ve faşistler Sovyetler Birliği'nin işgal ettikleri bütün öteki bölgelerindeki gibi, onu da yerle bir etmişlerdi.

Vitebsk, Kiev, Odesa ve öbür kentlerde de aynı tabloyla karşılaştık. Yıkımlar korkunçtu. Sovyet yurttaşlarının cesareti sınırsızdı. Faşist vahşet duyulmamış ölçüdeydi. Odesa, üç yıllık savaş boyunca partizanların nazilerle savaştığı yeraltı tünelleriyle örülüydü. Orada nazilerin birkaç yüz insanı biraraya toplayıp üstlerine benzin dökerek ateşe verdikleri bir çukuru gördük. Rusya ve Ukrayna'nın işgal ettikleri her köy ve kasabasında yaptıklarının bir kopyasıydı ve bu sonunda bizi Polonya Lublin'deki Maydenek ölüm kampına götürdü. Burada birbuçuk milyon insan gazla boğulmuş ya da yakılmıştı. Cesetler hâlâ, öldükten sonra altın dişlerinin söküldüğü kasap tezgâhlarının üzerindeydi. Gaz fırınları hâlâ oradaydı, lahanalar tarlaları insan külüyle kaplıydı ve Ruslar'ın, Polonyalılar'ın, Ukraynalılar'ın, Çekler'in, Yahudiler'in, Fransızlar'ın pılıpırtılarıyla dolu depolar vardı. Taraklar ve tırnak törpüleriyle dolu sandıklar ve kurbanların müzik yapıtlarının bulunduğu klasörler bile nazi kamp yöneticileri tarafından titizlikle depolanıyordu.

Bu, Batılı muhabirlerin şimdiye değin gördükleri ilk ölüm kampıydı. Yirmi kişi kadardık. Londra ve New York'taki gazetelerimize yazılarımızı gönderdiğimizde, yayıncılar yazdıklarımıza inanmayacaklardı. Kimi yazılar, muhabirlerin Moskova'da «Sovyet propagandasına maruz kaldıkları»nın bildiren küçük bir önsözle birlikte basıldı. Yayıncılar o sıralarda bu nazi «centilmenleri»nin böyle bir davranışta bulunacağına inanmıyorlardı.

O günler dürüst muhabirlerin çoğu için, hatta Sovyetler Birliği'ne karşı dostça duygular beslemeyenler için bile yaşantımızın en berbat günleriydi ve biraz güçlüce politik inançlara sahip olan bizler içinse hiçbir zaman unutmadığımız bir gün oldu.

Savaş sona yaklaştıkça, politik gelecek giderek daha önemli hale geldi. Daha savaş sırasında Moskova'dayken, Batı'lı bağlaşıkların İkinci Cephesi'nin açılışını geciktirmelerini ve Avrupa'nın gelecekteki sınırlarının çizilmeye başlandığını izlemiştik. Savaşın son haftalarında hemen hemen hergün savaşı sona erdirecek ve barış dönemini başlatacak politik ve askersel anlaşmalar hazırlamak için çeşitli politik girişimler oluyordu. Sorun ne olup bittiğini anlamaktaydı ve savaştan önce de anti-faşist savaşıma katılmış olan bizler bir politik gerginlik döneminin başladığını anlamıştık. Avrupa'daki çatışmaların bitişinden önce bile, gelenin soğuk savaş olduğunun ilk işaretleri seçilebiliyordu. Faşistler askersel olarak yenilmişti, ama Batı'nın Hitler'in bıraktığı yerden sürdürme planları, o günlerin diplomatik ve politik etkinliğini izleyen herkesçe görülebilirdi.

Ben Japon militaristlerine karşı savaşla ilgili birşey görmedim, ama bu savaş da sona erince, dünya birdenbire kendini bambaşka bir koşullar dizisi içinde buluverdi. Başlangıç olarak, Sovyetler Birliği yalnızca bir sosyalist devlet olarak varlığını sürdürebileceğini kanıtlamakla kalmamıştı, aynı zamanda nazi sisteminin barsaklarını dökenin Kızıl Ordu olduğu da apaçık ortadaydı.

Yine de, savaştan sonra İngiltere'ye döndüğümde, Alman ve Sovyet orduları arasındaki savaşları boyutlarını ve yıkıcılığını bilen insan sayısının ne denli az olduğunu görünce şaşırıp kaldım. İnsanlar Kızıl Ordu'nun başarısına hayranlık duyuyorlardı, ama bu savaşların muazzam boyutları ve bunun neden Sovyetler Birliği'ne yirmi milyon insanın yaşamında malolduğu hakkında bir fikirleri yoktu. Bugün de Batı, Rus cephesinde yapılan savaşların en büyüğü hakkında ya da Rus ordularının yalnızca karada değil, havada da üstün olduğu hakkında ya çokaz şey biliyor ya da hiçbir şey bilmiyor. Aynı şekilde Sovyet yurttaşlarının, askerleri ve işçilerinin, erkek ve kadınlarının ne gibi yoksunluklar ve fedakarlıklar sayesinde bu utkuyu kazandıklarını bilmiyorlar. Bu savaşları kazanan iyi tanklar ve uçaklar olduğu kadar, erkekler ve kadınlardı da.

Savaşın sonunda, kendisini koruyacak denenip sınanmış bir orduya sahip güçlü bir sosyalist devlet vardı. Dünya yeni bir durumla karşı karşıyaydı. Soğuk savaş, öncelikle Sovyetler Birliği'ne karşı yöneltilmiş olmakla birlikte, dünyanın her yerinde sosyalizme, kurtuluşa ve demokrasiye karşı da bir savaştı. Onun ardında yatan düşüncenin özü, Birleşik Amerika'daki McCarthy dönemi idi. McCarthy döneminde yalnızca Amerikan komünistleri değil, anti-faşistler de yargılandı. McCarthyciliğin, en ılımlı liberallere bile yönelen yıldırma ve toplumsal aforoz uygulaması,

soğuk savaş felsefesinin doğal belirtisinden başka birşey değildi. McCarthy'nin elindeki silâh birçok kişinin yaşamını yıkıntıya çevirebilecek olan Amerikan Aleyhtarî Etkinliklere Karşı Komite'ydi. Batı dünyasının askersel-sanayi kompleksinin elindeki silâh, kentlerimizi yıkıntıya çevirebilecek olan atom bombasıydı ve Fulton'da yaptığı ünlü soğuk savaş söylevinde ona bir şantaj rolü kazandıran Winston Churchill'di. Böylece, Batı Sovyetler Birliği'ne karşı soğuk savaşına başladığı zaman, bu, Sovyetler Birliği'nin elinde bulunmayan bir silâha dayanıyordu: Atom bombası.

Londra «Guardian» gazetesi geçen Kasım ayında şu bilgileri verdi: «1948 Nisanı'nda Winston Churchill, İngiliz ve Amerikan hükümetlerini Sovyetler Birliği'ne karşı bir nükleer savaşa çağırırdı, çünkü o sırada Rusların elinde atom bombası yoktu . . . Onun önerileri (İngiliz Kabinesi ve Dış Büro tutanaklarına göre) İngiltere ve Amerika'nın, Rusları, kentlerini yerle bir etme tehdidiyle, Berlin ve Doğu Almanya'dan çekilmeye zorlamak yolundaydı.»

. Herkes, Paris ve Prag'da gerçekleşen barış güçlerinin 1. Dünya Kongresi'ni ve bunun daha sonraları Stockholm'da kurulan Daimi Komitesi'nin oturumunu anımsayacaktır. Onların çalışmaları sırasında çekilen ölüm kalım sıkıntısı herkesin belleğindedir. McCarthy örneğini izleyen emperyalist güçlerin basını, barış sözcüğünü sövgü haline dönüştürdü. Paris ve Prag Kongresi, aynı biçimde Stockholm oturumu, önümüze hedef olarak, barış sözcüğüne kendi gerçek anlamını kazandırmayı koydu. Atom bombasının yasaklanmasını hedefleyen Stockholm çağırısı, soğuk savaşçı davranışlara karşı ilk darbe oldu. Kongre ve oturuma katılan bizler, bu belgelerin yaşamsal bir önemi olduğu izlenimi ile ayrıldık. Stockholm oturumundan sonra, katıldığımız mitinglerde ve yurt gezileri boyunca hissettik ki, insanlar, şimdiden, daha sonraları güçlü bir harekete dönüşecek olan atom bombasına karşı bu ilk kampanyanın anlamını çok iyi kavramaktaydı.

Barış güçleri, ardıcıl savaşimleri sayesinde, savaş kışkırtıcılarını başarısızlığa uğrattılar. Gericilik, soğuk savaş boyunca tehlikeli hedeflerine varmayı başaramadı. Üstün gelen, barış içinde yanyana yaşama ve yumuşama politikası, yani sosyalist topluluğun politikası oldu. Yumuşama, sosyalist ülkelerin hedefiydi ve öyle olmaya devam ediyor. Bunun sayesinde 35 yıldır militaristler yeni bir savaş başlatmayı başaramadılar. Bununla birlikte, gericilik, bunu henüz kabullenmiş değildir ve uluslararası ilişkilerde eski soğuk savaş politikasını yeniden yapılandırmaya çaba harcıyor. NATO'nun, Avrupa'ya nükleer başlıklı, orta menzilli yeni 600 Amerikan füzesi yerleştirmeyi içeren son kararı, Avrupa ve dünya politikasına şantaj ve korkutmayı yeniden sokma yeltenişlerinden başka birşey değildir. Carter yönetimi, bu amaçları, Birleşik Devletler'de askersel ruh halini ve anti-sovyetik isteriyi körükleyerek ortaya seriyor.

Yarını hesaplamak ve gelecek için savaşmak için geçmişı anımsamak zorunludur. İnsanlığın İkinci Dünya Savaşı ve savaş sonrası yıllardan çıkardığı dersler uyanık kalmayı gerektiriyor. Yeni bir çatışmanın patlamasını mutlaka engellemek gerekiyor. Günümüzde politik ve askersel yöneticilerin, sosyalist topluluk ülkelerine ve kurtulmuş tüm halklara, keyfi şantajlar yapma hülyaları kurmaya başlamalarına karşı sessiz kalmamak zorunludur. Kısaca, son dünya savaşının bitişinden buyana 35 yıl geçmiş olmasına karşın, barış savaşçılarının silâhlarını bırakması için henüz çok erkendir.

TÜSTAV

Devrimci Bir Örgüt Olmak

PARTİNİN NİTELİĞİ VE SAVAŞIMININ BİÇİMLERİ UZERİNE DÜŞÜNCELER

Andreas Fantis

Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi (AKEL)

Genel Sekreter Yardımcısı

Antagonist sınıfsal çelişkiler içindeki kapitalist toplumda, farklı sınıf ve toplumsal grupların çıkarlarını dile getiren politik partilerin varolması mantıksaldır.

Sermayenin politik sözcüsü durumundaki partiler, toplumsal nitelikleri gereği gericidirler. Üretim araçlarına sahip olan ve en yüksek kâr için çırpınan burjuvazi, proletaryayı ve öbür emekçileri sömürür. Toplumun sırtından geçinir ve onun gelişimini kendi dar sınıfsal çıkarlarına bağımlı kılmaya çalışır. Burjuva partileri bu nedenle, sömürücü sınıfın ayrıcalıklarını tehdit eden her toplumsal değişikliğe ve toplumsal ilerlemeye karşı direnirler.

Bunun tersine, işçi sınıfının ve öbür emekçilerin çıkarlarını temsil eden ve savunan partiler doğaları gereği ve özlem ve erekleri bakımından ilericidirler. Onların temel toplumsal değişiklikler savaşımı, toplumsal ilerlemenin gereksinimlerinin doğal bir anlatımıdır.

Kapitalist toplumda, iki ana sınıfın yanısıra köylüler, ayrıca zanaatçı küçük işveren, serbest meslek sahibi ara katmanlar ve başkaları da vardır. Bu katmanlar, sosyal-ekonomik konularından dolayı, «kendisi için sınıf» değildirler. Onların toplumsal çıkarları genel olarak, burjuvazi ile proletarya arasındaki sınıf savaşımının deneyimine dayanan kavramlar ve politik etkinliklerde anlatımını bulur. Orta katmanlar bu deneyimden yararlanırken, onu kendi hedeflerine uydurmak için şu ya da bu biçimde deforme ederler. Onlar, varlık süren koşullara bağlı olarak; bu deneyimi sık sık üyelerinin öznel özelemlerine uygun biçimde faşizm yanlısı olanlarından aşırı devrimci olanlarına dek en çeşitli programlar haline çevirirler. Bu, ortak bir toplumsal temel üzerinde boyveren, ama çoğu kez çelişkili program belgileri ileri süren küçükburjuva partilerinin geniş yelpazesini açıklar.

Bunlar arasında, burjuvazinin ezdiği proleter olmayan yığınların çıkarlarını dile getiren ve işçi sınıfının düşüncelerini ve savaşım biçimlerini

benimseyerek ve komünistlerle işbirliği yaparak, devrimci harekete fiilen katılan partiler vardır. Öte yandan, kendisini «sosyalist», «Marksist-Leninist», «devrimci öncü» vb. diye gösteren, ama burjuvazinin herhangi bir sınıf partisi kadar gerici ve karşıdevrimci olan sayısız parti de vardır. Bunların çoğu muhalefetlerini işçi sınıfının devrimci öncüsü Marksist-Leninistlere karşı yöneltilir ve komünistlerle burjuva partilerinden daha fanatik biçimde, goşist, aşırı devrimci konumlardan savaşırlar.

Günümüzde politika sahnesinde bu tür «gerçekten devrimci» gruplar pek boldur. Batı Avrupa'nın, Kuzey ve Güney Amerika'nın, sosyalist dünyanın dışındaki bütün bölgelerin hemen her ülkesinde, ülkenin tanınmış Marksist-Leninist partisine karşı çıkan bir parti ya da grup vardır. Bunun nedenini bulmak zor değildir.

Çağımızda bilimsel sosyalizm görmezden gelinemez. Gerçekten de, onun gücü öylesinedir ki, sürekli daha büyük halk kesimlerini kazanmaktadır. Aynı zamanda, kapitalist toplumun bunalımlarından arık olan varolan sosyalizm yaşamın her alanındaki çarpıcı kazanımlarıyla, sosyalist düşüncelerin çekiciliğini büyük ölçüde artırıyor. Ne varki, yığınların bu düşünceleri özümsemesi zaman ve çaba ister. Bu koşullarda, çöküşe doğru gitmekte olan burjuvazi, anti-proleter ve anti-marksist özlerini şaşaalı adlarla örtmeye çalışan çeşitli sözde-devrimci örgütleri Marksizm-Leninizm'e ve Marksist-Leninist partilere karşı kullanır. Şiddet ve politik cinayetlerden suçlu olan terörist gruplar bile, halkı yanıltmak, onu kendilerini işçi sınıfının devrimci örgütleri olduğuna inandırmak amacıyla Kızıl Tuğaylar, İşçi-Köylü Ordusu gibi adlar benimsiyorlar. Oysa, bunların birçoğunun CIA ve öbür emperyalist gizli servisler tarafından kurulup yönetildiği tekrar tekrar gösterilmiş ve kanıtlanmıştır. Bunların yaptıkları eylemlere gelince, o emperyalist gericiliğin amaç ve niyetlerine hizmet eder: İtalyan Hristiyan Demokrat lider Aldo Moro'nun katlini anımsayın.

Bir partinin niteliğini adının belirlemediği kanıtlanmış bir gerçektir. Hiçbir parti, kendine devrimci demekle ya da durmadan aşırı devrimci belgiler ilân etmekle devrimci olmaz. Bir partinin gerçekten Marksist-Leninist devrimci öncü olup olmadığını belirlemenin nesnel, bilimsel ölçütleri vardır, Marksizm-Leninizm bu ölçütleri formüle etmiş ve bir partinin devrimci öncü adını almasını haklı çıkaracak belli başlı nitelikleri tanımlamıştır. Bu ölçütler, partinin sınıfsal tabanını, sınıfsal ereklere, benimsemiği ve temeli üzerinde hareket ettiği bilimsel dünya görüşünü, örgütlenme ilkelerini ve yapısını ve, söylemeye gerek yok ki, etkinliğini ya da başka bir deyişle, özgül koşullardaki savaşımının işçi sınıfı ve öbür emekçilerin yakın ve sonul ereklere başarıya ulaştırma ölçüsünü içerir.

İşçi sınıfı nesnel olarak toplumdaki, öncelikle de toplumsal üretimdeki yeri gereği, dolaysız ve özellikle insafsız sömürüye uğrayan bir sınıf olarak, en devrimci sınıftır. O, halkın ezici çoğunluğunun dirimsel çıkarlarını,

tüm olarak toplumun dirimsel çıkarlarını temsil eden bir sınıftır. Kapitalist toplumda işçi sınıfı partisinden başka hiçbir parti gerçekten devrimci olamaz.

Bilimsel sosyalizm, devrimci teori olmadan devrimci hareket olamayacağına inanır. Lenin şöyle vurguluyordu: «teori yokluğu, bir devrimci akımın varolma hakkını elinden alır ve onu kaçınılmaz olarak ergeç politik iflase mahkum eder» (!) Kapitalist toplumda sınıf savaşımının tüm tarihsel deneyimi, Marksizm-Leninizm'in çağımızın gerçekten devrimci, bilimsel bakımdan güvenilir biricik toplumsal teorisi olduğunun kanıtıdır. Bu, sözcüğün tam anlamıyla bir devrimci öncü olabilecek biricik partinin, günlük etkinliği, bilimsel sosyalizm teorisini temel ve yolgösterici alan partisi olduğunu anlatır. Ayrıca Marksizm-Leninizm bileşenleri, işçi sınıfının savaşımıyla ve onun partilerinin kapitalist toplumu değiştirme ve temelinden yeni, sosyalist bir toplum kurma amacına yönelik etkinliğiyle çözülmez bir karşılıklı bağlantı içinde olan bütünlüklü bir öğretisidir.

Teori ve pratiğin birliği, proletarya partilerinin devrimci niteliğinin temelini oluşturan ana Marksist-Leninist ilkedir. Ama devrimcilik taslayan gruplar bu ilkeye aldırılmazlar. Bizim ülkemizde de böyle bir grup var. «Gerçek», «esas», hatta «biricik devrimci parti» olduğunu savlayan bu grup Sosyalist EDEK Partisi'dir. Kendilerini reklam etmek ve ün kazanmak için hiçbir olanağı kaçırmayan bu partilerin ayırdedici özellikleri kibir ve kendini beğenmişliktir. Onlar Komünist partilerini burjuvaziyle «uzlaşmak»-la, hatta işçi sınıfı davasına «ihamet»le suçlayarak çamur atıyorlar ve devrimci savaşkanlık ve sınıf ilkelerine bağlılığın kendi tekellerinde olduğunu savlıyorlar. Ama büyük laflara ve yüksekte atılmış belgilere değil de, nesnel göstergelere baktığımızda, gerçeklik bunun böyle olmadığını söylüyor.

İlk önce, partilerin üzerinde boyattıkları sınıfsal tabanı, yani sosyal-politik kökenlerini alalım. Proletaryanın «devrimci öncüsü» rolüne soyunan birçok parti, biraz «utangaçlık» gösterip, kendilerini proleter savaşımın bir ürünü ilân etmekte duraksayarak, bu konuyu göz göre göre geçiştiriyor. Ama bu sosyalist EDEK Partisi için geçerli değil. Bu partinin belgelerinden biri, onun köklerinin işçi sınıfı hareketinde ve halkın ulusal kurtuluş savaşımında yattığını öne sürüyor. Ne ki bu, ilerici kamuoyunu yanıltmayı amaçlayan içi boş bir savdır. Bu partinin Kıbrıs emekçilerinin savaşımında hiçbir kökünün bulunmayışından ve gerek yönetiminin, gerekse saflarının şimdiki toplumsal bileşiminden ötürü, gerçekte onun işçi sınıfıyla ya da onun devrimci gelenekleriyle herhangi bir ilişkisi yoktur.

Bu parti ve onun öbür ülkelerdeki benzerleri işçi sınıfının bilimsel ideolojisine, Marksist-Leninist dünya görüşüne yabancı olan farklı, zaman

(!) V. İ. Lenin, Toplu Yapıtlar, c. 6, s. 188.

zaman da karşıt politik görüşlere sahip küçük burjuva aydınlarının örgütleridir. Bunlar çoğunlukla, Maocular, Troçkistler ve anarşistlerden tutucu küçük burjuva, sağcı, merkezci ya da «solcu» aydınlara değin en çeşitli renklerden bilimsel sosyalizm karşıtlarını biraraya toplayan gevşek örgütlerdir.

Bu nitelikteki örgütler işçi sınıfının bütünlüklü öğretisi olan Marksizm-Leninizm'den uzak dururlar ve devrimci teori-pratik birliği ilkesini reddederler. Onlar devrimci savaşkanlık sorununu savaşım biçimlerinin seçimine indirgerler ve koşullara aldırmaksızın, silâhlı savaşımı tek ya da başlıca biçim sayarlar.

Bilimsel sosyalizm, sınıf savaşımı ve toplumsal devrim konusuna nasıl yaklaşır?

Lenin şöyle yazıyordu: «Marksizm, bütün ilkel sosyalizm biçimlerinden, hareketi herhangi bir belirli savaşım biçimine bağlamamasıyla ayrılır» (2) Bilimsel sosyalizm öncelikle yığınların deneyimine dayanır. O, devrimci pratikten doğan çeşitli savaşım biçim ve yöntemlerini biriktirir ve öne çıkarır ve hareketi, bunları, toplumsal ve politik güçlerin dizilişine, ulusal özgüllüklere, emekçilerin sınıfsal bilinç ve örgütlülük düzeyine uygun olarak kullanmaya yöneltir. İşçi sınıfına yolgösteren devrimci teori, işçi sınıfı hareketinin bağlamına, çıkarlarına ve amaçlarına uygun düşmesi koşuluyla, ister barışçıl olsun ister olmasın, hiçbir savaşım biçimini dışlamaz. Bunu yadsımak saçmalık olur. Bir komünist partisi, toplumsal devrimde öncü rolünü yerine getirmesinin olası bir aracı olarak, silâhlı savaşımı peşinen, ilkesel olarak reddederse, ne adına ne de devrimci öz görevine kesinlikle layık olamaz. Gerçekleri gözardı edip, silâhlı savaşımı mutlaklaştırarak, en basitinden en karmaşığı ve gelişmişine dek, demokratik hakları savunmak için basın bildirileri ve parlamento kampanyalarından ekonomik grevlere, politik protesto hareketlerine ve öbürlerine dek öteki yığınsal eylem biçimlerini dışlamanın da bir yararı olmaz.

Gerçekten proleter bir partinin devrimci niteliğini, her savaşım biçimini kullanmaya, her belirli durum ya da dönemde koşullara en uygun biçime başvurmaya yetenekli ve hazır oluşu belirler. Komünist partileri için sorun şu da bu savaşım biçimini benimseyip benimsememe sorunu değil, silâhlı savaşımı da içeren şu ya da bu biçimi, *ne zaman hangi* durumda kullanmaları *gerektiği* sorunudur. Bolşevikler ve Lenin, özellikle 1917'de, Şubat ve Ekim devrimleri arasındaki dönemde durumu dikkate alarak, bu konuda gösterdikleri esneklikle bir örnek sundular.

Komünistler insan yaşamına yüksek değer veren tek hümanistler olmaları nedeniyle bile olsa, silâhsız, kansız bir devrimi yeğlerler. Silâhlı savaşımı mutlaklaştırmak ve nesnel ve öznel koşullar yokken ya da elverişsiz-

(2) Agy., c. 11, s. 213.

ken ona başvurmak, devrimci güçleri bozguna götürecek tehlikeli bir serüvenciliktir.

Silâhlı savaşımın bir «gerçekten devrimci» parti için baş ya da biricik savaşım biçimi olduğunu savunan partiler arasında, bu biçime zamansız bir başvurunun yenilgiyle sonuçlanacağını farkedendenler de vardır. Ama bunlar, durumun gereğince bir değerlendirmesini yapmak ve davranışlarını gözden geçirmek yerine, öznelci yaklaşımlarını, «bugünkü yenilgi, yarınki utkuya hazırlıktır» biçimindeki savla aklamaya çalışıyorlar. Gerçek böyle olabilir. Ama bu yaklaşım benimsendi mi, yenilgi kendi içinde bir sonuçtan başka birşey olamaz. Ne yazık ki, uluslararası işçi sınıfı hareketinin tarihi, devrimci güçlerin yanlış zamanda harekete geçtiklerinde uğradıkları yenilginin onarılmaz felaketlere ya da onarılması uzun yıllar alan yitkilere yolaçtığı birçok örnek bilir.

Şurası kesindir ki, komünistler her olayı gereğince değerlendirirler. Kendiliğinden gelen devrimci patlama bir şeydir; çünkü o zaman devrimci partinin ödevi, yığınlara yolgöstericilik etmek ve onları örgütlemek, silâhlı savaşımalarına grevler ve gösteriler de içinde olmak üzere başka yığın eylemleriyle yardımcı olmak, nazik durumu en az yitikle sona ulaştırmak ve ilerki savaşım için dersler çıkarmak üzere, yığınlarla birlikte sonuna dek gitmektir. Ama bir «devrimci uyuz»a tutulmuş olan ve yığınları daha baştan kaybetmeye mahkum bir savaşa katılmaya çağıran liderlerin esinlediği zamansız bir eylem başka bir şeydir. Bu tür yeltenişler ancak provokatif ve özünde karşı devrimci olarak tanımlanabilir.

En büyük teorisyen ve devrimci Lenin çeşitli çağlardaki devrim deneylerinden şu vargıyı çıkardı: «Devrimci sınıf görevini yerine getirebilmek için, toplumsal etkinliğin ayrımsız bütün biçim ve yönlerine hükmetmesini bilmeli», «bir biçimi bir öbürüyle en hızlı ve ivedi biçimde değiştirmeye hazır» olmalıdır»⁽³⁾ Biz bunu, geçerliliği ölümsüz bir önerme olarak görüyoruz.

Politik savaşım biçimlerine horgörüyle bakan partiler, kurtuluş savaşlarıyla sömürge ya da kapitalist zorbalığını kırıp atmış olan bir dizi ülkeye atıfta bulunuyorlar. «Gerçekten devrimci» partiler, silâhlı savaşım olmasaydı, bu ülkeler özgürlüklerini kazanamazlardı ve Küba ya da Vietnam gibi ülkeler kapitalist egemenliği alaşağı edemezlerdi, diyorlar.

Bu savı tartışalım.

İkinci Dünya Savaşı'nda anti-faşist cephenin sarsıcı etkisi ve dünya sosyalist sisteminin kurulması muazzan bir tarihsel öneme sahip bir olayı emperyalizmin sömürge sisteminin çöküşünü hızlandırdı.

İngiliz, Fransız, Hollanda, Portekiz ve öbür sömürge imparatorlukları

(3) Agy, c. 31, s. 96.

parçalandı. Afrika, Asya ve Latin Amerika'da yüzyıllardır sömürgeciliğin zorbalığı altında yaşayan yüzmilyonlarca insan ulusal kurtuluşa kavuştu. Savaştan bu yana geçen otuzbeş yıl içinde yaklaşık 100 yeni devlet bağımsızlığını ilân ederek, uluslar topluluğunun tam yetkili üyeleri oldular.

Halk ayaklanmaları ve kurtuluş savaşlarının, sömürge egemenliğinin ortadan kaldırılması ve sömürge halklarının bağımsızlıklarını kazanmalarında önemli bir rol oynadığı her türlü kuşkunun ötesindedir. Ama silâhli savaşımın, yalnızca, öbür yığınsal hareketlerle, ulusal ve uluslararası düzeydeki politik savaşımlarla birleştiği ülkelerde utkuya ulaştırdığı da aynı ölçüde açıktır. Belirtmeye değer bir başka olgu da, sosyalist ülkelerin her yönlü desteğinin ve dünyada barış içinde yanyana yaşama ilkelerinin benimsenmesinin yeni ulusların ezici çoğunluğunun esas olarak yığınsal politik savaşım yoluyla, sömürge egemenliğini yıkmasına ve bağımsızlığını kazanmasına olanak sağlamış olmasıdır. Onlar, önceki savaşımaların sağladığı olanaklardan yararlandılar.

Doğrusu insan, «gerçekten devrimci» partiler bu kazanımı tanıyorlar mı, yoksa «namlunun ucundan çıkan bir erk» olmadığı için «aşağı düzeyde», «ikinci derecede» birşey mi sayıyorlar, diye merak ediyor. Ve onlar İran devriminin utkusu için ne yanıt verecektir? Güçlü bir ordu, herşeye kadir bir gizli polis ve binlerce ABD askersel danışmanı ve CIA ajanı tarafından korunan despotik bir şiddet ve terör rejiminin onyıllardır ezmekte olduğu İran halkı öncelikle grevler, gösteriler ve mitinglerle, yani yığınsal politik eylemlerle monarşiyi alaşağı etti ve ülkeyi ABD askersel üsleri ve casusluk merkezlerinden temizledi; bu aynı zamanda – işaret edilmesi gereken önemli bir noktadır bu – devrimci kazanımları silâh gücüyle koruma olanaklarını da artırmıştır.

Gerek geçmiş deneyim, gerekse günümüz devrimci pratiği, silâhli savaşımı mutlaklaştıran «gerçekten devrimci» parti olma savındaki partilerin en gözde tanıtını çürütüyor. Savaştan sonraki gelişmeler, yığınsal politik eylemin, sömürge halklarının kurtuluşunda belirleyici bir etmen olduğunu göstermiştir. Politik savaşım biçimleri, Doğu ve Güneydoğu Avrupa ülkelerinde yeni toplum sisteminin utkusunda da muazzam bir rol oynadı.

Aşırı devrimciler bu biçimleri «devrimci değil» deyip itmekle ve salt zora belbağlamakla, yalnızca teorik savunulamazlıklarına ve dogmatizmlerini değil aynı zamanda politik umarsızlıklarını, devrimci pratiğin ürettiği çeşitli savaşım biçim ve yöntemlerine hükmetmeye yeteneksizliklerini de ortaya seriyorlar.

Partimize gelince, onun devrimci niteliğini, aşırı devrimci belgilerle ya da Kıbrıs halkının ulusal kurtuluş, özgürlük ve ivedi istemler için zorlu savaşımının gerçekliklerini gözardı eden derhal silâhli savaşım gibi savaş çağrılılarıyla göstermesine gerek yoktur. Biz savaşımın deneyimini genel-

leştiriyor, öbür ölkelerdeki kurtuluş hareketinin derslerine özen gösteriyor ve ölkemizdeki duruma uygun düşen ve demokrasi ve toplumsal ilerlemeye yolaldırmanın gereklerini karşılayan her devrimci eylem biçimini teoride özümlenmeye ve pratikte uygulamaya çabalıyoruz.

AKEL, bilimsel sosyalizmi yolgösterici alan ve onu, Kıbrıs'ta varlık süren koşullara yaratıcılıkla uygulayan devrimci bir örgüt olarak, seçtiği yolda yürümeye devam edecektir. Bu yolda, bilimsel sosyalizm fikirlerinin doğruluğuna, devrimci tarzda hareket etme yeteneğine ve halkın gücüne tam bir güven duyararak yürüyecektir. O, kapitalist sömürüye sonverme ve toplumun sosyalist dönüşümünü gerçekleştirme savaşında işçi sınıfını ve öbür emekçileri birleştirmek ve seferber etmekten oluşan günlük görevlerini de tarihsel özgörevini de onurla yerine getirecektir.

Sosyalist Uygarlığın Önünde

SSCB'nin Uluslararası Önemi Niçin Büyümüştür

Naço Papazov

*Bulgaristan Komünist Partisi MK Sekreteryası üyesi,
Bulgar-Sovyet Dostluğu Ulusal Komitesi başkanı*

Radyoyu açtığınızda, birçok ses dünya olaylarını aktarırken «Sovyetler Birliği» sözcüklerinin çeşitli biraraya getirişlerle yinelendiğini duyarsınız. Çok doğaldır bu, çünkü bugün Oktobr Devrim'inin ülkesi, dünyanın ilk gelişmiş sosyalizm toplumu, her anakara üzerindeki politikacı ve tanınmış kişilerinin, bilimadamı ve yazarların, geniş emekçi yığınların dikkatini üzerinde topluyor. SSCB bir tartışma konusudur ve ona yaklaşım, dünya arenasında süregiden sınıf savaşımında alınan konuma bağlıdır. Bu evren çapında yaygın ilginin tartışılmaz gerçekliği, günümüzün başlıca genel yasasının bir yansımasıdır: Sovyetler Birliği'nin önsafında yer aldığı sosyalist uygarlığın büyüyen gücü, etkisi ve önemi.

Herhangi bir uygarlığın özünün, şu ya da bu sosyal-ekonomik oluşumun ulaşmış bulunduğu toplumsal gelişme ve maddesel kültür düzeyiyle belirlendiğini aklımıza getirelim. Sosyalist uygarlığın ayırdedici özellikleri arasında üretim araçlarının toplumsal iyeliğini, insanın insan tarafından sömürüsünün olmayışını ve üretici güçlerde sürekli bir büyümeyi ve toplum üyelerinin gereksinimlerinin daha tam karşılanmasını sağlayan dengeli ekonomik gelişmeyi sayabiliriz. Aynı zamanda o, herkese, insana layık haklar sağlar ve bireyin heryönlü özgür gelişimi için koşulları yaratır. Sosyalizm savaşın sosyal-ekonomik nedenlerini ortadan kaldırarak, barış ve uluslar arasında dostluk ve işbirliği yolunu açar.

Lenin, sosyalist uygarlık çağını başlatan Oktobr Devrimi sonrasında şöyle diyordu: «Kapitalizmin ve onun kalıntılarının ortadan kaldırılması, komünist düzenin temellerinin kurulması, dünya tarihinde başlamış olan yeni çağın içeriğini oluşturur.» (1)

SSCB'nin uluslararası önemi, dünya çapında sosyalizmin ardıcıl kuruluşunu ifade eden bu nesnel devrimci sürecin mantığıyla tam bir uyum içinde daha yüksek nitelikte özellikler kazanma eğilimindedir. Biz burada, hem dünyanın çağdaş gelişiminde Sovyetler Ülkesi'nin eksen konumunu,

(1) V. İ. Lenin, Toplu Yapıtlar, c. 31, s. 392.

hem de her boydan varolan sosyalizm düşmanı ve anti-komünistin saldırılarının apaçık anti-sovyet niteliğini belirleyen sıkıca bağlantılı ve karşılıklı bağımlı üç temel etkeni ortaya çıkarmanın olanaklı olduğunu düşünürüz.

En başta, *Sovyetler Birliği'nin bir dünyasal güç olarak büyüyen etkisi* geliyor. O, dünya barışının kalesi ve emperyalizmin saldırgan girişimlerinin karşısında başlıca engel hizmeti gören, sosyalist topluluğun ekonomik, politik, ideolojik ve savunma birliğinde belirleyici bir güçtür.

Ayrıca, *Lenin'in söylediği gibi, bütün ülkelerdeki emekçilere esin veren yeni toplumsal sistemin «canlı örneği»nin sürekli derinleşen önemi* vardır. (2) Sovyet deneyimi ve örneği – ona kuşku düşürmek için hâlâ boşuna girişimlerde bulunuluyorsa da – sayısız giderek artan milyonlarca erkek ve kadın için, gelişmiş sosyalist toplumun üstünlükleri ve potansiyellerini ve yığınların gerçek demokrasisini temsil ediyor.

Son olarak, *SSCB'nin ve tüm sosyalist topluluğun dünyanın geri kalan bölümündeki ulusal kurtuluş savaşımına ve toplumsal dönüşümlere sürekli büyüyen engin desteği* vardır.

Şu açık bir gerçektir ki, Sovyetler Birliği'nin büyüyen uluslararası önemini belirleyen koşullar arasında, sosyalizmin uluslararasılaşması ve onun kardeş ülkeler topluluğunun çerçevesi içindeki yaratıcı gücü özel bir önem taşımaktadır. Bu yüzden, emperyalizmin stratejistleri şimdi çabalarını, herşeyin üstünde, topluluğumuzu bölmeye ve birliğimizi zayıflatmaya yöneltiyorlar. Pis bir iş herhangi bir araçla yapılabilir ve bu tür yeltenişler, ticari ilişkilerde, diplomasi ve propogandada, bilimsel ve kültürel değıştokuşta baş köşeyi tutuyor. SSCB'nin dostları ve bağlaşıklarıyla ilişkilerini bozma çabasıyla, bu ilişkilere gölge düşürülmesine yararı dokunduğu ölçüde en «kaba»sından en «ince»sine kadar çeşitli ekonomik girişimlere, politik ve ideolojik bozgunculuk hareketlerine başvuruluyor. Bu yüzden, tutarlı bir enternasyonalist konum alan Bulgaristan, sözümlona BKP'nin, SBKP'ni «körü körüne» izlemekle güttüğü «Sovyetleşme» politikasından ötürü, kendisine yöneltilen emperyalist «sempati»nin değışik çeşitlemeleriyle karşılaşmıştır.

Todor Jivkov, Bulgar Komünistlerinin ve tüm öbür emekçilerin ortak görüşünü dile getirerek, buna güzel bir yanıt verdi: «Sovyetler Birliği'ne karşı yöneltilen saldırılar, bizi Bulgar aleyhtarı propogandadan daha az etkilemiyor. Yurtseverliğimizin ve halkımızın Bulgaristan Komünist Partisi'nin önderliği altında elde ettiği başarılarıyla övüncümüzün yeterli sınavını verdik ve ulusal nihilizmle suçlanmaktan korkmuyoruz. Ama biz şuna inanıyoruz ki, bugün sosyalist ülkenin bir yurtseveri olmak, onun yazgısının, kardeş sosyalist ülkeler topluluğunun, başta da Sovyetler Bir-

(2) Agy., c. 26, s. 471.

liği'nin varlığı ve gücüyle bağlı olduğunu anlamak demektir . . . Biz Bulgar Komünistleri, Bulgar halkı, yazgımızı Sovyetler Birliği ve sosyalist topluluğun yazgısıyla bağlamakla, dünya sosyalizminin yazgısı için, insanlığın yazgısı için kendi tarihsel sorumluluk payımızı üstleniyoruz.» (3)

Lenin'in öngördüğü gibi, SSCB'nde ve ardından öbür ülkelerde sosyalizmin kurulması, çağımızda toplumsal ilerlemenin ana hattı ve başlıca başarısı ve onun harekete geçirici gücü haline gelmiştir. O, Marksizm-Leninizm'in yaşamsallığı ve yaratıcı gücünü parlak biçimde doğrulayan, uluslararası işçi sınıfının en büyük kazanımı ve tüm dünya devrimci sürecinin ürünüdür. Ama aynı zamanda, Ekim Devrimi'nin utkusu ve SSCB'nin emperyalizme karşı uzun, çetin ve özverili savaşımı olmasıydı, sosyalist topluluğun ortaya çıkışını düşünmek bile olanaksız olacağı gibi, bu tarihsel bakımdan benzersiz bağlaşıklığın günümüzde geliştirilmesi ve daha da pekiştirilmesinin zorunlu olarak her yönlü Sovyet desteğine dayanması gerektiğini de açıkça görmek gerekir. Her kardeş ülkenin ve tüm topluluğun maddesel ve tinsel güçlerini çoğaltmanın koşullarını yaratmaya, ilk gelişmiş, olgun sosyalizm devletinin potansiyeline özel bir rol düşen bu sürece gösterilen kollektif özen, yeni aşamada proletarya enternasyonalizmi ilkelerinin yasa hükmündeki gerçekleştirilişidir.

Bu genel yasa nasıl dile getiriliyor?

Birincisi, o nesnel olarak, bir yanda tam eşitlik, gönüllü katılma ve egemenlik tarafından ve öbür yanda bağların sürekli sıklıklaşması, gelişme düzeylerinin giderek eşitlenmesi ve ülkelerin politikaları, ekonomileri ve toplumsal varlıklarındaki ortak öğelerin büyümesi yoluyla, sürekli bir yakınlaşma tarafından karakterize edilen *yeni bir tipte uluslararası ilişkilerin kurulması* anlamına geliyor. Bu, Lenin'in şu öngörüsünün gerçekleşmesidir: «Daha kapitalizm koşullarında, bütün ekonomik, politik ve tinsel yaşam gitgide daha çok uluslararası konuma geliyor» ve «sosyalizm onu tamamen uluslararası konuma sokacaktır.» (4)

Sosyalist ekonomik bütünleşme, bu süreçlerin temelleri uzun erimli hedefin yüksek bir aşamasına erişmiştir: Yönlendirilmiş planlama ve üretici güçlerin birleştirilmesi için karmaşık biçimlerin kurulması. 1970'lerde elde edilen sonuçlar bunun etkinliğine tanıklık ediyor. Bugün EYK ülkelerinin ticareti, 30 yıl öncesindeki hacminin 22 katıdır ve daha geçen onyılda üç kat artmıştır. Bu ülkeler arasında ticaretin, kendi toplumsal üretimlerinden çok daha hızlı büyüdüğünü belirtelim; bu, onlar arasındaki işbölümünün, uzmanlaşma ve işbirliğinin derinleşmesinin ve daha yoğun bütünleşme süreçlerinin kanıtıdır. Dokuz milyar ruble değerinde birleşik projeler ortak çabalarla tamamlanmıştır ya da tamamlanmakta-

(3) «Sosyalizm ve Komünizmin Kuruluşu ve Dünya Gelişmeleri», Sofya, 1979, s. 16.

(4) V. İ. Lenin, Toplu Yapıtlar, c. 19, s. 246.

dır. Devletlerimizin ekonomisinde olumlu yapısal değişiklikler oluşmuştur: Bağımsız ama karşılıklı tamamlayıcı ekonomik komplekslerin gelişmesini sağlama alan yeni sanayiler kurulmuştur. Bulgaristan'da bunlar makine yapımı, demir ve demirdışı metalurji ve kimya sanayii; Macaristan'da alet yapımı, kimya mühendisliği ve makine aletleri yapımı; Polonya'da gemi yapımı, otomobil, elektro-teknik, kimya ve başka sanayilerdir.

Kuşkusuz, bütün ekonomik bütünleşme sorunları çözülmüş olmaktan uzaktır ve kimi kardeş ülkelerin ekonomik kuruluşlarında belirli güçlükler ve oransızlıklar vardır, kimi ürün türlerinin yapımı yetersizdir, bilimsel ve teknik ilerleme potansiyelleri tam olarak değerlendirilemiyor. Ama bunlar büyüme sıkıntılarıdır ve yeni tip uluslararası ilişkiler bunların üstesinden gelmeye yardımcı oluyor. İnsanlığın önüne dikilen enerji, hammadde, ekoloji ve öbür global sorunların halkın yararına nasıl çözüleceğini dünyaya gösteren kapitalizm değil, sosyalizmdir.

Burjuva ideologları, hiç kuşkusuz, Sovyetler Birliği'nin sosyalist ülkelerin kardeşçe ilişkiler sistemi içinde aktif yer alışıyla bağlı olan tüm bu apaçık olguları çarpıtmaya çabalayıp duruyorlar. Onlar «Sovyet ekonomik yayılmacılığı», «partnerlerini köleleştirilmesi», vb. gibi türlü çeşitli öğretiler üretmişlerdir. SSCB'nin tarihsel rolünü çarpıtıran bu düzmecelelerin değeri, Avrupa'lı EYK ülkelerinin ekonomik gelişme hızına ilişkin verilerden görülebilir: Bir zamanların geri ülkeleri Bulgaristan ve Romanya en yüksek büyüme hızına sahiptir. ⁽⁵⁾

Bilimsel ve teknik alanda hakça, eşit ve karşılıklı yarara dayanan işbirliğini de hesaba katalım. EYK ülkeleri dünyadaki yatırım fonlarının % 20'sini oluşturuyor; bu, büyük ölçüde Sovyet yardımı ile artırılmıştır. Kardeş ülkelerdeki bilimadamları Geniş Çerçevesi Program'larını yerine getirirken, 14.000'in üzerinde teorik ve uygulanmış proje tamamladılar, 1.700'ün üzerinde yeni makine ve donatım tasarısı geliştirdiler ve yaklaşık 1.500 ileri malzeme ve ürün tipi elde ettiler. Interkosmos, Dubna'da nükleer araştırma, Ryad bütünlüklü bilgisayar sisteminin geliştirilmesi ve yapımı, vb. gibi büyük ölçekli ortak projelerin ardıcıl biçimde gerçekleştirilmesi; bilimsel ve teknik devrimin kazanımlarının sosyalizmin üstünlükleriyle artan ölçüde kaynaşmasını sağlayarak, bu alandaki yeni uluslararası ilişkilerin büyük potansiyellerini gösteriyor.

İkinci olarak, Sovyetler Birliği'nin sosyalist topluluğun baş gücü olarak oynadığı rolün yasa hükmündeki büyümesi öznel etmende de; reel sos-

(5) 1950 ile 1978 arasında, Avrupa'lı EYK ülkeleri arasındaki ekonomik gelişme uçurumu şu oranlarda daraldı: Ulusal gelirdede, 3,2 kattan 1,3-1,2 katına; sanayi üretiminde, 5 kattan 1,6-1,5 katına düştü. Moğolistan, Küba ve Vietnam, SSCB ile öbür kardeş ülkelerin uluslararası yardımına dayanarak, hızlandırılmış ekonomik büyüme görevlerini çözümlüyorlar.

yalızmin kuruluşunun deneyimi ve derslerini gözönüne alma ve özümleme olanağında, bunun da ötesinde zorunluğunda dile geliyor. Bu, ideolojik hasımlarımızın ısrarla ileri sürdükleri gibi «Sovyet modeli»nin düşünce-sizce taklit edilmesi değil, uzun ve çetin yol boyunca çoğu kez sıkıntılar ve kahramanca çabalar pahasına biriktirilmiş olan sosyalist dönüşüm biçim ve yöntemlerinin hazinesinde değerli olan herşeyin yaratıcı ve düşünceli bir biçimde benimsenmesi anlamına gelir. Sovyet halkı bu yola öteki kardeş halklardan önce girmiş ve onlardan daha fazla ilerlemiştir. Lenin der ki: «Çeşitler çoğaldıkça, genel deneyimimiz daha iyi ve daha zengin, sosyalizmin başarısı daha kesin ve daha hızlı, pratik için en iyi savaşım ve yöntem ve araçlarını bulmak – çünkü ancak pratik bulabilir – daha kolay olacaktır.»⁽⁶⁾ Ama bu çeşitlilik ana, esas, belirleyici olandan uzaklaşmak demek değildir. Merkez Komitesi'nin Nisan 1956 Tamüveli Toplantısı'nın saptadığı gibi, Bulgaristan Komünist Partisi'nin yürümüş olduğu yol budur; bu yol, sosyalist kuruluşun bütün genel yasalarını ve ülkemizin somut tarihsel koşullarını dikkate alır.

Sovyetler Birliği'nin altmış yılı aşkın gelişimi bir olgun sosyalist toplumun kuruluşuna ulaşmıştır. Bu toplum dünyada benzersizdir. Onun temel özellikleri, gerek somut amaçları bakımından, gerekse bunları elde etmenin etkili araçları bakımından evrensel öneme sahiptir. SBKP 25. Kongresi, geniş tarihsel bağlamda yapılmış şeyleri tartışırken, gelişmiş sosyalizmi ayırdeden en önemli sonuçları şöyle özetledi:

Sovyet toplumu, herşeyden önce, bunalımlardan arınmış ve sürekli büyüyen bir ekonomiye, olgun sosyalist ilişkilere ve gerçek özgürlüğe sahip olan bir toplumdur. Onun, toplumsal yaşamda bilinçli, insancıl ilkelere egemenliğine tanıklık eden yadsınamaz erdemi, bilimsel, materyalist dünya görüşünün egemen dünya görüşü olarak yerleşmesindedir. O, sağlam güvenli geleceğe ve parlak komünist perspektiflere, her yönlü sürekli ilerleme için açık ve sınırsız çevrenlere sahip olan bir toplumdur.

Bir başka sonuç ta, Sovyet yaşam tarzıdır. Sosyalizmin kazanımlarını somutlayan bu yaşam tarzının belirleyici özellikleri gerçek bir kolektivizm ve yoldaşlık atmosferi, ülkenin bütün ulus ve milliyetlerinin sürekli büyüyen birlikteliği ve dostluğu ve onları işyerlerinde ve savaşımalarında güçlü ve dayanıklı kılan tinsel sağlıktır. Derin demokrasi, bu yaşam tarzının ana içeriğidir.

Son olarak, süreç içinde biçimlenmiş olan yeni insan, sosyalist gelişmenin temel bir ürünüdür. Özgürlüğe kavuşmuş ve onu en zorlu savaşlarda korumuş, tüm sinamalardan yüzakıyla çıkmış olan bu yeni insan, ideolojik inanç ile sınırsız yaşam enerjisinin, onu uygulamaya sokmak için gerekli bilgi ve yeteneğin alaşımıdır. O, özgür bir işçi, yurtsever ve ardı-

⁽⁶⁾ V. İ. Lenin, Toplu Yapıtlar, c. 26, s. 414-415.

cil enternasyonalist olarak, ülkesinin ve kendi yazgısının gerçek efendisidir.

Kollektif biçimde zenginleştirilen olgun sosyalizm teorisi, yeni sosyal-ekonomik oluşumu kurmanın ve komünizme doğru daha da ilerlemenin yolları üzerine düşüncelerimizi özlüce genişletmiştir. Sovyet deneyiminden çıkarılan, gelişmiş sosyalizm kuruluşunda işçi sınıfı partisinin tüm halkın partisi, öncüsü haline geldiği vargısı, proletarya diktatörlüğü devletinin tüm halkın devletine dönüşmesine ve Sovyet halkının yeni bir tarihsel insan topluluğu olduğuna ilişkin önermeler uluslararası ölçüde muazzam bir teorik ve politik önem taşımaktadır.

Tüm bunlar, öbür sosyalist ülkelerin önündeki perspektiflere berraklık kazandırıyor. Nitekim, Partimiz 11. Kongresi'nde önümüzdeki onyıllık için başlıca ereklere bilimsel biçimde saptadı: «Günümüzden 1990'a dek olan dönem, toplumumuzun her alanında derin niteliksel ve niceliksel değişikliklere tanık olacaktır. Bu değişiklikler, giderek, sosyalizmin maddesel ve teknik temelini tam olarak kurulmasına, toplumsal ilişkilerin daha da etkinleşmesine ve bireyin uyumlu gelişmesine ulaşacaktır. Bulgaristan Halk Cumhuriyeti, komünist sosyal-ekonomik oluşumun ilk evresi olarak sosyalizmin gelişmesindeki en yüksek ve sonul aşama olan bir olgun sosyalizm ülkesinin genel özelliklerine kavuşacaktır.» (?)

Sovyet deneyimi ve örneği, kardeş ülkelerde sosyalist kuruluşun her aşamasında yalnızca genel stratejik görevlerin değil, aynı zamanda birçok yeni taktik görevin de başarıyla yerine getirilmesine ve güçlüklerin ve olumsuz fenomenlerin üstesinden gelinmesine yardımcı oluyor. Bu, sözcüğümleri, SBKP 25. Kongresi'nin öne sürdüğü ekonomiyi yoğunlaştırmanın kilit sorunlarının uluslararası önemini ortaya çıkarmaya yardım eden bağlamdır: Bilimsel ve teknik ilerlemeyi hızlandırmak, işçiliğin etkinliği ve niteliğini artırmak, tüketim maddeleri ve tarım ürünlerini çoğaltmak, dış ticaret ilişkilerini geliştirmek ve ekonomik yönetimi iyileştirmek.

Yeni dünyadaki uluslar ailesinde çokyanlı olan sosyalist dönüşüm deneyimlerinin değiş tokuşu çeşitli kanallardan gerçekleştiriliyor; bunlar arasında, her alanda işbirliğinin derinleşmesini politik ve örgütsel bakımdan teşvik eden kardeş partilerin yöneticilerinin düzenli toplantıları özel bir yere sahiptir. Bu işbirliği devlet makamları, sendikalar, bilim, teknik ve kültür örgütleri, dostluk dernekleri ve toplumsal sistemin öbür öğeleri arasında ve ayrıca sosyalist ve komünist çalışma ekipleri, birbirleriyle yarışan işletmeler ve işkolları, kardeş kentler, vb. arasında da başarıyla yol alıyor. Bu sıkı bağlar sarmalı içinde, özel olarak Sovyetler Birliği'nden öğreneceğimiz çok şeyler var. Sosyalist birlik, her kardeş ulus ve her kardeş partinin yeni deneyim toplamaları ve kuramsallaştırması için, gelişmiş

(?) «Yeni Çağ», Haziran 1976, s. 5.

sosyalizm kuruculuğundaki ortak deneyim fonunu bu deneyimle zenginleştirilmesi için, gittikçe daha çok elverişli koşullar sağlıyor.

Ulusların sosyalist dönüşümler bağlamında birbirine yakınlaşması tarihsel bir zorunluk ve hem her bir ulusun, hem de tüm topluluğun serpilmesini ilerleten diyalektik bir süreçtir. Bu, doğal olarak yeni bir genel yasa üretiyor: *Ulusların sosyalist yurtseverlik ve sosyalist enternasyonalizminin giderek birbirinin içine girmesi, diyalektik kaynaşması.* Ülkemizde bu yasanın işleyişi, en başta, *Bulgaristan'a beslenen sevgiyle Sovyetler Birliği'ne beslenen sevgiyi birbirlerini tamamlayıp zenginleştirerek birleştiren, yeni tip bir toplumsal bilincin doğması ve yerleşmesinde dile geliyor.*

Üçüncü olarak, SSCB'nin, emperyalist tehdit ve tecavüzlere karşı sosyalist topluluğun çıkarlarının koruyucusu ve güvenilir kalesi olarak öneminin büyümesi de var. Askersel-politik alanda Varşova Antlaşması'yla birleşmiş ülkelerimizin bütünleştirilmiş savunma gücü her saldırgan için sert bir uyarıdır. Gerçekten de, Antlaşma'ya imza koymuş olmayan sosyalist ülkeler de, Sovyetler Birliği'nin ve dünya sosyalist sisteminin varlığından ötürü, varolabiliyor ve toplumsal sistemlerini geliştirebiliyorlar.

Herhangi bir sınıf gücünün önemi, onu kimin kullandığına ve hangi amaçlara hizmet ettiğine bağlıdır. Sovyetler Ülkesi'nin gücü tüm topluluğumuzun gücüyle sağlam bir biçimde bütünleşmiştir ve onların ortak gücü, komünist, işçi sınıfı ve ulusal kurtuluş hareketinin, tüm barışseverlerin savaşımıyla bağlıdır. Kapitalizmin yitip gitmesinden önce de, savaş toplum yaşamından çıkarma olanağı herşeyden önce burada yatar.

Böylesi bir amaca yöneltilebilmiş bir uygarlık, toplumsal ilerlemeyi hızlandırıyor, bir değer ifade eder. Savaş ve barış sorununun dünyanın gelişiminde ana sorun haline geldiği günümüzde, sosyalist uygarlık, insanlığı, tüm dünyayı yerle bir edebilecek bir nükleer patlama tehdidinden kurtarmak gibi tarihsel bir özgöreve sahiptir. Burada önderlik rolü, daha doğduğu an «Halklara Barış!» ilân eden Sovyetler Ülkesi'ne aittir.

İnsanlık, Sovyet devletinin ve şimdi öteki sosyalist topluluk ülkelerinin de tüm dış politika etkinliğinin bağlı olduğu bu ardıcıl Leninist çizgiye çok şey borçludur. Leonid Brejnev şöyle diyor: «Bizim için barış davası, Ekim Devrimi davasından ayrılmaz ve biz ona sonuna dek sadık kalacağız.»

Dünya sosyalizminin yeni bir uluslararası iklim yaratmakta başardığı başlıca şey 20. yüzyılın ilk yarısındaki şu trajik döngüyü kırmış olmasıdır: Dünya savaşı – kısa bir barış dönemi – bir başka dünya savaşı. SSCB, öteki sosyalist topluluk ülkelerinin desteğiyle, SBKP'nin ileri sürdüğü evrensel Barış Programı'nı kararlılıkla gerçekleştiriyor. Bu yüzdendir ki, bu Program'ı saldırgan tasarılarına, militarist isteriye körükleme ve başka

ulusların içişlerine karışma isteklerine karşı başlıca engel olarak gören emperyalist güçler, başta da ABD'ndeki kimi çevreler, 1970'lerin sonlarında gürültülü bir anti-sovyet kampanyayla uluslararası durumu kötüleştirmek için var güçlerini harcamışlardır.

Bu da, denebilir ki, «karşı yönden» ünlü Sovyet barış girişimleri ve çabalarının büyüyen etkisinin nesnel bir kanıtıdır. Bu özel olarak hangi çizgiler üzerinde kendini gösteriyor?

Diş politika alanında, hem ikili hem de çokyanlı ilişkileri kapsayan yumuşama ve kollektif güvenliğin kurulması yönünde sürekli çağrılarda kendini gösteriyor. Yapısal olarak barışseverlik gösterenin, karşıt toplumsal sistemler arasında barış içinde yanyana yaşama ilkelerini önesürenin bir tarihsel iyimserlik toplumu olan sosyalizm olduğunu belirtelim. O, bu ilkeleri yalnızca önesürmekle kalmamış, aynı zamanda onları temeline oturtmuş ve pratikte ardıcıl olarak izlemiş, savunmuş ve geliştirmiştir.

Savunma ve askersel gücün maddesel olarak azaltılması alanında, insanoğlunun sınai, teknik ve zihinsel kaynaklarını tehlikeli biçimde israf ederek, eşi görülmedik oranlara ulaşmış bulunan silâhlanma yarışını durdurmak yönünde sürekli çabalar, silâhları ve silâhlı güçleri azaltma ve silâhsızlanmaya geçme yönünde sağlam bir çizgi vardır. Kuşkusuz, emperyalizmin savaşın patlak verebileceği yeni «sıcak noktalar», tehlikeli savaş ocakları yaratarak, olanak bulduğu her yerde önüne geleni kendine bağlaşıklararak ve «Çin kartı»nı kullanarak, maddesel savaş hazırlıklarını yoğunlaştırmayı sürdürmüş olduğunu gözönünde bulundurmak gerekir. Ama öyle olduğu halde, Sovyetler Birliği ve öbür sosyalist topluluk ülkeleri salt kendi savunma yeteneklerini sağlamak için zorunlu olanı yapıyorlar.

İdeolojik alanda, barış düşünceleri, sosyalizmin soylu dış politika ereklere tüm boyutlarıyla propaganda ediliyor ve herhangi bir biçimde savaş propagandası yasalarca yasaklanıyor. Bu da yine, onun yüksek derecede insancıl niteliğini gösteren, sosyalizmin lehinde bir başka ağırlıklı kanıttır. Sosyalist ülkelere ve sosyalist pratiğe ilişkin gerçek ve emperyalizmin militarist doğasının açığa vurulması, barışı korumaya hazır tüm insanları birleştirmek için, yumuşama ve güvenlik savaşımında emekçi halk yığınlarının ve geniş uluslararası kamuoyunun etkinliğini yoğunlaştırmak için önemli bir teşvik edici unsurdur.

Şimdi Sovyet pratiğinde en tam biçimiyle somutlaşmış olan sosyalizmin dirimsel gerçeklikleri komünist fikirlerin yayılmasına yardımcı oluyor ve dünyayı devrimcileştirmeyi sürdürüyor. Oktobr Devrimi'nden buyana bu devrimcileştirici etki sürekli artmıştır. İlk başta o, emekçileri sömürü ve baskı çağından kurtaran büyük devrimin bir yankısı olarak etkileyiciydi, ama sosyalizmin üstünlüklerinin herkesin gözönünde olduğu günümüzde,

bu süreç daha da hızlı geliyor. Bütün toplumsal ilerleme savaşçıları, devletçe, toplumsal güvenliğin, sekiz saatlik işgününün, ücretli tatillerin, erkek ve kadın eşitliğinin, parasız sağlık bakımı ve genel öğrenimin ve halk yararına ekonomik planlamanın ilk kez getirilmesi gibi Sovyet kazanımlarını anlamlı özendirme unsurları olarak görüyorlar. İşsizliğin tümüyle ortadan kaldırılması, güvencelenmiş çalışma hakkı ve yeni toplum sisteminin öteki toplumsal kazanımları, kapitalist ülkelerdeki sınıf savaşımında emekçi halk için etkileyici örneklerdir.

Şimdiki aşamada bu etkinin muazzam gücü *sosyalist demokrasinin gerçeklikleriyle* bağlıdır. Bu gerçeklikler şimdi kapitalizm savunucularının yoğun ideolojik saldırılarının hedefi olmuştur. İnsan haklarının, gerçek özgürlüğün, demokrasinin ve birey ve toplum çıkarlarını uyumlu kılma olanağının uluslararası ideolojik savaşımında öne çıkmasının birbiriyle bağlantılı birkaç nedeni vardır.

Lenin şöyle derdi: «tutarlı demokrasi, bir yandan sosyalizme dönüşür, öbür yandan sosyalizme gereksinir.»⁽⁸⁾ Burjuva demokrasisi, erdemlerini saya saya bitirememesine karşın, aslında ömrünü tüketmiştir ve kapitalizmin genel bunalımının keskinleşmesi, emekçiler üzerinde baskının büyümesi ve onların çıkarlarına eluzatılmasıyla birlikte yolalma eğilimindedir. Bu arada, sosyalizm, demokrasi potansiyellerini geliştirmeyi ve derinleştirmeyi sürdürmektedir. Gelişmiş sosyalist toplumun niteliksel bakımdan yüksek demokrasi düzeyini yasalastırmış ve günümüzde önemli bir dönüşürücü etmen konumuna gelmiş olan yeni SSCB Anayasası bunu en belirgin bir biçimde gözönüne sermiştir. Yalnızca işçi sınıfının savaşımında değil, özellikle sömürge boyunduruğundan yeni kurtulmuş ülkelerdeki öbür toplum kesimlerinin savaşımında da, sosyalist demokrasi biçimlerine karşı bir ilgi ve toplumsal yaşamı bu ilkeler üzerinde yenibaştan yapılandırmaya bir istek vardır. Tüm bunlar, çeşitli bayraklar altında yürütülmekle birlikte, tek bir amaca yönelik olan ikiyüzlü anti-sovyet kampanyaları açıklar: Sosyalizmi ve onun yüce ülkelerini emekçilerin gözünden düşürmek.

Ama nasıl güneşi balçıkla sıvamak olanaksızsa, gerçek, ne denli ince-likli olsa da yalanlarla örtbas edilemez. Gerçek, sosyalist topluluğun herhangi bir ülkesinde tüm toplumsal işleri yerine getirenin yalnız ve yalnız halk olduğu yolundadır. Geçmişte kalan eski Bulgaristan, bir politik terör ve şiddet sistemine sahip, yoksulluk içinde yüzen bir ülkeydi. Bugün Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nde erkin her basamağında emekçiler işleri kendi toplumsal örgütleri ve hükümet makamları aracılığıyla kendilerini yönetiyorlar. Erk organlarımızda temsilcilerin büyük çoğunluğu işçi ve köylüdür, ya da kökleri emekçi halkın bu belli başlı sınıfsal müfrezelerinde olan erkek ve kadınlardır. Toplumsal devlet ilkesi, kültür ve bilim yöne-

(8) V. İ. Lenin, Toplu Yapıtlar, c. 25, s. 452.

timinde ve son zamanlarda tarım ve eğitimin yönetiminde de başarıyla uygulanmıştır. Bu, eylemde gerçek demokrasidir ve yığınların deneyimiyle yetkinleştirilip zenginleştirilerek, güçsüzlüğünü sürekli olarak aşmakta ve sınırlarını genişletmektedir.

Yalnız sosyalizmin çözmeyi başarabildiği en karmaşık toplumsal sorunlardan biri de *milliyetler sorunudur*. Uluslararası dostluk ve ulusların kardeşliği ilişkilerinin geçerli olduğu, bir zamanların ihmal edilmiş vahşi kuytuluklarının her yönden serpilip geliştiği bir ülke olan çokuluslu Sovyetler Birliği'nin deneyimi ulusal kurtuluş hareketi içindeki milyonlarca insan için, yeni kurtulmuş ülkelerin, özellikle de sosyalist yönelimi seçmiş bulunan ülkelerin yurttaşları için özel bir önem taşımaktadır. Bir zamanların geri kalmış ülkelerinde sosyalizmin gösterdiği ekonominin ve emekçilerin gönencinin hızlı gelişimi ve Sovyetler Birliği'nin tüm sosyalist topluluğun emperyalizme karşı bağımsızlıklarını pekiştirmelerinde halklara yaptığı çıkargözetmez yardım da, günümüzde dünyasal gelişmenin belirtmeye değer özellikleri arasına girmiştir.

Sosyalist topluluğun bir bileşen parçası olarak SSCB'nin büyüyen etkisi ve dünya sosyalizminin başarıları ve yardımı dünyanın bütün ilerici güçlerince hissediliyor. Bunun en önemli uluslararası sonuçlarından biri, *kapitalist ülkelerdeki emekçilerin* ekonomik ve toplumsal haklar için, elde etmiş oldukları özgürlüklerin genişletilmesi ve parlak bir gelecek için yürüttükleri *sınıf savaşımının koşullarında oluşan elverişli değişikliklerdir*. Bir zamanlar, Lenin'in yerinde tanımıyla, dünya nüfusunun ezici çoğunluğu kapitalizm tarafından eğitiliyordu. ⁽⁹⁾ Gerçekten de kapitalizm, zaman geçtikçe yapısal kusurlarının daha açıkça ortaya çıkması bakımından daha da «iyi bir eğitici» haline gelmiş olabilir. Ama bugün varolan sosyalizmden, onun başarıları ve perspektiflerinden, halkın çıkarlarını savunmak için kötürümleşmiş emperyalizmin karşısına güvenle çıkmasından, yaşamı devrimci biçimde dönüştürme savaşımına oldukça güçlü bir çağrı yükseliyor.

Bu nedenle, içinde yaşadığımız dönem, barış ve ilerleme yanlısı bütün toplumsal güçlerin, bütün erkek ve kadınların Sovyetler Birliği ve öbür sosyalist ülkelerle dayanışma göstermesini gerektiriyor. Bu herşeyden önce, varolan sosyalizme yöneltelen karaçalmaları, sınıf düşmanlarımızın sosyalizmin barışçıl ve insancıl özünü çarpıtma ve devrimci güçlerin birliğini zayıflatma yeltenişlerini, iyice düşünlümüş ve dünya ölçüsünde başta başa eşgüdömlü ideolojik çabalarla püskürtmek anlamına gelir.

Sosyalizm altmış yıldan uzun bir süredir dünya üzerindedir. Bu dönemde Sovyetler Birliği uzun bir yol katetmiş ve dünyanın görünümü köklü bir dönüşüme uğramıştır. Bu olgular birbirleriyle ne denli bağlıdır!

(9) Agy., c. 33, s. 500.

Oktobr Devrimi'nin birinci yıldönümünde Lenin, en kötü olasılıkla bile – Rusya'daki Sovyet hükümetinin doğuşunun ertesini günü dünya emperyalizmi tarafından ezilmesi – onun yine de sosyalizme muazzam bir yarar sağlamış ve dünya devrimci hareketinin gelişimine yardım etmiş olacağını yazmıştı. ⁽¹⁰⁾ Bugün sorun ortaya bu şekilde gelmiyor, gelemez de: Şimdi tarihin akışını güvenle belirleyen sosyalizmdir, bütün devrimci güçlerdir. Yaşamın diyalektiği, sosyalist uygarlığın gelişmesiyle birlikte onun tarihsel öncüsü SSCB'nin önemini büyümeye devam ettiğini gösteriyor. Bu, sosyalist toplulukta iç kuruculuk görevlerinin ve barış, özgürlük ve ulusların bağımsızlığı, dünya çapındaki toplumsal ilerlemeyi güçlendirme görevlerinin yerine getirilmesinde dile geliyor. Çağımızın genel yasası böyledir.

Biz Bulgar Komünistleri ve tüm Bulgar emekçileri, ülkemizin bu tarihsel yolda Sovyetler Birliği'yle birlikte yürümesinden kıvanç duyuyoruz.

⁽¹⁰⁾ Agy., c. 28, s. 294.

Orta Amerika: Yiğınlar Hareketleniyor

Milton Rene Paredes

*Honduras Komünist Partisi Politik
Komisyon üyesi ve MK Sekreteri*

Orta Amerika'daki devrimci kabarışlar, yerli oligarşi ve emperyalizmin ülkelerimize dayattığı egemenlik sisteminin yükselen bunalımının göstergesidir. Nikaragua halkının Somoza zorbalığına ve ona arka çıkan dış güçlere karşı utkusu, bu sisteme indirilen sarsıcı bir darbe oldu. Sandinista devrimi, hiç kuşkusuz geçtiğimiz yirmibeş yıl içinde Orta Amerika'da yeralan en önemli sosyal-politik olaydı ve komünistlerin bölgede güçler dengesinin kurtuluş sürecinin lehine değişmekte olduğu yolundaki vargısını doğrulamıştır.

El Salvador'daki olaylar Orta Amerika devriminin yeni, önemli bir aşamasıdır. Romero diktatörlüğünün bir küçük asker grubu öyle istedi diye düştüğünü sanmak yanlışlık olur. Halk hareketi yüksek bir olgunluk derecesine ulaşmış olmasaydı, bu adamlar 15 Ekim 1979 darbesine kalkışmaya hiçbir zaman karar veremezlerdi. Salvador burjuvazisinin bir kesimi ve ABD Dışişleri Bakanlığı (o sıralar Amerikalılararası Sorunlarla ilgili Dışişleri Bakan Yardımcılı olan Viron Vaky'nin kişiliğinde) Romero'nun tasfiyesinin devrimci savaşımı durdurmaya yeterli olacağına pekala inanmış olabilirler. Ama yanlış hesap yapmışlar. Salvador halkı zokayı yutmadı. O, öncelikle oligarşinin erkten uzaklaştırılması, devlet aygıtından faşist unsurların temizlenmesi, demokratik özgürlüklerin sağlanması gibi elle tutulur değişiklikler, köklü toplumsal ve ekonomik değişiklikler istiyor.

El Salvador'daki durum Nikaragua'daki durumla çok az benzerlik gösteriyor. Hemen hemen halkın tümünün kendisine karşı ayaklandığı Somoza çetesiyle kıyaslanabilecek bir sülale yok El Salvador'da. Bu, oradaki çatışmaya daha açık bir sınıfsal karakter kazandırıyor. Bunun yanı sıra özellikle silâhlı güçler içindeki aşırı grupların dikbaşlı davranışları ve yönetici çevrelerin esneklikten yoksun oluşu iç durumu karmaşılaştırıyor. Ama ortak yönler de var. Nikaragua'da olduğu gibi, El Salvador'da da liberal burjuvazi ya da güçlü merkezci örgütler yok. Reformist Hristiyan Demokrat Parti'nin etkisi, süregiden olaylarda takındığı uzlaşmacı tutum yüzünden zayıfladı. Bu partinin birçok yandaşı sol örgütlere geçmiştir. Hristiyan Demokratlar için ya ortak savaşıma katılmak ya da oligarşiye bir politik örtü olarak hizmet etmekten başka seçenek yoktur.

Anlatılamayacak denli yoğun vahşi baskılar, muhalefeti başsız bırakma çabaları, her iki ulus (Somoza zamanının Nikaragua'sı ve şimdiki

El Salvador) için ortak olan özelliktir. Nikaragua'nın en büyük demokratik grubunun başkanı Pedro Joaquin Çamorro'nun Sandinista'nın utkusunun hemen öncesinde öldürülmesi ile yurtseverleri savunan yürekli vaazlarıyla ünlü Salvador Katolik Kilisesi başkanı Başpiskopos Oscar Arnulfo Romero'nun katli arasında çarpıcı bir benzerlik vardır. Ne ki, her iki cinayet de geri teperek, grev hareketinin yoğunlaşması için bir işaret oldu ve sol örgütlerin silâhli eylemlerini kamçıladi.

El Salvador'daki savaşımı, güçlerin son derece kutuplaşması ayırtediyor. Halk hareketi politik bakımdan muazzam bir üstünlüğe sahiptir, çünkü cunta ilericilerin güvenini tümüyle yitirmiştir. İşçilerin ve köylülerin devrimci bilinci şimdi daha yüksektir ve orta katmanlar galeyana halindedir. Yeni devrimci örgütler fıskırmıştır. Komünist Partisi'yle birlikte ya da ona paralel hareket eden bu örgütler halkı cesur eylemlere kaldırmışlardır. Sol birlik büyüyor ve bu Devrimci Halk Bloku, Birleşik Halkçı Eylem Cephesi, 28 Şubat Halk Birliği ve Milliyetçi Demokratik Birlik Partisi gibi ülkenin belli başlı bütün yığınsal örgütlerini içeren bir Devrimci Ulusal Eşgüdüm Komitesi'nin kurulmasını anlatımını buldu. Bu, Salvador devrimci sürecinin son onyıldadır gösterdiği hızlı ilerlemenin bir ürünüdür.

Belli başlı yeraltı örgütlerinin (Farabunda Marti Halk Kurtuluş Güçleri, Ulusal Direniş Silâhli Güçleri ve El Salvador Komünist Partisi) yönetimleri arasında imzalanan bir bildiri de şöyle belirtiliyor: «Salvador halkı şiddet istemedi – bunu ona, oligarşi ve emrindeki cani askersel zorbalık dayattı. Son yıllarda, emekçi halkı açlığa, yoksulluğa, cehalete ve işsizliğe mahkum eden, çocuklarımızı açlıktan öldüren ve yurttaşlarımızı en temel haklarından yoksun bırakan yasalaştırılmış şiddete, silâhsız halka karşı sürekli askersel saldırı eklenmiştir . . . Bu, halkımızı, kendisine bırakılan tek yolun saldırganı püskürtmek, kazanımlarını savunmak ve toplumu dönüştürmek, haklarını korumak için silâhlanmak ve örgütlenmek olduğunun bilincine vardırırmıştır.» (!)

Devrimci Ulusal Eşgüdüm Komitesi'nin kurulması, sola bir politik üstünlük sağlamıştır; şimdi daha etkin hareket edebilir. Ama o, muazzam bir baskı aygıtının, en başta da ordu ve sayısız yarıaskersel örgütlerin karşısında, askersel bakımdan henüz güçsüzdür. Bu, devrimcilerin askersel eğitim görmelerini ve yığınları kesin eyleme kaldırmayı ve devrimci durumdan en büyük ölçüde yararlanmayı öğrenmelerini dirimselleştiriyor. Son zamanlarda Sol çokşey öğrendi. Devrimci Halk Ordusu'nun lideri Ana Martinez bir görüşmede, tarihsel koşulların araştırıcı bir politik ve ekonomik çözümlemesinin ve temel Marksist-Leninist ilkelerin yaratıcılıkla uygulanmasının, gerilla hareketine, başka ülkelerdeki devrim modellerini eleştirmeksizin kullanmaktan kaynaklanan yanlışlıklarını düzeltme olanağı

(!) «Patria», 26 Ocak 1980.

verdiğini söyledi. Nikaragua` devrimi, halkın katılımı olmadan hiçbir utku kazanılamayacağıının daha öte bir kanıtıydı.

Gericilik mutlaka bir karşı darbe vurmaya çalışacaktır; bu da, dünya ilerici kamuoyunun dayanışmasını buyurucu bir zorunluk konumuna getiriyor. ABD emperyalizmi Salvador devrimine cepheden bir saldırı planlıyor. Amerikalılararası Sorunlarla ilgili ABD Dışişleri Bakan Yardımcısı William Bowdler'in Orta Amerika ülkelerine ziyaretlerinin sıklaşması, bunun bir göstergesidir. Bu ziyaretlerin bir hedefi, Nikaragua'nın çevresinde bir güvenlik kuşağı kurmak ve El Salvador'un, «New York Times»ın Castro yönetimindeki Marksist Küba örneği diye tanımladığı örneği izlemesini önlemektir. Doğrudan silâhlı istila da hesap dışı değildir. Biz Amerika Birleşik Devletleri'nin, bölgeyi «Vietnamlaştırma» riskine karşın, böyle bir istilaya başvuracağıına inanıyoruz.

«Washington Post»a göre, Carter yönetimi, halk devriminin yolunu tıkamak amacıyla Salvador cuntasına askersel yardımda bulunmayı tasarlıyor. Ulusal güvenlik dayanışmanı Zbigniew Brzezinski tarafından onaylanan bu plan, 7.000.000 dolarlık silâh ve ayaklanmayı bastırmanın başka araçlarını, ayrıca Salvador ordusunu eğitmek üzere ABD'li danışmanlar gönderilmesini öngörüyor. Ama, diye ekliyor gazete, Pentagon'un sonul ereği, bir gerilla savaşını kazanabileceklerini göstermek amacıyla, deniz çıkarması yapmaktır.

Geçtiğimiz Şubat ayında, SKP Merkez Komitesi Genel Sekreteri Şefik Jorge Handal gerçek tehlikenin ulusun üzerine doğru yaklaşmakta olduğunu belirtti. Handal, Salvador'un mali ve toprak oligarşisiyle bağlaşan ABD emperyalizminin bir yandan bir «reformist» rejim dayatmaya uğraştığını, öte yandan ordudaki en gerici unsurları desteklediğini, aşırıların çetelerini silâhlandırıldığını ve Somoza muhafızlarının artıklarından ve Guatemala diktatörlüğünün askerlerinden yeni çeteler kurduğunu yazdı. Aynı zamanda, ABD Orta Amerika'da yeni bir Nikaragua'nın doğmasına katkılanmaktansa, ulusu kana bağmayı yeğleyerek, El Salvador'u istila etmeyi planlıyor. Buna bağlı olarak, komuta merkezi Florida Key West'de bulunan Kanal Bölgesi'ndeki ABD birlikleri ve yeni kurulan Karayipler özel görev gücü sürekli alarma geçirilmiştir.

Halk savaşlarında bir yükseliş ve sol ve demokratik güçlerde bir eylem birliği arzusu, öbür Orta Amerika ülkelerinde, en başta da onyıllardır bölgenin en nefret edilen diktatörlüklerinden biri tarafından yönetilen bölgenin en gelişmiş ülkesi Guatemala'da da gözleniyor. Sandinista'nın utkusu ve şimdi El Salvador'da sol etkinliğin yoğunlaşmasının etkisi altında oradaki yığınsal direniş artmıştır. İç politik durumun kendileri için ters eğiliminden korkuya kapılan Guatemala yöneticileri gözde yöntemleri baskıya gittikçe daha sık başvuruyorlar. Kendi toprakları üzerinde resmi güvenlik güçlerinden gördükleri zulmü duyurmak için İspanya Büyükel-

çiliğini işgal eden bir grup köylünün katlinin tüm dünyayı sarsmasının üzerinden çok geçmedi. Bununla bağlantılı olarak, geçtiğimiz Aralıkta Pentagon uzmanlarının Guatemala'nın başkentine yaptıkları ziyaret anımsanmaya değer. Onların, «bozguncular»a karşı bir «temizleme ve uyarı hareketi» ögütlediklerine kuşku yok. Guatemala Komünistleri şöyle vurguluyorlar: «Emperyalizm ve oligarşinin, genel olarak halka ve özel olarak da ilerici yığın örgütlerine karşı baskı ve terörü vargücülle tırmandırarak, halkın büyüyen savaşımının önüne geçmek ve hoşnutsuzluğunu dizginlemek için umutsuz bir çaba içinde saflarını sıklaştırdığı evrensel bir sürecin parçası olarak, Guatemala askersel diktatörlüğünün faşist karakteri gitgide daha vurgulu hale geliyor.» (2)

Washington, bu durumda da, bunalımdan «reformist» bir çıkış yolunu yeğlerdi, çünkü *yanfaşist diktatörlük onun umutlarını gerçekleştiriyor*. Bununla birlikte, «New York Times»a göre ilerisinin olası merkezi liderlerinin tümü öldürülmüş olduğu için, sorun, bir merkez bulmaktır.

Guatemala'nın ileri gelen politikacılarından Manuel Colom Argueta, 1979 Martında, geriye bakarsanız, her cinayetin kurbanının seçkin kişiler olduğunu görürsünüz, demişti. Bu insanlar hiç de aynı ideolojik doğrultuya sahip kişiler değildi. Yalnızca şu ya da bu harekete ya da toplum katına bağlıydılar ve halkı ortak bir dava uğrunda birleştirmeye yetenekleri vardı. Bundan birkaç gün sonra Colom Argueta da vuruldu. Kuşkusuz, yığınlar savaşımını sertleştiriyorlar. Rejimin cezalandırma birlikleri ne zaman bir köylüyü ya da bir işçiyi öldürse, başka düzineleccesi devrimci örgütleri desteklemek için ileri çıkıyor.

1972 yılında reformist türden bir askersel darbenin geleneksel iki partili sisteme sonverdiği benim ülkem Honduras'ın örneği de ortadadır. Bir süre için, seçim olmadığı halde çeşitli akımların aşırıya gitmeden birbiriyle savaşmasına olanak sağlayan bir politik hoşgörü havası hüküm sürdü. Ama reformist rejim, kısa bir süre içinde olanaklarını harcadı. İşçilere ve halk hareketine karşı baskılara girişti. 1975'de yönetimi elegeçiren Albay Melgar Castro başkanlığındaki hükümet, ekonominin modernleştirilmesi ve toprak reformu da içinde, bir dizi reformlarla toplumun yapısının değiştirilmesi için daha önce ilân edilmiş olan Ulusal Kalkınma Planı'nı rafa kaldırdı. Şimdilerde, ülkenin en gerici örgütü durumundaki Ulusal Parti'nin egemen rolünü güvenceye almak için modası geçmiş bir hükümet biçimini geri getirmek yönünde çabalar harcanıyor. Honduras'lı Komünistler, bunun Nikaragua'ya benzer bir durumu yakınlaştıracığına inanıyorlar.

Kosta Rika'daki temsili demokrasi, gerici rejimlerden farklı olarak derin-

(2) «Declaraciones del secretario General del Comité Central del Partido Guatemalteco del Trabajo», Paris, 4 Şubat 1980.

leşen Sosyal-ekonomik bunalımdan doğan çeşitli eğilimler arasında belli bir denge kurmayı olanaklı kılan oldukça sağlam ve esnek bir politik sistemdir. Resmi politika ardı ardına bir sağa, bir sola kayıyor. Ama temel doğrultusu merkezcidir ve 1948 iç savaşından bu yana politik savaşlar hiçbir zaman son derece keskinleşmemiş ve karşıt güçler arasında aşırı bir kutuplaşma olmamıştır. Gelgelelim, son olaylar – muz plantasyonu işçilerinin eylemi ve vahşice bastırılması, ayrıca Carazo hükümetinin düpedüz anti-komünist bir tutum benimsemesi – «sakin» Kosta Rika'da bile derin bunalım fenomenlerinin oluşmakta olduğunu gösteriyor. (3)

Orta Amerika'da egemenlik sisteminin bunalımı çeşitli sınıfları ve toplumsal grupları etkiliyor. Büyük burjuvazi ve orta burjuvazinin bir kesimi arasında geçici olarak iki gruplaşma ayırdedilebilir; bunlardan biri halk hareketine karşı baskıların artırılmasını isterken, öbürü Nikaragua olaylarından bir ölçüde ders almıştır ve sert bir çizginin devrimi hızlandırabileceği gerekçesiyle, demokratik değişiklikleri öğütlenebilir saymaktadır.

Küçük burjuvaziye gelince, bir politik huzursuzluk içindedir. Büyüyen sosyal-ekonomik bunalım küçük ve orta işverenler, dükkan sahipleri, zanaatçılar, serbest meslek sahipleri, aydınlar ve öğrenciler üzerinde yıkıcı bir etki yaparak, onları politik ve toplumsal statükonun karşıtları arasına katılmaya itiyor.

En önemlisi, Orta Amerika işçi sınıfının politik bilinci artıyor, çeşitli sendikal akımlar daha sıkı bir birlik kurmaya çalışıyor ve grevlerin, fabrikaları işgalden silâhli özsavunmaya dek hem yasal hem de yasadışı eylemlere giriştiği grev hareketi genişliyor. İlerici Salvador İşçi Konfederasyonları Birliği işçi hareketinde daha büyük bir rol oynamaya başlamıştır. Onun demokratik politik ve halk örgütlerinin bağlaşıklığı olan Halk Forumu'na girmesi, El Salvador'da devrimci süreci çabuklaştırmıştır. Honduras Sendikal Birlik Komitesi ve Guatemala Ulusal Sendikal Birlik Komitesi'nin önemi büyümüştür. Guatemala'daki Komite belli başlı bütün konfederasyonları içermektedir.

Orta Amerika'da köylü hareketinin potansiyellerini değerlendirirken, köylü örgütlerinin çoğunun artan bir canavarlıkla kovuşturulduğunu, yüzlerce yöneticisinin güvenlik servisleri ya da yarı askersel çetelerce katledildiğini, Latin Amerika'daki en şiddetli toprak sorununu bölgede olduğunu ve toprak sahiplerinin muazzam bir kudrete sahip bulunduğunu anımsamak zorunludur. Öyleyken, bile, köylüler ve tarım işçileri ezilemiştir. Onların proletaryanın bağlaştığı olarak savaşma potansiyelleri büyüktür ve büyümeyi sürdürmektedir.

Demokratikleştirilmiş bir politik yapı, Orta Amerika ülkelerindeki sosyal-ekonomik bunalımın etkisini kesinlikle hafifletebilirdi. Ne var ki, oligarşi

(3) Kosta Rika'da durum BSS'nin Ekim 1979 sayısında incelenmiştir.

ve emperyalizm, demokratikleşmenin yönetici blok içindeki çelişkileri patlama noktasına dek büyüteceğinin, gerici askersel kliği her zamankinden daha yalıtılmış bir duruma düşüreceğinin ve emekçilere kendi örgütlerini kurmak, geliştirmek ve kararlılıkla savunmak için olanak vereceğinin farkındadır. Egemen sınıfların ılımlı reformist projeleri bile derhal geri çevirmesinin nedeni budur.

Orta Amerika'da derin demokratik değişikliklerin ancak diktatörlük karşıtı anti-emperyalist bir demokratik devrim tarafından gerçekleştirilebileceği sonucu ortaya çıkıyor. Bu devrim cani askersel diktatörlükleri alaşağı edecek, politika, hukuk ve baskı kurumlarını yıkacak, dış baskıya, bağımlılığa, yoksulluk ve sömürüye son verecek ve ulusun ivedi sorunlarını çözüme kavuşturacaktır. Yiğınların devrimde aktif bir rol oynaması, gerçekten demokratik hükümetlerin kurulmasına, hükümette emekçi halka daha büyük bir söz hakkı verilmesine ve sosyalizmin kurulmaya başlanmasına olanak sağlayacaktır.

Demokratik devrimci değişiklikler, Francisco Morasan, Augoto Cesar Sandino ve öbür ulusal kahramanlarımızın düşlediği, Orta Amerika ülkelerinin gelecekte birleşmesi için gerekli temeli oluşturacaktır.

O günü yakınlaştırmak isteyen Orta Amerika'lı devrimciler, halkın çoğunluğunun desteğini kazanacak olan bütün demokratik muhalefet gruplarını birleştirmeyi, başlıca görevleri sayıyorlar. Nikaragua dersleri bu konuda yanılığa yer bırakmıyor. Nikaragua devriminin önder gücü Sandinista Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin başlıca başarısı, ideolojik ve politik farklılıklara karşın, diktatörlüğe karşı tüm güçleri birleştirmesi ve ABD'nin Somoza'sız Somoza'cılığı sürdürmek yönündeki manevralarını suya düşürmesidir. Diktatörlüğe karşı geniş tabanlı birlik, zorbalığı ve onu destekleyen dış güçleri – ABD emperyalizmi ve Orta Amerika'daki diktatörlükler – koymalarını sağladı.

Somoza'ya karşı savaşın başarısı, Latin Amerika'nın sınırsız demokratik potansiyelini ortaya serdi. Anakara üzerinde, Nikaragua halkıyla güçlü bir dayanışma hareketi gelişti; bu hareket, çeşitli politik ve toplumsal güçlerden oluşuyor. Fidel Castro şöyle diyor: «Latin Amerika'da Sandinistalar'ın savaşımının çevresinde, müdahaleye karşı büyük bir demokratik bağımsızlık cephesi diye adlandırabileceğimiz bir bağlaşıklık kendiliğinden gelişmiştir.»⁽⁴⁾ Bu, bölgedeki demokratik ve anti-emperyalist güçlerin şimdi işbirliği için daha büyük olanaklara sahip olduğunu gösteriyor.

Biz, demokrasi savaşımının Komünistleri, Sosyalistleri, Sosyal Demokratları, Hristiyan Demokratları, Liberalleri, papazları, yurtsever subayları ve hatta ekonomik çıkarları ve politik hakları kısıtlanmış olan kimi burjuva

(4) «Boletín de Información», Comité Central del Partido Comunista de Cuba, Sayı 3, 1979, s. 8.

gruplarını biraraya getirebileceğine inanıyoruz. Çeşitli partilerin ve toplumsal grupların programları ve politik hedeflerindeki farklılıklara karşın, bu temel üzerinde geniş bir demokratik cephe biçimlenebilir. Yığınları kucaklayacağı için, bu cephenin kurulması savaşımızı eşi görülmedik boyutlara ulaştıracaktır.

Orta Amerika ülkelerinin devrimci deneyimi, demokratik birliği sağlama uğraşırken, en büyük esneklik ve sakınımla yol almak gerektiğini gösteriyor. Biz, bu değişim sürecine kimin yolgöstereceği ya da bu sürecin özünün ne olacağı sorununun, yolu tıkayan bir engel haline gelmesi gerektiği inancındayız. Demokratik hareketin önderliği sorunu, savaşım sürecinde çözümlenmelidir. En önemli rol işçi sınıfına düşmektedir, çünkü onun, devrimci süreçleri derinleştirmek ve öbür sömürülen toplum kesimlerini yönetimi altında birleştirmek için elinden ne gelirse yapması gerekiyor.

Demokratik anti-emperyalist birliğin önemi olmakla birlikte, sol güçlerin birliğinin utku için bir zorunluluk olduğunu vurgulamak isteriz. Orta Amerika'nın politika sahnesinde, Komünistlerle yan yana etkinlik gösteren, Marksizm-Leninizm'e bağlılıklarını ilân etmiş başka sol örgütler de vardır. Bunu, yığınlara iyimserlik esinleyen bir teori olarak bilimsel sosyalizmin büyüyen saygınlığına borçluyuz. Bu örgütlerden kimisi diktatörlükleri devirmek için hiçbir çabayı esirgemiyor. Aramızda şu ya da bu konuda, kimi zaman büyük ölçüde farklılıklar bulunduğunu yadsımıyoruz. Bu, diyalogu, ortak düşmana karşı eylem birliğini sağlamanın en uygun yolu yapıyor. Aynı zamanda biz Komünistler, devrimci lafazanlığı Komünist partilerine saldırmak için bir örtü olarak kullanan, böylelikle de oligarşi ve emperyalizmle dava birliği yapan gruplara karşı tavır alıyoruz.

Orta Amerika'da sınıf çelişkilerinin keskinliği ve bağımlı kapitalizmin bunalımının derinliği, beni daha temel bir soruna, erk sorununa değinmeye zorluyor. Biz Honduras Komünistleri, erki ele geçirme biçimlerinin, sınıf savaşımının gelişmişlik derecesine bağlı olarak, çeşitlilik gösterebileceğini biliyoruz. Tarihin, ulusal ve uluslararası durumun elverişli olduğu bir noktasında, şiddete başvurulmayan yol kullanılabilir. Bununla birlikte, biz, ülkelerimizdeki duruma bakarak (olasılıkla Kosta Rika dışında), silâhlı yolu en olası yol olarak görüyoruz. Şurası kesin ki, erki en az kan dökülerek ele geçirmek için hertürlü çabayı göstermek gerekir. Bununla birlikte, Parti programımız der ki: «Acı deneyler, uzun erimde en vahşi sınıf savaşı biçimlerini yığınlara dayatanın egemen sınıflar olduğunu gösteriyor.»⁽⁵⁾

Erki ele geçirme yolunun seçimi, Komünistlerin kendilerini yalnızca bir

(5) «Programa del aPrtido Comunista de Honduras», 3 Congreso, 1977, s. 1., s. a. sayfa 25.

seçeneğe bağladıkları anlamına kesinlikle gelmez. Geçmişte olduğu gibi şimdi de Komünistler politik duruma, düşmanın gerçek gücü ve niyetlerine, yığınların savaşkanlığına, sol partilerin ve bağlaşıklarının konumuna bağlı olarak, herhangi bir yolu (ya da aynı anda birkaç yolu birden) kullanmaya hazır olmak zorundadırlar.

Orta Amerika Komünist Partileri bu bakış açısıyla, açık bir çizgiyi ardicıl biçimde izliyorlar. El Salvador Komünistleri şu görüştedir: Ülkemiz «bir tarihsel devrim aşamasından geçmektedir ve ancak silâhlı devrim yoluna giren devrimci ve demokratik güçlerin birliği bu olanağı utkan gerçekliğe dönüştürecekler.»⁽⁶⁾

Guatemala Komünistleri ise şu inançtadır: «Guatemala devrimi için barışçı olmayan yoldan başka seçenek yoktur; onun çerçevesi içinde en çeşitli örgütlenme biçimlerini ve koşullara uygun savaşım biçimlerini kullanacağız.»⁽⁷⁾

1979 sonlarında biz Honduras Komünistleri, Parti'nin yönetim organlarının bileşimini, aynı zamanda Parti çalışmasının biçim ve yöntemlerini değiştiren Merkez Komitemiz'in Aralık 1978 tamüveli toplantısının çizgisi doğrultusunda bu sorunları tartıştık. Hükümetin sağa kaymasını ve iç politik durumun kötüleşmesini gözönüne alarak, silâhlı savaşımın erke geçmenin en olası görünen yolu olduğu sonucuna vardık.

Silâhlı savaşım formülü, sık sık yanlış sonuçlara götüren hararetli tartışmalar doğurur. Solda partilerimizin içinde de erke ele geçirmenin yollarından birini mutlaklaştıranlar vardır. Bir yandan, bizi yığınlarla bağlayan örgütlenme çalışması gözardı edilerek, silâhlı savaşımın her durumda kullanılabilceği görüşü dile getiriliyor; öte yandan «önce politik çalışmayı, sonra askersel çalışmayı yürütmek gerektiği» ileri sürülüyor. Biz her iki yaklaşımın da, basitleştirici olduğund ve varolan durumu gözardı ettiğine inanıyoruz.

«Herhangi bir savaşım biçimini kullanmaya hazır olmalıyız» gibisinden tanımlamalarla yetinmemizin olanaksızlığı, öğrendiğimiz bir derstir. Politik ajitasyon ve askersel eğitim sürekli görevimiz olmalıdır. Şu anda bir devrimci durumun olmadığı yolundaki sözlerin bizi oyalamasına izin vermeyeceğiz, çünkü o gelişince, yitirilen zamanı kapamak zor, hatta çok geç olacaktır. Bugün Orta Amerika'daki durum, hiçbir sınıfı ya da toplumsal grubu etke alanımız dışında bırakmadan, öncelikle işçiler, köylüler, aydınlar ve öğrenciler arasında sürekli ve etkili bir çalışma yürütmemizi gerektiriyor. Ancak nüfusun geniş kesimlerini tarafımıza kazanınca

⁽⁶⁾ «Solo la unidad de las fuerzas democraticas y de izquierda convertirán la posibilidad revolucionarja salvadorena en realidad victoriosa», San Salvador, 7 Ocak 1980.

⁽⁷⁾ «El Camino de la Revolucion Guatemalteca», Meksiko City, 1972, sayfa 63.

şu ya da bu savaşım biçimini kullanarak kazanabileceğiz, yani ana ereği-miz olan politik erki ele geçirebileceğiz.

ABD emperyalizminin, böyle bir sonucu önlemek için elinden geleni ardına koymayacağı ve Orta Amerika'daki politik, ekonomik ve askersel konularına sınıksız yapışacağı kesindir. Onun bölgemizde attığı her adımın, her politik girişiminin amacı budur.

Bununla birlikte, biz, bu durumda ana etmenin ABD'nin ne yaptığı ya da ne yapmayı planladığı değil, hüküm süren egemenlik sisteminin derin bunalımı olduğu düşüncesindeyiz. Emperyalizmin gücünü küçümsemiyoruz, ama onu egemen sınıflar ve onların diktiği kurumlar (başta ordu) içinde yolalan süreçlerin biricik mimarı olarak görmenin halkın uzun, ardıcıl savaşımını ve yönetici çevreler içinde ABD'nin bir bakıma özerk durumda bulunan akımların doğuşunu ve varlığını görmezden gelmek olduğuna inanıyoruz. Nikaragua bizim için bu konuda da öğretici bir derstir.

Orta Amerika'da bunun gibi anakaranın başka herhangi bir yerinde yolalan her süreç, doğrudan doğruya ya da dolaylı yoldan ABD'yle bağlıdır. Bu nesnel bir gerçektir ve onu dikkate almamak çok tehlikeli olur. Ama emperyalizme, günümüz dünyasında yoksun olduğu, herşeye yeter bir güç atfetmek de o denli tehlikelidir.

Bir ulusun özgürlüğünü, ancak öbür ulusların dayanışmasıyla desteklenen kendi çabasıyla kazanabileceğini söyleyen eski gerçeği bir kez daha anımsıyoruz. Orta Amerika halkları, özgürlük ve daha iyi bir gelecek için cesaretle savaşıyorlar. Nikaragua'nın ardından aynı yolda El Salvador yürüyor. Onlar ilerici insanlığın sempatisine ve desteğine sahipler. Bu savaşım Orta Amerika'nın ABD'ne coğrafi yakınlığından ve onun için taşıdığı muazzam stratejik önemden ötürü zor görünse de mutlaka başarıyla taçlanacaktır.

Biz komünistler gerek bu tarihsel ana layık olmalı, gerekse onun gereksinimlerine yeterli olmalıyız.

İşçi «Katılımı» Konusunda Komünistlerin Görüşü

ULUSLARARASI SEMPOZYUM

Toplumun devrimci dönüşümü için verilen savaşım sırasında ekonomi ve politikanın diyalektiği sorunlarıyla ilgili olarak Prag'da toplanan Konferans'ta (1) Alman Komünist Partisi ile, İngiltere Komünist Partisi temsilcileri «Kapitalist ülkelerde işçilerin üretimin yönetimine katılması ve komünistlerin tavrı» sorunu üzerinde bir sempozyum düzenlenmesini önermişlerdi. Bu öneri, birçok ülkenin komünistlerinin işçi «katılımı» ve denetimi sorununa getirdikleri farklı yaklaşımlarla bağlantılı olarak yapılmıştı. Bu sorun üzerine sendikalarda da değişik görüşlerin varolduğu biliniyor. Oysa, son zamanlarda, özellikle Avrupa ülkelerinde değişik katılım sistemleri gitgide artan bir yaygınlık kazanıyor ve sorun güncelleşiyor.

13-14 Aralık 1979'da Lewerkusen'de (FAC) toplanan sempozyumu, dergimiz, Alman Komünist Partisi yönetimiyle birlikte örgütledi. Sempozyumun çalışmalarına dokuz ülkeden parti militanları katıldı: Belçika, Şili, Danimarka, Fransa, İngiltere, Lüksemburg, Portekiz, FAC ve İsveç. İlk olarak sempozyumun toplanmasına öncülük eden AKP ve İngiltere KP'nin temsilcilerinin yaptıkları konuşmalarda, özünde birbirine yaklaşan, ama pekçok noktada ayırım gösteren iki görüş sergilendi. Aşağıda AKP temsilcisinin konuşmasını yayımlıyoruz. İlerde, toplu tartışmanın genel bir tablosunu sunacağız. Sözkonusu sorun üzerinde daha derin bir karşılıklı anlayış ve konumlarda bir yakınlaşma sağlayan bu tartışma, kimi anlamlı genellemeler yapma olanağını da verdi.

Demokratik Katılım ve Denetim: İşçilerin Sınıfsal Bir İstemi

Ludwig Müller

Alman Komünist Partisi Prezidyum üyesi ve
Yönetim Kurulu Sekreteri

FAC koşullarında üretimin yönetimine demokratik katılım ve işçi denetimi için savaşım, işçi sınıfının demokratik ve toplumsal haklarını, fabrika

(1) Konferansın metinleri BSS'nin 1978/3., 5. ve 6. sayılarında yayımlandı.

ve işletmelerdeki araçlarını, örgütlerini, ekonomik politika alanındaki etkisini koruma, güçlendirme ve genişletme savaşımının çok önemli bir parçasıdır.

• Toplumsal yaşamın ve etkinliği öteki alanlarında, sözgelimi yüksek öğretim ve çevre korunması alanında yönetime katılma konusundaki istemlerin çoğalması, FAC'nde giderek belirginleşen sağa kayış ve otoriter egemenlik yöntemleri karşısında geniş demokratik çevrelerin yükselen direnişinin bir anlatımıdır.

Partimizin Programı'nda belirtildiği gibi, savaşımın bu iki doğrultusu, örgütsel ve ideolojik planda güçlü bir demokratik potansiyel yaratmak, böylece toplumsal ve demokratik ilerleme yönünde, ülkemizde sosyalist düzenin kurulmasının yolunu açacak olan anti-tekelci demokrasiyi gerçekleştirme yönünde bir dönüm noktası oluşturmak için büyük önem taşımaktadır.

Marks'ın işçi sınıfının ekonomi politikası olarak adlandırdığı, toplumsal üretimin toplumsal bilgi ve öngörü temelinde düzenlenip denetlenmesi (?), FAC'nde işçilerin işletmelerin yönetimine katılmasına ilişkin tüm istemlerin özü ve çıkış noktasıdır. Sorun, günümüzde, çalışma koşullarına, üretime, üleşime ve devlet-tekelci kapitalizminin düzenleyici önlemlerine ilişkin sermayenin karar alma sürecine katılma istemini, gasedilmiş hakları elde etmeyi ve bunları ardıcıl sınıf savaşları boyunca kullanmayı yani sermayenin üretimin tek efendisi olma hakkına karşı yönlendirilmiş eylemleri içeriyor.

Bu savaşım, günümüzde özgül koşullarda geliyor. Son yıllarda FAC'nde kapitalizmin genel bunalımı ve bunun işçi sınıfı üzerindeki etkisi özellikle ağırlaştı. Bu, yönetime demokratik katılım ve işçi kontrolü için savaşımın rolünün büyük ölçüde yükselmesine neden oldu.

Genel bunalımın ağırlaşması, başlıca emperyalist güçler arasındaki rekabetin ve çelişkilerin şiddetlenmesi, uluslararası güçler oranının sürrekli kapitalizmin zararına bir değişiklik göstermesi; bütün bunlar FAC'nde büyük sermayenin başarı koşullarını belli ölçüde daraltıyor. Büyük sermayenin, artan güçlükleri yoketmeyi ya da hafifletmeyi amaçlayan stratejisinde, ülkenin işçi sınıfına karşı, eldeki demokratik ve toplumsal kazanımlara karşı yürüttüğü savaşım belirleyici bir yer tutuyor. Bu saldırı global bir karaktere sahiptir. Yalnızca ekonomik alanı, fabrikaları, işletmeleri ve sanayi dallarını kapsamakla kalmamakta, ideolojik ve politik alanlarda da büyük çatışmalara yolaçmakta ve uluslararası ilişkiler alanına sıçramaktadır.

Büyük sermayenin stratejisi, kendi yararına ve işçi sınıfının zararına,

(?) K. Marks, F. Engels, Üç Citlilik Seçme Yapıtlar, c. 2, s. 11.

uzun erimli kalıcı çözümler sağlamaya çalışan üç ana eylem çizgisine sahiptir.

İlk olarak, üretim koşullarını ve üleştirilmiş malların oranını kendi yararına değiştirme amacını gütmektedir. İşveren sendikaları bu süreci adlandırmak için «ters üretim» deyimini icat ettiler. Bundan amaç, uzun erimde, (gerek kişisel, gerekse toplumsal tüketim alanında), işçilerin ve memurların kendi ürettikleri mal ve hizmetlerdeki paylarını düşürmektir.

Büyük sermayenin *ikinci* önemli hedefi bilim ve teknolojinin gelişmesiyle, yani üretimin daha da rasyonelleşmesi ve yeni tekniklerin kapitalist kullanımıyla ilintilidir. Sermaye sahipleri iş üretkenliğindeki önemli artışın sonuçlarını kimseyle paylaşmamaya çalışıyorlar. Şimdi bunu bir ölçüde başardılar. Üretim araçlarının tekeli iyeliğinden destek alarak ve devletin ve işveren sendikalarının aracılığıyla yeni tekniklerin sunduğu olanakları esas olarak ekonomi ve erk alanlarındaki konumlarını pekiştirmek için kullanıyorlar. Bunu yaparken, tüm halkın yaşam koşullarını iyileştirmek için açılan olanaklara gözlerini kapıyorlar. Bu politika emekçiler açısından şu sonuçları vermektedir: Güvenceli işlerin azalması, tümüyle mesleki grupların silinmesi, ustalık ve ücret düzeylerinin düşmesi, işin içeriğinin boşaltılması ve yoğunlaşması.

Bütün bunlar, büyük sermayenin, bilim ve teknolojinin kazanımlarının kullanılmasına ilişkin karar alma süreçleri üzerinde işçi sınıfının ve örgütlerinin hertürlü etkisini sıfıra indirme girişimlerine sınıksız bağlıdır. Bu, denetimin tüm biçimleriyle, üretimin yönetimine katılımı genişletme yönündeki her eğilimle ve dahası iyelik ilişkilerini değiştirmekle yakından ilgilidir.

FAC tekeli sermayesinin *üçüncü* amacı işçi sınıfının savaşım olanaklarını uzun bir süre için önemli ölçüde daraltmak, demokratik hak ve özgürlükleri tırpanlamaktır. Büyük sermaye, bu hedefe varmak için, anti-komünizmi körüklüyor, yığınsal lokavtlara ve sendikalar üzerinde öteki baskı yöntemlerine başvuruyor; sendikaların karakterini soysuzlaştırmak için «toplumsal işbirliği» ideolojisinin yeni biçimlerini önererek sendikaları işverenlerin kâr sisteminde bir denge unsuru haline dönüştürmeye çalışıyor.

Bu nedenle, yönetime katılma ve işçi denetimi için savaşım, yukarıda sözkonusu edilen üç alandaki sendikal ve politik işçi hareketinin stratejisinde önemli bir yer tutuyor. Bu, ülkemiz işçi sınıfının en güncel ve en önemli politik toplumsal istemidir.

Bu savaşımın, komünistlerin de hesaba kattıkları gibi, kendine özgü bir tarihi vardır. FAC'nde işletmelerin yönetimine katılma istemi yalnız 60'lı, ya da 70'li yıllarda yükseltilmemiştir. Bu istem, kapitalist ekonomi ve en başta üretim üzerinde, işçiler, memurlar ve onların örgütlerince demok-

ratik denetimin kurulması genel isteminin bir parçasıdır; bu, şimdiki güçler oranının, ülkemizin savaşım koşullarının ve tarihsel deneyiminin bir yansımasıdır.

Bilindiği gibi Marks, yalnızca emek piyasasında emekçiler arasındaki rekabeti dışlamakla yetinmeyen, işçileri sermayeye karşı birleştirerek, emek gücünün dolaysız kullanım koşulları üzerinde etkisi olan bir etmen haline gelecek sendikalar kurmanın önemini vurguluyordu. Bu, daha baştan, sermayenin keyfi ve zorbaca tutumuna karşı, emek gücünün yeniden üretimini güven altına alan koşulların yaratılması için, işçi sınıfının demokratik haklarının gerçekleşmesi için yürütülen bir savaşımdı. Bu, hem sermayenin aldığı özel önlemleri engellemek ya da düzeltmek için doğrudan eylemleri, hem de ücretler için eylemleri, yani sermaye ile emek, işçiler ile kapitalistler, işçi sendikaları ile işveren sendikaları arasındaki ilişkileri sözleşmelerle belirleme için savaşıma içeriyordu. Bir bütün olarak kapitalist sistemi korumak için, sermayenin gerçekleşmesinin genel koşullarına devlet müdahalesi sıklıkla, kapitalist işletmelerde egemen olan geleneksel zorbalık ve genel anlamda üretimin giderek daha sıkı biçimde devletin düzenlemesine bağlandıkça, işçi sınıfının haklarının yasal güvenceye kavuşturulması savaşıma sürekli artan bir önem kazanıyordu. Bu düşünceden hareketle Marks, İngiliz işçi sınıfının 10 saatlik iş günü hakkının, (yani çalışma süresinin ilk kez yasal yoldan kısaltılması) elde etmesini, «ilkel utku» olarak ⁽³⁾ nitelendirmişti.

Kapitalist erkin sınırlandırılmasının ve yokedilmesinin yöntemi ve aracı olarak Lenin'in demokratik işçi kontrolü görüşü doğrudan doğruya bu deneyimden kaynaklanmaktadır.

Almanya'daki 1918 Kasım Devrimi sırasında ve devrimi izleyen çarpışmalarda, işçi denetimi ya da yönetime katılma için savaşım, işçi sınıfı ve örgütlerinin haklarını ve etkisini genişletmek için yürüttükleri sınıf savaşımının bir etmeni olarak büyük önem kazanmıştı. Bu savaşım, Sovyetler oluşturma hareketine ve toplumsallaştırma istemlerine sınıksız bağlıydı. Devrimin yenilgisinden sonra ve güçler oranının değişmesi sonucunda üretimde kapsamlı ve etkin bir denetim özlemini dile getiren işçi denetimi için militanca savaşım, esas olarak, kazanılmış hakları savunma savaşımına dönüştü.

1945'ten sonra, toplumsallaştırma ve yönetime katılma istemleri hemen hemen tüm politik bildirgelerde yer aldı. Bunun nedeni, toplumun, faşizmin erke yükselişinde ve savaşın başlamasında büyük sermayenin işlediği suçun bilincine varmasıydı. O dönemin işçi örgütlerinin açıklamalarında, işletmelerin yönetimine katılma istemi, toplumsallaştırmaya karşılık olarak değil, işçilerin ve memurların işletmelerin yönetimine ve

⁽³⁾ Agy., c. 2, s. 11.

denetimine doğrudan katılmasını sağlamak için özel etmen biçiminde önesürdü. Savaşın sonraki ilk yıllarda maden, metalurji ve Batı Almanya'nın kimi bölgelerindeki işletmelerin, özellikle Bremen ve Hessen, işçileri ve sendikaları ekonomik yönetime katılmayı başardılar. Yönetime demokratik katılım hareketi, rekabet korkusuyla işletmelerin kapanmasına karşı ve gıda maddeleri temininin iyileştirilmesi için yürütülen eylemlerle kaynaşıyordu.

Ne var ki, büyük sermaye erki yeniden ele geçirerek karşı saldırıya geçti. FAC'nin kurulmasından ve Anayasanın ilân edilmesinden sonra, işçi sınıfının demokratik kazanımları her yönden saldırıya uğradı. Bu saldırıya yanıt olarak sendikalar işletmelerin statüsü üzerine bir yasa çıkarılmasını istediler. Bundan sonra çıkarılan yasal hükümler, bütünlüşmeci «toplumsal işbirliği» eğiliminin damgasını taşımaktaydı. 60'lı yılların ortalarından buyana, özellikle kapitalizmin genel bunalımının şiddetlenmesi sonucunda, ülkemizde toplumsal sorunlar keskinleşmeye başladı. Bu, işçilerin üretimin yönetimine katılmak için sınıfsal doğrultulu istemine giderek haklılık kazandırıyor.

Yönetime katılma FAC işçi hareketinde derin kökleri olan bir sınıfsal istemdir. Bu istem, nesnel olarak, demokratik hakların genişletilmesi savaşımının bir parçasıdır ve hiçbir biçimde, yönetime kurumsallaştırılmış katılmaya, yani işletme içi ilişkilerin yasal düzenlenmesi sorununa indirgenemez. Yönetime demokratik katılım, bütün düzeylerde ve tüm biçimleriyle (ekonomik, politik, ideolojik) sınıf savaşımının bir hedefidir. Yönetime katılmaya ilişkin istemlerin gerçekleşme derecesi ise sermaye ile emek arasındaki varolan güçler oranına bağlıdır ve son çözümlemede erk sorunuyla ilintilidir.

Sınıf kavgalarının şiddetlendiği ve işçi sınıfının bilincinin yoğun gelişme gösterdiği dönemlerde bu savaşım, demokratik işçi denetimi istemlerinde açık bir anlatım bulur. Bugünkü durumda yönetime katılmayla ilgili istemler, demokratik işçi denetiminden daha kapsamlı ve daha uzun erimli istemin özgül olarak sınırlı bir anlatım biçimidir. Ama, buraya dek ulaşılan düzey öncelikle işçi sınıfının savaşımının ürünüdür. Yoksa kapitalistler erkin bir dilimini bile kendi arzularıyla vermezlerdi.

Komünistler, yönetime katılma istemleri işçi sınıfının anti-tekelci stratejisine dayanmıyorsa, son aşamasındaki kapitalist toplumun toplumsal temelini gözardı ediyorsa, bunların, tekelci sermayenin demokratik hakları budamayı ve işçi sınıfını ve örgütlerini susturmayı tasarlayan sınıf işbirliği ve bütünlüşme politikasına çıkış noktası olarak ideolojik ve politik anlamda yozlaşabileceğini biliyorlar.

Üretimin yönetimine demokratik katılım ve işçi denetimi, başından beri, AKP'nin programında yer alan istemlerin ve pratik politikasının ayrılmaz

parçasıdır. Öte yandan, bizce sınıfsal yaklaşım, toplumsal işbirliği yönündeki çarpıtmalara karşı ardıcıl bir savaşımla zorunlu kılmaktadır.

AKP, ülkemizin bugünkü koşullarında, yönetime katılmayı, işçi sınıfının şimdiki ve gelecekteki çıkarları arasında, güncel sorunlar ile toplumsal düzenle ilgili sorunlar arasında tarihsel olarak oluşmuş bir ara halka saymaktadır.

Bizce, yönetime katılma, kapitalist sisteminin tarihsel olarak zorunlu ortadan kalkışının yerini alacak bir ardılı değildir. O, demokratik ve toplumsal ilerleme yönünde dönüşüm, toplumun ve devletin demokratik yenilenmesi hedeflerini içeren savaşımın ayrılmaz bir parçasıdır. Yönetime katılma savaşımla herhangi bir toplumsal değişikliği gerçekleştirme çabasıyla bir bütün oluşturur ve işçi sınıfı ve öteki demokratik güçlere dayanarak anti-tekelci bir devlet erki kurmanın, yani politik güçler oranında köklü bir değişimin koşullarını yaratır. Bize göre, yönetime demokratik katılım ve işçi denetimi için savaşım, öteki anti-tekelci reformlar için, sözcüleri maden çıkarma sanayinin ve ekonominin öbür kilit dallarının, piyasayı denetiminde tutan işletmelerin, bankaların, sigorta şirketlerinin, basın tekellerinin, kültür alanındaki kuruluşların ulusallaştırılması için savaşıma sıkı sıkıya bağlıdır.

Yönetime katılma savaşımla hiçbir biçimde devlet kurumlarıyla ve yasalarla sınırlanmamalıdır. İşletmelerin yönetime katılma konusunda yasalarda yer almış olan haklar bile, bunların emekçi halkın çıkarları doğrultusunda yaşama geçirilmesi için, işçilerin ve sendikaların ardıcıl eylem yürütmesini gerektirmektedir. Bu nedenle biz komünistler, yönetime katılmaya ilişkin yasal hükümlerin en üst düzeyde işletilmesinde diretmeyiz. Bu yasaların kapsamlıca genişletilmesini istiyoruz. Aynı zamanda, günlük savaşımlarında, patronların keyfi tutumlarına karşı koyan işçilerin ve sendikaların tüm çabalarına arka çıkıyoruz. Teftiş kurulları sınıf savaşımının yerini tutamaz (her ne kadar, patronlar bunun böyle olmasını isteseler de). Bunlar, sınıf savaşımını bütünler, ona sınımsız bağlılardır. Katılım organlarındaki komünistler «toplumsal işbirliği» konumunda değil, işçilerin hakları ve çıkarları için savaşım konumunda davranıyorlar. Bu, aynı zamanda, emek ile sermaye güçlerinin yüzyüze geldikleri bir cephedir. Gerektiğinde savaşım bu sınırların dışına taşınca, sendikalar, tüm emekçilerinden gerçek bir destek görüyor. Kanımızca, üretim ve toplu sözleşmelerle ilgili yönetmelikler yönetime katılma hakkının uygulanması savaşımında bir araç haline gelmelidir.

Yönetime demokratik katılım ve işçi denetimi için savaşımın bugünkü hedeflerini ve doğrultularını kısaca gözden geçirelim.

İlkin, başlıca demokratik hak ve özgürlüklerin güven altına alınması ve genişletilmesi, işçi sınıfının ve sendikaların savaşım koşulları açısından

temel bir öneme sahiptir. Bunlar arasında, ücretlerde pazarlık hakkını, grev hakkını, lokavtlara karşı, grevdeki işçilerin izlenmesine ve kara listelere karşı eylemleri, dayanışma özgürlüğünü, yasalar yoluyla sendikaların elini kolunu bağlama girişimlerine karşı savaşımları sayabiliriz. Bu, işçi sınıfını örgütleyen bir güç olarak ve sermayenin aldığı kararlara müdahale etme ve böylece bu kararlar üzerinde etki yapma, önüne geçme ya da sonuçlarını hafifletme (özellikle yığınsal işten çıkarmaları, işletmelerin kapanmasını ya da yer değiştirmesini gözönüne alıyorum) olanağını sağlayan sendikaları savunmayı ve güçlendirmeyi gerektirmektedir.

İkinci olarak, çalışma koşulları ve toplumsal güvenlik ile ilgili toplu sözleşme hükümlerinin yetkinleştirilmesi. Burada, kapitalist rasyonelleşmeyi göğüsleyecek önlemlere öncelik verilmiştir: İşten çıkarmalara karşı yasal güvenceler getirecek toplu sözleşmeler, niteliğe uygun iş olanağı, çalışmanın artan tekdüzeliğine karşı çıkma, iş süresinin kısaltılması, izinlerin düzene bağlanması, çeşitli makina ve sistemlerin işletilmesi için gerekli en az işçi sayısının belirlenmesi, erken emeklilik vb. ile ilgili hükümler.

Üçüncü olarak, yönetime katılma konusunda varolan hakların en üst düzeyde kullanılması, garanti edilmesi ve genişletilmesi.

FAC'nde, gerek emekçilerin savaşımının sonucunda, gerekse, yönetici çevrelerin işçi sınıfını sistemle bütünleştirme girişimlerinin bir ürünü olarak, sendikalara ve işçi sınıfının öteki örgütlerine kararların hazırlanmasına katılma, görüş bildirme, veto etme, bilgi edinme hakkını tanıyan geniş ve değişik bir sistem doğdu. Bu haklar, esas olarak, işletmelerin statüsü üzerine 1972'de kabul edilen yasayla, personelin temsili üzerine yasayla, maden ve metalurji sanayilerinde yönetime katılma yasasıyla ve 1976'da kabul edilen büyük işletmelerde teftiş kurullarının bileşimini belirleyen emekçilerin yönetime katılması hakkındaki yasayla düzenlenmektedir. Ayrıca, emekli ödenekleri, hastalık halinde ödenen ücretler, işsizlik durumunda toplumsal güvenlik önlemlerini düzenleyen madde ve çalışma süresine ilişkin madde gibi iş yasasının birçok hükümleri de vardır. Şunu belirtelim ki, bu yasalardan hiçbiri işveren sendikaları ya da devlet yönetimi tarafından önerilmiş, onların kendi istekleriyle benimsenmiş değildir. Tümünü işçilerin, sendikaların enerjik eylemlerinin sonucudur. Nitekim, hastalık durumunda altı hafta tam ücret ödenmesini sağlamak için 13 haftalık bir greve gitmek gerekiyordu.

Ama kanımızca, bu çok sayıda yasa hükmüne karşın, işçilerin işletmelerin yönetimindeki hakları, kapitalist rasyonelleşmenin yönelimi ve sonuçları gibi birçok canalıcı alanda tümden yetersizdir. Mahkemelerin hakları dar bir açıdan yorumlamasını da buna eklemek gerekir. Bu, işçilerin haklarını gerçek içeriğinden önemli ölçüde yoksun bırakıyor. Bununla birlikte, çok çeşitli oyunlarla bu hakları sıfıra indirme girişimleri; tekel-

ci sermayenin, toplumsal işbirliğini hedef alan yönetime katılmadan bile çekindiğini kanıtlamaktadır. Bilindiği gibi, büyük sermaye, sendikaların görüşüne göre, işletmenin yönetimine katılma yasası adını taşımaya bile layık olmayan bir yasayı Anayasa'ya dayanarak engellemeye çalışmıştı. İşveren sendikalarının, yönetime katılma hakkının genişletilmesi yolundaki hertürlü girişime karşı çıkılacağını bildiren bir açıklamasına kadar varan yasaklar listesinde de aynı tutum yansımaktadır.

Sendikaların bir dizi açıklamaları ve kararları, son yıllardaki olayların, yönetime katılma savaşımını yükseltmeyi zorunlu kıldığına ve ona yeni boyutlar kazandırdığına tanıklık ediyor. Alman Sendikaları Konfederasyonu Başkanı H. O. Vetter, son konuşmalarından birinde, savaşımın ana yönlerinin, tabanda, her fabrikada, her kapitalist firma düzeyinde ve tüm ekonomi çapında, gerçek muhalefet güçlerinin oluşturulmasına paralel olarak dayanışmayı güçlendirmek ve her işletmede bağitlanmış sözleşmelerin pratikte uygulanması sorununa özel bir önem vererek işkolu sendikalarının ücret politikasının eşgüdümünü sağlamak olduğunu söyledi. Öte yandan, Vetter, üretimin yönetimine katılımı olabildiğince değişik düzeylerde kullanıp, yaygınlaştırmanın; sendikalar aracılığıyla, özellikle rasyonelleştirme alanında, işçi sınıfına, sermayenin önemli kararlarını zamanında öğrenmek ve böylece etkili karşı önlemleri almak olanağını verecek uyarı sistemini kurmanın zorunluğuna değindi. Sendikaların, işletmelerde ve firmalardaki faaliyetlerini yaygınlaştırmaya yönelmesi büyük bir öneme sahiptir. Çalışma toplulukları, üretim konseyleri, işçi delegeleri, yönetim organlarındaki ve sendikal organların kendi içindeki sendika temsilcileri arasındaki işbirliğinden söz ediyorum. Yönetime katılma alanında sendikalarca izlenen strateji ve güncel sorunlarla ilgili tartışmaların ve deneyim alışverişlerinin yoğunlaştığı gözleniyor. Bu çalışma çokuluslu şirketler çerçevesinde de gerçekleştirilmelidir.

AKP, yönetime demokratik katılmayı sınıflar ilişkisini açığa vurmada ve sınıf bilincini geliştirmede etkili bir yol olarak değerlendiriyor. Yönetime demokratik katılıma ilişkin program ve önerilerimiz, sendikaların sınıfsal görüşleriyle birçok noktada yakınlaşmaktadır. AKP, onların istemlerini desteklerken, bir yandan da daha köklü istemler önesürüyor.

Tüm sendikalar ve işletmeler düzeyindeki eylemlerin, ücret savaşımının yükseldiği gözleniyor; bunun yanısıra, yönetime katılmayı sağlama ve büyük sermayenin egemenliğini sınırlama savaşımına sıkı sıkıya bağlı olarak, sendikaların emekçilerin çıkarlarını korumadaki savaşkanlığını da görüyoruz. AKP, sermayenin erki karşısında işçi sınıfının konumlarını pekiştirmeye yardım eden her istemi destekliyor. Yasal düzenlemelerle ilgili politik istemler büyük önem kazanıyor. Politika sahnesinde aşırı sağcı güçlerin etkinlik kazanması, sosyal demokratların yönetimindeki federal hükümetin vaadettiği reformlardan vazgeçmesi, işçi sınıfının tüm sorun-

larının keskinleşmesi, işçilerin işletmenin yönetimine katılması istemini daha ısrarlı biçimde yükseltme ve işçi hareketinin bu yönde eyleme geçmesi gereğini ortaya koymaktadır. Tartışmanın tek bir sorun üzerinde özellikle denetim konseylerinin bileşimi üzerinde yoğunlaşması ve bu sorunun tek bir yönden, yalnızca eşit temsil yönünden ele alınması, varolan durumun temelden değişmesi sonucunu veremez. Bununla birlikte komünistler, bu sendikal istemler için savaşımları, özellikle çokuluslu şirketler ve konsorsiyumlar düzeyinde, varolan egemenlik yapılarını açığa vurmaya ve yönetime katılma alanındaki somut istemleri, yavaş yavaş da olsa, ön plana sürmek için bir olanak olarak görüyorlar.

Bu durumda, eylem birliğini geliştirmek, sendikaların birliğini pekiştirmek, onları emekçilerin haklarının savunulmasına ve toplumsal ilişkilerin oluşmasına ilişkin işlevlerini etkin biçimde yerine getirmeye özendirmek, Partimiz açısından kilit bir sorundur. Yanısıra, bu, sendika içi demokrasinin gelişmesini, devlet, partiler, din ve dernekler karşısında sendikaların bağımsızlığının korunmasını, değişik dünya görüşlerinin hoşgörüle karşılanmasını ve ötekilerden hiç de az önemli olmayan son bir nokta olarak, sendikal hareket ile AKP'de içinde olmak üzere, politik işçi hareketi arasında, dayanışma ruhu içinde bir işbirliğinin yükselmesini içerir.

Barış İnsanlara Neler Getiriyor?

Emperyalistlerarası düşmanlıkların yolaçtığı 2. Dünya Savaşı 50 mil-yonu aşkın insanın yaşamına ve büyük yıkımlara maloldu. O günden buyana geçen 35 yıl içinde, barış güçleri, sosyalist ülkeler ve sosyalist olmayan dünyanın halk yığınları, bir üçüncü dünya savaşının patlamasını önlemeyi başardılar.

Ne var ki, ideologlarının, savaşların «yararlılığı», «temizleyici rolü» dü-şüncesini yaymaya çalıştıkları güçler vardır. Bu, sonderece gerici, kor-kunç davranış, gerçekte evrensel uygarlığın ilerlemesi zorunluğunu yad-sıyor.

Oysa, insanoglu herzaman ileriye gitmiştir, ilerleme özlemi duymuştur. Yeryüzünün yaşamakta olduğu global barışın 35. yılını kutlarken, bu dö-nemin çeşitli ülkelere, halklara, emekçilere neler kazandırdığı üzerine düşünmekte yarar vardır.

SOSYALIST ÜLKELER

Sosyalist sistemin durmaksızın gelişip, genişlemesi savaştan sonraki bu 35 yıla damgasını vurmuştur. Bu olgu, barışın sosyalizm açısından yararlı ve zorunlu olduğunun sugötürmez bir kanıttır. Savaş sonrası ilk yıllarda (1945–1949) Arnavutluk, Bulgaristan, Çin (1), Macaristan, Polonya, De-mokratik Alman Cumhuriyeti, Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti, Roman-ya, Çekoslovakya, Vietnam ve Yugoslavya halkları sosyalizm yoluna gir-diler (Moğolistan Halk Cumhuriyeti daha 2. Dünya Savaşı'ndan önce sos-yalizm yolunu tutmuştu). Sosyalizm, SSCB sınırlarını aşarak bir dünya sistemi konumuna geldi. 1959'da Küba Devrimi'nin etkusuyla batı yarım-küresinin ilk sosyalist devleti doğdu. 70'li yılların ortalarında, Vietnam halkının, ülkenin yeniden birleştirilmesi için yürüttüğü savaşım da tarihsel başarısına – Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti – tanık olduk. Marksist-Leni-nist Devrimci Halk Partisi'nin erki ele geçirdiği Laos da sosyalist devlet-lerin büyük ailesine katıldı.

Bu yazı, BSS'nin enformasyon ve belgeleri inceleme komisyonu tara-fından hazırlanmıştır.

(1) Sonradan, Çin yöneticilerinin izlediği milliyetçi Maoizm ideolojisi ve gerici ve saldırgan emperyalistlerle fiili bağlaşıklık kurması, sosyaliz-min yozlaşmasına, ulusal ekonomik potansiyelin kapitalist Batı'nın militarist çevrelerinin çıkarı doğrultusunda kullanılmasına yolaçtı.

Sosyalizmin uluslararası bir yaygınlık kazanmasıyla, Ekonomik Yardımlaşma Konseyi (EYK) üyesi ülkeler çerçevesinde en yüksek derecesine ulaşan bir dünya sosyalist ekonomisi ortaya çıktı. (2) 1977'de, EYK üyesi ülkelerin ulusal gelirlerinin toplamı, 1950'ye oranla yaklaşık 7 kat arttı. Bu dönem içinde sanayi üretimi 11 katına çıktı ve 1950'deki 1/6'ya karşılık günümüzde dünya sanayi üretiminin 1/3'ünü vermektedir.

Sosyalist ülkeler, ekonominin dinamik gelişimini, halk yığınlarının yaşam ve kültür düzeyini yükseltmek, daha geniş toplumsal programları gerçekleştirmek yolunda kullandılar. 70'li yıllarda bu alanda özellikle çarpıcı sonuçlar elde edildi. İlk beş yılda, EYK ülkelerinde kişi başına düşen gerçek gelir ortalama % 29 yükseldi, 1976–1980 döneminde de önemli bir artış gösterecektir.

Özellikle beslenme yapısında ortaya çıkan değişiklikler ve değerli maddelerin tüketiminin artması halk yığınlarının yaşam standardının yükseldiğini kanıtıyor. 1960–1977 arasında, kişi başına düşen et tüketimi Bulgaristan'da 32,7 kg'dan 62 kg'a; Macaristan'da 47,6 kg'dan 67,5 kg'a (1976'da); Polonyada 49,9 kg'dan 77,1 kg'a; DAC'nde 55 kg'dan 83,6 kg'a; Çekoslovakya'da 56,8 kg'dan 81,3 kg'a sıçramıştır.

Emekçilerin konut koşulları iyileşmiştir. 1950 ve 1977'de, 10.000 kişi için, sırasıyla, Macaristan'da 37,5 ve 87,7; Polonya'da 24 ve 79,5; DAC'nde 17 ve 97,1 (modernleştirilen konutlar içinde); Romanya'da 30 ve 67; SSCB'nde 60 ve 82 apartman dairesi inşa edilmiştir.

Eğitim ve halk sağlığı da geliyor. 1950'den buyana geçen 25 yılda, öğrencilerin toplam nüfus içindeki oranı Bulgaristan'da iki kat, Macaristan'da 3,5 kat, Moğolistan'da 2 katı aşkın, Polonya'da yaklaşık 3 kat, Romanya'da 3 katı aşkın, SSCB'nde 2,5 kat büyümüştür. Yine aynı dönem içinde 10.000 kişiye düşen hastane yatağı sayısı Bulgaristan'da 39,2'den 85,8'e; Macaristan'da 52,5'dan 79,9'a; SSCB'nde 56'dan 118'e ulaşmıştır.

Halkın artan maddesel ve kültürel gereksinimlerini sürekli daha iyi karşılamak ancak kalıcı barış koşullarında olanaklıdır. Bu nedenle, sosyalist topluluk devletleri, izledikleri dış politikada, kendi çaba ve girişimleriyle herşeyden önce bu koşulları sağlamaya çalışmaktadırlar.

GELİŞMİŞ KAPİTALİST ÜLKELER

Söylemeye gerek yok ki, barış kapitalizme özgü ekonomik ve toplumsal ilişkileri ortadan kaldırmamıştır. Bunun da ötesinde, bu ilişkilerin doğ-

(2) 1949'da kurulan EYK'ne 10 ülke üyedir: Bulgaristan, DAC, Macaristan, SSCB, Romanya, Polonya, Çekoslovakya, Moğolistan, Vietnam, Küba.

rudan doğruya kapitalizmin kendi yasallıklarından kaynaklandığı olgusu, daha tam ve daha belirgin biçimde gözler önüne seriliyor. Ama bundan, barışın, kapitalist ülkelerin halk yığınlarına hiçbir şey getirmedığı sonucu çıkarılmamalıdır.

Gelişmiş kapitalist ülkelerdeki emekçi halkın, en önemli politik ve toplumsal kazanımları ancak savaştan sonra elde edebildiğini belirtmekte yarar var. Batı Avrupa'da, ilerici toplumsal yasaların büyükçe bir bölümü, toplumsal ve politik güçler oranının özellikle işçi sınıfından yana ağır bastığı, savaş sonrasında ilk yıllarında kabul edilmiştir. Nitekim, Fransa'da Kurucu Meclis, 1946 yılında, toplumsal güvenlik sistemini iyileştiren, ücret artışı getiren, erkeklerin ve kadınların ücretleri arasındaki farklılığı azaltan, işverenlerin faaliyetlerini denetlemekle yükümlü, işçilerin de yer aldığı işletme komiteleri kuran, tarım işçileri için toplumsal güvenlik sistemi oluşturan ve onlara ücret artışı sağlayan bir dizi yasa çıkardı. 1946 Fransız Anayasası çalışma ve izin hakkını, sendika kurma ve grev hakkını güvence altına alıyordu. Aynı dönemde, öteki kapitalist ülkelerin emekçileri de önemli toplumsal kazanımlar elde ettiler. Tekelci burjuvazinin güçlenmesi, başariya ulaşmak için emekçilerin daha fazla çaba harcamasını gerektiriyordu. Birçok kez, hele soğuk savaş sırasında, büyük sermaye soldırıya geçti ve işçi sınıfı kazanımlarını korumak için çetin savaşlar vermek zorunda kaldı.

Uluslararası yumuşama, emekçilere, toplumsal ve politik ilerleme için daha iyi koşullarda savaşım yürütme olanağını yeniden açtı. Ayrıca, asgari ücret, emeklilik, çalışma haftası ve gününün saptanması, ücretli izin, işsizlik ödentisi gibi kazanımlar, sermaye üzerinde baskı yapmak, emekçilerin istemler yelpazesini genişletmek için nesnel olanakları artırdı. Bu istemler günümüzde yalnızca çalışma alanının sorunlarını değil, aynı zamanda konut, sağlık, eğitim, ulaşım, haberleşmenin demokratikleştirilmesi gibi sorunları da kapsamaktadır.

Portekiz, Yunanistan ve İspanya'daki faşist rejimler yumuşama döneminde devrilmiştir; burjuva hükümetler askersel ve polisiye baskı yöntemlerini daha sakınlı biçimde kullanıyorlar; çeşitli anti-komünist yasaklamalar ve kısıtlamalar azaldı. Komünist partileri ve ilerici sendikaların güçlenmesi, toplumsal ilerleme programlarının hazırlanması ve giderek daha geniş halk yığınlarını bu programların gerçekleşmesi için savaşıma çekme olanağını yarattı.

Şurası tartışma götürmez ki, genel olarak barışçı bir ortam, emekçilerin sınıf savaşımının, demokrasi savaşımının yükselmesine yardımcı olmaktadır. Avrupa Komünist ve İşçi Partileri'nin 1976'da Berlin'de toplanan Konferansı'nın Sonuç Belgesi şöyle diyor: «... Barış içinde yanyana yaşama politikası, farklı toplumsal sistemlere sahip devletler arasında etkin işbirliği ... işçi sınıfının ve tüm demokratik güçlerin savaşımının hız kazan-

ması, her halkın kendi gelişme yolunu özgürce seçme ve sürdürme vazgeçilmez hakkının uygulanması, tekellerin egemenliğine karşı savaşım ve sosyalizm için . . . en iyi koşulları yaratıyor.»⁽³⁾

Kapitalizmin kendisi de barış ortamından yararlanmaktadır: Yumuşama, farklı toplumsal rejimlere sahip ülkeler arasında karşılıklı olarak yararlı ekonomik ve teknik ilişkilerin gelişmesine katkıda bulunmaktadır.

Avrupa anakarasında ekonomik işbirliği özellikle verimli bir gelişme göstermiştir. 1978'de, EYK ülkeleri ile Batı Avrupa arasındaki ticari alışverişler 50 milyar doları aşmıştır. 1976–1979 dönemindeki artış oranı % 9, SSCB için % 10'u aşındır. Ekonomik ilişkilerde geleneksel biçimlere paralel olarak, günümüzde 1.500'den fazla anlaşmada somutlanan uzun erimli sanayi işbirliği gibi yeni biçimler belirmiş ve yerleşmiştir. Bu işbirliği, Avrupa devletlerinin nesnel gereksinmelerinden ve uluslararası işbölümünün yararlarından kaynaklanmaktadır.

Ekonomik işbirliği, hem sosyalist, hem kapitalist ülkelerin, ama özellikle bu ikinci ülkelerin emekçilerinin yararına yararlıdır. Nitekim, EYK üyesi ülkelerin siparişleri, şu anda 6,5 milyon işsiz bulunan Batı Avrupa'da 2 milyon dolayında insana iş sağlamaktadır.

Sosyalist dünya ile olan ekonomik ilişkileri kimi kapitalist ülkelere enerji ve hammadde sorununu çözümlenmede yardımcı olmaktadır. Avrupa'nın sosyalist ülkeleri FAC'ne gereksindiği hammaddelerin % 11'ini, doğal gazın % 15'ini, maden kömürünün % 3'ünü veriyorlar. Sovyet doğal gazı İtalya'nın gereksinmesinin % 22'sini karşılıyor.

EYK ülkelerinin bilimsel, teknik ve sanayi potansiyeli Batı Avrupa'nın bir dizi ülkesinin yöneticilerini sosyalist ülkelerle ekonomik ilişkiler kurmaya yönelik uzun erimli programlar benimsemeye özendiriyor. Son zamanlarda emperyalizmin en saldırgan ve en darkafalı temsilcilerinin Sovyetler Birliği'ne ekonomik «boykot» uygulama yönünde sorumsuzca çağrılar yayımlaması, bu alanda gerçekçi bir politikayla bağdaşmıyor. Bu çağrılara uymak, kapitalist ülkelerin kendi çıkarları açısından başlıbaşına değilse bile ağır bir riske girmek demektir.

Emperyalizmin dayattığı ve büyük kaynaklar yutan silâhlanma yarışı olmasaydı, yumuşamanın olumlu ekonomik sonuçlarının çok daha büyük olacağı yadsınamaz bir gerçektir. Savaş sanayilerinin aşırı gelişmişliğini «haklı göstermek» için, emperyalist propaganda, bu sanayileri bunalıma bir çareymiş gibi sunmaya çalışıyor. Oysa, bu «çarenin» kapitalist yenden üretim sürecini çarpıttığı, ekonomik gelişmeyi yavaşlattığı, enflasyon ve işsizliği körüklediği iyi bilinen bir gerçektir. Komünistler bunu sürekli anımsatıyorlar.

⁽³⁾ BSS, 1976/8, s. 5.

ABD'nin muazzam askersel bütçesi neden işsizliği artırıyor, ekonomik büyümeyi köstekliyor? Bunun nedenini ABD Komünist Partisi Genel Sekreteri Gus Hall bir yazısında şöyle açıklıyor: «İlkin, askersel harcamalar, aynı miktardaki sivil harcamaların ancak ortalama yarısı kadar iş alanı yaratıyor . . . Eldeki oldukça sınırlı fonlardan bu askersel bütçeye tanınan öncelik, bu fonların, iki kat daha fazla iş alanı yaratabilecek öteki sektörlerin zararına verilmesi anlamına gelir. İkinci olarak, enflasyonu körüklerken ve uluslararası para piyasasında doların değeri gitgide daha dengelessiz hale gelirken, artan askersel harcamalar, kısa erimli geçici sonuçlarının yanı sıra, ekonomik büyümeyi durmaksızın yavaşlatıyor ve gerilemeye karşı koyacağına, ona yardımcı oluyor.» Gus Hall şu örneği veriyor: «Eğer askersel harcamalar ekonominin gelişmesine katkıda bulunsaydı, kapitalist dünyadaki en yüksek büyüme hızının ABD'nde gerçekleşmesi gerekirdi. Oysa, durum böyle olmaktan uzaktır. Örneğin Batı Almanya ve Japonya ABD'ninkinden çok daha yüksek büyüme hızlarına sahiptirler . . . Bu ülkeler 2. Dünya Savaşı'ndan yenik çıkmışlar ve o günden beri hiçbir savaşa katılmamışlardır; askersel harcamaları ABD'ne oranla çok daha alt düzeydedir.» (4)

Uluslararası gerilimlerle kaçınılmaz bir bağlantısı olan kapitalist ülkelerin ekonomisinin askerselleştirilmesi ekonomik durumu düzeltmeye hiçbir biçimde yardımcı olmamaktadır. Silâh tekellerinin sözcüleri, bunun tersini savlayarak, genel ve tam silâhsızlanmaya giden ilk adım olan silâhlanma yarışının durdurulması düşüncesini torpillemeye çabalıyorlar.

GELİŞME YOLUNDAKİ ÜLKELER

Ulusal kurtuluş hareketinin güçlü atılımının sonucunda sömürgeciliğin politik biçimlerinin hemen hemen tümüyle yokluğu, 2. Dünya Savaşı'ndan sonra oluşan temel değişikliklerden biridir. 1940 yıllarından başlayarak 13 sömürge egemen devlet oldular. 1951–1960 arasında 27 ülke, 1961–1970'de, 26 ülke, 1971–1980'de 20'yi aşkın ülke bağımsızlığına kavuştu. Bugün, dünya nüfusunun yaklaşık 7/10'unun yaşadığı Asya, Afrika ve Latin Amerika'da 120 kadar devlet Birleşmiş Milletler üyelerinin 4/5'ini oluşturan gelişme yolundaki ülkeler grubunda yer alıyorlar.

Barış, bu ülkelerin halkları için ne anlama geliyor? 2. Dünya Savaşı'ndan sonra uluslararası sahnede oluşan yeni güçler oranının, emperyalist güçleri, ulusal kurtuluş savaşlarını hep zor yoluyla bastırma olanağından yoksun bırakması, Asya ve Afrika'da politik bağımsızlığı kolaylaştırdı. Yanısıra, bu durum, emperyalizmi ekonomik konularından yok-

(4) «Daily World», February 14, 1980.

sun etmek için önlemler alınmasına da yardımcı oldu: Sanayi, ticaret ve mali alanlarda yabancı işletmelerin ulusallaştırılması, doğal kaynaklar üzerinde gerçek egemenliğin kurulması, emperyalist sömürünün yeni-sömürgeci biçimlerine karşı savaşım. Yine tartışma götürmez ki, bu ülkelere ekonomik kalkınmada birtakım başarılar elde etme olanağını yalnız genel bir barış ortamı vermiştir. 1961–1975 döneminde bu ülkeler için yıllık ortalama büyüme hızı şöyleydi:

% olarak	1961–1965	1966–1970	1971–1975
Gayrisafi ulusal ürün	5,0	5,8	5,5
Sanayi üretimi	6,0	6,8	8,6
Tarım üretimi	2,5	3,4	2,2

Kuşkusuz bu genel sayılar, ülkeler arasında, yalnızca kalkınma hızı bakımından değil, aynı zamanda bu kalkınmanın karakteri açısından da varolan önemli farklılıkları gözönünde almamaktadır. Yine de şurası bir gerçek ki, birçok ülke, çokyönlü ulusal ekonomiyi kurma ve ekonomik bağımsızlığı pekiştirme yolunda değerli ilerlemeler gösteriyor.

Askersel ve sivil harcamalar arasındaki bağıntının gelişme yolundaki ülkeler için taşıdığı önemin altını özellikle çizmek gerekir. Çünkü, bu ülkelerin sonderece kıt kaynaklara sahip olduğu gözönüne alınırsa, bu kaynakların çoğunlukla önemlice bir bölümünün askersel amaçlara ayrılması ekonomik ve toplumsal gelişmeye büyük zarar vermektedir. Oysa, Asya ve Afrika'da gerilimi şiddetlendirmek, askersel çatışmalara yolaçmak için her türlü çabayı harcayan emperyalist güçlerin ve Çin hegemonyacılarının izlediği politika, bu harcamaları genellikle zorunlu kılmaktadır.

Buna karşılık, askersel harcamaların en alt düzeye indirilmesi, ulusal ekonominin gelişme potansiyellerini genişletir. Dünya barışının pekişmesinin, uluslararası ilişkilerin iyileşmesinin ve öz kaynakların sosyal-ekonomik amaçlar için daha tam biçimde seferber edilmesinde ve dış yardımın çoğalmasında zorunlu koşul olan silâhlanma yarışının durdurulmasının ve silâhsızlanmanın, gelişme yolundaki ülkelerin halkları için taşıdığı önem apaçıktır. Gelişme yolundaki ülkelerin birçoğunun, demokratik ve hakça ilkeler temelinde, eşit uluslararası ekonomik ilişkilerin yenibaştan kurulmasını, yenisömürgeci sömürünün ve ayrımcılığın tüm biçimlerinin kökünün kazınmasını isteyerek, uluslararası politik ortam üzerinde önemli bir olumlu etki yapan bağlantısızlar hareketine katılması rastlantı değildir. Bu yönde gerçek ilerleme ancak sürekli bir barış koşullarında olanaklıdır.

SAVAŞI TOPLUM YAŞAMINDAN SÖKÜP ATMAK

Sonuç olarak, savaşız bir dünya insanlık için, sosyalist ülkeler için, gelişmiş kapitalist ülkelerin ve gelişmekte olan ülkelerin halkları için temel gereksinimdir. Batı'da, ileri görüşlü ve sorumluluklarının bilincinde olan politikacılar da uluslararası yumuşamanın ve sürekli barışın zorunluğunu kavlıyorlar. Bu yüzden, 70'li yıllarda uluslararası ortamda iyileşme çok daha büyük ölçüde olabilmıştır. Politik yumuşamanın askersel yumuşamayla bütünlenememesinin ana nedeni ise, militarist bir politika uygulanmasında, gerilime yolaçıp, bunu şiddetlendirmede çıkarı olan ve kapitalist ülkelerde büyük etkinliğe sahip güçlerin faaliyetidir. Bu güçler askersel-sanayi kompleksleridir, onların politik erk merkezlerindeki ve kitle iletişim araçlarındaki uzantılarıdır.

Günümüzde barışı korumak, yumuşamanın sürekliliğini ve derinleşmesini sağlamak özellikle önemli bir görevdir. Bu 35 savaşız yıl, onu, yalnızca, sözgelimi 40 ya da 50 yıl daha sürdürmeye çalışarak yükseltilecek bir rekor gibi görülemez. Hayır! Komünistler, savaşları toplum yaşamından geri gelmemesine sökü� atmanın olanaklı ve zorunlu olduğuna inanıyorlar.

Bunu başarmak için nesnel koşullar vardır. Dünyanın her yerinde halk yığınları kalıcı bir barış özlemi çekiyorlar. «Silâhlanma yarışının durdurulması ve silâhsızlanma için» yeni Stokholm Çağrısı'nı 100'den fazla ülkede 700 milyonu aşkın kadın ve erkek imzalamıştır. Ne var ki militaristler, ekonomik ve politik güçlü eylem araçlarını ellerinde bulunduruyorlar. O yüzden halklara barış ve güvenlik kendiliğinden gelmeyecektir. Barışı korumak ve sağlamlaştırmak için barıştan yana tüm güçlerin eylemlerini yükseltmeleri gerekiyor. Barışsever hiçkimse «iki süper güçten eşit uzaklıkta», iki cami arasında binamaz duramaz.

Gerçekte, yeryüzünü askersel üslerle dolduran, dünya jandarması rolünü açıktan açığa oynamaya soyunan, olayların kendi arzusu dışında bir biçim aldığı her defasında askersel «cezalandırma» tehditleri savuran, ABD emperyalizmi ile, dış politikası her zaman tüm dünyada kalıcı barışın kurulması için durmadan çalışmayı temel alan SSCB karşısında, savaş ve barış sorunlarında nasıl «eşit uzaklıkta» durabilir? (5) Böylesi bir tutum, savaş hazırlığını amaç edinen kampa doğru yolalışı oportünistçe örtbas etmekten başka birşey değildir.

(5) Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerin en önemli barışçı girişimlerini şöyle bir sıralamak bile epey yer tutar. Yalnız Helsinki Anlaşmalarının imzalanmasından (1975) buyana sosyalist ülkeler, Sonuç Belgesi'ni imzalayan tüm devletlerin nükleer silâhı ilk kullanan ülke olmamaları yükümlülüğünü, uluslararası ilişkilerde zora başvurmama genel anlaşmasının imzalanmasını, tüm nükleer silâh türlerinin üretiminin durdurulmasını, nükleer silâh stoklarının tüm tasfiyeye kadar kerte kerte azaltılmasını içeren önerilerde bulundular.

Bugün barış karşısındaki her türlü seçenek insanlığın kendi varlığı için eşi görülmedik bir tehlike oluşturur. Amerika'lı araştırmacıların geçenlerde J. Carter ve L. Brejnev'e gönderdikleri, «Tehlike: Bir nükleer savaş» başlıklı bir mesajda, sınırlı da olsa böylesi bir savaşta «insanoğlunun tarihinde görülmemiş sayıda insanın öleceği, yaralanacağı ya da hastalık kapacağı» anımsatılıyordu. Radyoaktif ışınlar, kuşaklar boyunca yeryüzünün büyük bölümünü etkisi altına alarak, her türlü canlıya büyük zararlar verecektir. Bilimadamlarının insanlığın yazgısı karşısındaki bu telaşı anlaşılır birşeydir. Mesajın sahiplerine verdiği yanıtında L. Brejnev, SSCB'nin, her zaman, nükleer silâhın ve her türlü yığınsal yıkım silâhının yasaklanmasından yana olduğunu belirtti.

İnsanlar ölmek istemiyorlar. Barışı koruyabilirler ve korumalıdır. Bunun için ne yapmak gerekiyor? Sovyetler Birliği ve sosyalist topluluğun öteki ülkelerinin barışçı girişimlerini enerjik biçimde desteklemek. Dünyayı geriye doğru, «savaşın kıyısında denge» dönemine götürmek isteyen militarist çevrelerin ve onların politik temsilcilerinin eylemlerini durmaksızın açığa vurmak. Ulusal ve uluslararası çapta anti-militarist güçlerin sürekli daha sıkı bir birliğini gerçekleştirmek.

Kadınların, emekçilerin, gençlerin, bilimadamlarının ve kültür emekçilerinin yığınsal örgütleri barış hareketinde yer alıyorlar. Dünya Barış Konseyi'nde 5 anakaradan 130'u aşkın ülkenin ulusal barış komitelerinin, örgütlerin ve politik partilerin temsilcileri bulunuyor. 1978'de tüm ülkelerin sendikalarındaki üye sayısı 310 milyondur. Uluslararası Demokratik Kadınlar Federasyonu 114 ülkeden 129 örgütü kucaklıyor. Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu'nda 100'ü aşkın ülkeden yaklaşık 300 gençlik örgütü üyedir. Bu muazzam bir güçtür. Bu güç, savaş yanlısı emperyalist çevrelerin canice amaçlarına aşılmaz bir engel diyecek yeteneğe sahiptir.

Açıklama

TKP Merkez Komitesi Plenumu toplandı. Plenum gizlilik koşullarında başarıyla yapıldı. TKP'nin Leninci politik, ideolojik ve örgütsel birliğini daha da güçlendirdi.

Plenum emperyalizmin uluslararası durumu sertleştirme girişimleri karşısında, barış ve silâhsızlanma savaşını yükseltmenin önemi üstünde durdu. Avrupa komünist ve işçi partilerinin Paris toplantısının bu savaşıma yaptığı büyük katkıyı değerlendirdi:

Plenum, Amerikan emperyalizminin, bölgede ve ülkemizde yoğunlaşan hegemonyacı baskıları, rejimin giderek yarı-askersel zorbalık rejimine dönüşmesi, ekonomik bunalımın derinleşmesi karşısında, TKP'nin önünde duran politik görevleri saptadı. Özellikle, topraklarımızdaki ABD ve NATO üşlerine, ABD'nin dayattığı ikili kölelik anlaşmasına karşı savaşın güncelliğini vurguladı.

Plenum, bağlaşıklık sorunu, ulusal demokratik cephe sorunu üstünde önemle durdu. Demirel hükümetinin halk düşmanı politikasına karşı demokratik eylem birliği, işçi sınıfının değişik partileri arasında eylem birliği, kadın, gençlik ve barış hareketinin birliği ve ulusal sorun üstüne politik çizgiyi karara bağladı.

Plenum, tekellerin saldırısına karşı, işçi sınıfının yürüttüğü çetin grev savaşlarıyla dayanışma ve sendikal eylem birliği üstüne karar aldı. Şanlı 30 Nisan genel grevini ve ağır terör koşullarında işçi yataklarında, Türkiye'nin dört bir yanında başarıyla yapılan 1 Mayıs gösterilerini selâmladı.

Plenum, Lenin'in 110'uncu doğum yılında, Leninizmin ilkelerini daha geniş olarak yığınlara yaymayı parti örgütlerinin önüne görev olarak koydu. Hitler faşizmine karşı, Sovyet ordusunun ve tüm anti-faşist güçlerin kazandığı büyük utkunun 35'inci yıldönümünü selâmladı.

Plenum, TKP'nin 60'uncü yılında partiyi çok yönlü güçlendirmeyi, özellikle partinin ideolojik çalışmalarının düzeyini yükseltmeyi, demokratik santralizm ilkelerinin uygulanmasını her alanda yeni koşullara uygun geliştirmeyi, parti yapısını daha da pekiştirmeyi kararlaştırdı.

TKP MK Plenumu, Politik Büro'nun raporunu, yürüttüğü politikayı, tüm kararları oy birliği ile onayladı.

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

10 Mayıs 1980

Bildiri

Türkiye işçi sınıfı, halkımız uluslararası işçi sınıfının savaş, birlik ve dayanışma günü 1 Mayıs'ı tüm baskı, yasak ve zorbalığa karşı başarıyla kutladı. 1 Mayıs'a konan yasaklara, gericiğin, sıkıyönetimin terörü tırmandırmasına işçi sınıfı, emekçiler şanlı 30 Nisan genel greviyle yanıt verdi. 1 Mayıs gösterileri, ülke çapında anti-emperyalist, demokratik bir halk direnişine dönüştü. DISK'in çağrısıyla Mersin'de yığınsal bir yürüyüş ve miting yapıldı.

Amerikan emperyalizminin İran'a karşı giriştiği askersel saldırı eyleminde topraklarımızdaki üsleri kullanması, ikili kölelik anlaşmasının ülke güvenliği ve egemenliği için yarattığı büyük tehlikeyi somut olarak gösterdi. Pentagon'nun, NATO'nun saldırgan, yayılcı politikasına, körüklediği çılgınca silâhlanma yarışına karşı 1 Mayıs, halkımızın ulusal bağımsızlık, barış ve güvenlik için savaşını dile getirdi.

Hükümet emperyalizmin, bir avuç yerli ve yabancı tekelin çıkarları uğruna milyonlarca emekçiyi açlığa sürüklüyor. Köylü yığınları, orta katmanlar, küçük işletmeler yıkıma uğruyor. Derin bunalımın yükünün emekçilerin sırtına daha da yüklenmesine, işsizliğe, pahalılığa karşı 1 Mayıs işçi sınıfının, halkımızın artan tepkisini yansıttı.

Sıkıyönetime, «Bühan ve saavş hali» yasına, DGM'lere ve tüm baskı yasalarına, sendikal hakların budanmasına karşı 1 Mayıs, işçi sınıfının, tüm ilerici güçlerin demokratik hak ve özgürlükler için güçlü bir çıkışı oldu.

Demirel hükümeti, ve sıkıyönetim, 1 Mayıs öncesinde ve sonrasında tüm halkımıza karşı geniş çaplı bir saldırıya geçti. IGD yöneticileri tutuklandı ve ağır işkenceye uğradılar. DISK yöneticileri, binlerce işyeri temsilcisi, işçi ve genç tutuklandı. TIP merkezi ve birçok sendika basıldı. Tüm büyük kentlerde ordu birlikleri halkın üstüne sürüldü. Yalnız 29 ve 30 Nisan günlerinde elliye yakın yurttaş teröre kurban gitti. Türkiye Kürdistanı'nda baskılar olağanüstü artırıldı.

30 Nisan genel grevi ve 1 Mayıs eylemleri işçi sınıfına, tüm ilerici güçlere sıralarını sıklaştırma olanağını verdi. DISK ve Türk-İş'e bağlı birçok sendika, demokratik örgütler, TKP, TIP ve TSİP, CHP'nin birçok örgütü, kimi yerlerde MSP'li, AP'li ve partisiz emekçiler, devrimci gençler omuz omuza verdiler.

Buna karşılık Maocular ve onlarla işbirliğine sürüklenen kimi serüvenci gruplar egemen güçlerin işine yarayan silâhlı provokasyonlara giriştiler.

CHP yöneticileri 1 Mayıs gösterilerini yasa dışı diye suçladı. Böylece

demokratik özgürlükleri, insan haklarını ayaklar altına alan hükümetin yanında nesnel olarak yer aldılar.

Serüvencilik ve reformculuk halkımızın savaşına zarar veriyor. Eyleme atılmak isteyen yığınlarda şaşkınlık ve ikircim yaratıyor. Sendikal hareketteki bölünme, Türk-İş yönetiminin bölücü konumlarda ayak diremesi işçi sınıfının savaş gücünü zayıflatıyor. TKP, CHP'yi, Türk-İş'i, serüvene sürüklenen gençleri gerici hükümetin halk düşmanı politikasına karşı yığınların savaşına katılmaya çağırıyor.

Komünistler bu yıl da 1 Mayıs gösterilerine ön sıralarda katıldı, yığınları örgütlediler. TKP, DISK'in 30 Nisan üstüne açıklamasını destekledi. İşçi sınıfını, tüm emekçileri 1 Mayıs yasaklarına, artan zorbalığa karşı genel greve çağırdı. Parti örgütleri 30 Nisan ve 1 Mayıs günü çetin koşullarda zor görevlerini başarıyla yerine getirdiler. Değişik görüşlerden tüm 1 Mayıs savaşçılarıyla omuz omuza gericiğin ve sıkıyönetimin terörüne karşı koydular.

Şimdi önde duran görev 1 Mayıs deneylerini yığınlara özümsetmek, güçleri daha da derleyip toplamaktır. Gösterilerin başarısında önemli rol oynayan etkeni, işçi sınıfının sendikal ve politik eylem birliğini, en geniş demokratik güçlerin eylem birliğini daha da güçlendirmektir. Hükümetin halk düşmanı politikasına karşı yığınsal çıkışlarla gericiğin saldırısını geri püskürtmektir. Tutuklu DISK ve IGD yöneticilerinin, sendikacıların, işyeri temsilcilerinin, işçilerin, gençlerin serbest bırakılması için savaşmaktır.

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

10 Mayıs 1980

Çağrı

Tekellerin, bunalımın yükünü emekçilerin sırtına bindirmek için çabaları alabildiğine yoğunlaşıyor. İşçilerin, emekçilerin yaşam koşullarına, ekonomik ve sosyal haklarına, ücretlere saldırı gelişiyor.

Halk düşmanı Demirel hükümeti emperyalist merkezlerin dayattığı yolda, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu ve MESS elebaşısı Turgut Özal'ın güdümünde bu saldırıyı dolu dizgin yürütüyor. Vergilerin yükünü işçilere daha da yüklüyor. «Eşelmobil» sistemi ile ücretleri dondurmaya planlıyor. 274 ve 275 sayılı yasaları değiştirerek kazanılmış sendikal hak ve özgürlükleri; toplu sözleşme ve grev haklarını geri almaya hazırlanıyor. «Savaş ve buhran hali» yasası ile yarı askersel baskı rejimini yasallaştırmaya yöneliyor. Tüm demokratik hakları bu arada işçilerin kısıtlı haklarını da yok etmenin, zorla çalıştırma ve angarya uygulamasının yollarını arıyor. Kıdem tazminatlarını kuşa çevirmek için oyunlar düzenliyor. Daha şimdiden yüzbinlerce kamu sektörü işçisinin toplu sözleşme haklarının kullanılmasını işe yaramaz hale getiren, Başbakanlığa bağlı koordinasyon kurulunu kurdular. Grev üstüne grev erteliyorlar.

Bu koşullarda metal, tekstil işkollarında, hava yollarında, güneydoğu tarım satış kooperatiflerinde vb. DİSK'e, Türk-İş'e, bağımsız sendikalara üye 40.000'ni aşkın işçi grev alanlarında. Cam işkolunda, cam tekeline karşı çetin bir savaş sürüyor. Türk-İş'e bağlı yarım milyondan çok işçi, DİSK'e bağlı onbinlerce işçi toplu sözleşme görüşmeleri içinde. Bu durumda, grevde olan, sözleşme görüşmeleri süren, grevlere hazırlanan işçilerin büyük çoğunluğunun üye olduğu DİSK ve Türk-İş arasında eylem birliği büyük önem kazanıyor. İskolu düzeyinde eylem birliği için atılmış adımlar, bu yöndeki girişimler DİSK ve Türk-İş arasındaki eylem birliğinin olanaklarını arttırıyor.

İşçiler grevlere çıkarken ve grevlerde ağır baskılara uğruyorlar. Grev barakaları yıkılıyor. Grev yerleri kolluk kuvvetlerince ardarda basılıyor, yangın yerine çevriliyor. Grevci işçiler karakollara, sıkıyönetimlere götürülüyor, işkenceden, dayaktan geçiriliyor. Ama onlar, sayısız yiğitlik örnekleri veriyor, grev bayrağını yükseklerde dalgalandırıyorlar.

Grevler, işçilerin savaşları ülkedeki tüm emekçilerin günlük, yığınsal çıkarları ile demokratik hak ve özgürlüklerle sıkı sıkıya bağlıdır. Eğer grevler başarısızlığa uğrarsa, yerli ve yabancı tekeller tüm emekçilerin sosyal ve ekonomik haklarına daha da ağır saldırıacak, demokratik hak ve özgürlükleri daha da boğacak, yarı askersel zorbalık rejimini daha kolaylıkla pekiştireceklerdir.

TKP MK, tüm bu nedenlerle, başta DİSK ve Türk-İş olmak üzere tüm

sendikaları bir kez daha aralarında eylem birliği yapmaya çağırıyor. Grevde olmayan tüm işçileri, köylüleri, memurları, teknik elemanları, öğretmenleri, ilerici kadın, genç ve aydınları, en geniş demokrasi güçlerini grevlerle, grevcilerle, grevci aileleriyle maddi ve manevi dayanışmayı yükseltmeye çağırıyor.

Yurt içi ve yurt dışındaki tüm parti örgütlerini her alanda grevlerle dayanışmayı örgütlemek ve yükseltmekle görevlendiriyor.

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

10 Mayıs 1980

TÜSTAV

Bildiri

TKP, Türkiye topraklarında 60 yıldır yaşıyor, savaşıyor.

TKP, insanlığa kapitalizmden sosyalizme geçiş çağını açan Büyük Ekim Devrimi'nin doğrudan etkisi altında, ülkemize dalan emperyalist saldıncılara karşı verilen ulusal kurtuluş savaşının ateşleri içinde gözlerini açtı. TKP'yi, işçi sınıfının ve halkımızın ulusal ve toplumsal kurtuluş savaşları içinde çelikleşmiş, en bilinçli ve en yiğit evlatları kurdu. TKP ile işçi sınıfımız, güçlü bir silâha, halkımız güvenilir bir öncüye kavuştu. İşçi sınıfı ve halkımız, sömürden, baskı ve ezgiden kurtuluş yolunda yeni, tarihsel bir evreye girdi. TKP anayurdumuzun en eski politik partisidir. Kurulduğu günden beri dünya işçi sınıfının savaşkan bir kolu olarak, uluslararası komünist harekette yerini almıştır.

TKP'nin 60 yıllık onurlu savaş tarihinin 58 yılı, ağır gizlilik, illegallik ve yasak altında geçti. Egemen sömürücü güçlerin, burjuvazinin sürekli boy hedefi oldu. Böylesi koşullar altında TKP 60 yıldır, sömürü ve ezginin her türüne karşı, ulusal bağımsızlık, demokrasi, barış ve sosyalizm için savaşımın en ön sıralarında yer aldı. Halkımıza savaşında yol gösterdi, ışık tuttu.

Bu kolay olmadı. Parti kadroları, kırımardan, yıkımlardan geçti. Provokatörler, polis ajanları, sağlı, «sol»lu oportünistler partimize amansızca saldırdı. TKP, hiyanetin, yalanın, karalama ve çarpıtmanın her türlüşünü gördü, geçirdi. Partimiz bu zor ve çetin savaş yolunda binlerce kurban verdi.

TKP'nin savaşta direngenliği, ardıcılığı ve ustalığı her şeyden önce Leninci ilkelerinden kaynaklanır. TKP Marksizm-Leninizm ilke ve ülkülerine göre yeni tipten Leninci bir parti olarak kuruldu. Marksist-Leninist öğretiyeye, proletarya enternasyonalizmine sımsıkı bağlı kaldı. Bu yoldan ayrılmadı. Marksizm-Leninizmin arılığını, Partinin Leninci ideolojik, politik, örgütsel birliğini korumak için sağ ve «sol» oportünizme karşı ardıcıl savaşım verdi.

TKP, Marksist-Leninist öğretiyeyi ve proletarya enternasyonalizmi ilkesini savunmakla kalmadı, bunları sürekli olarak ve yetkinlikle yaşama geçirmek için savaşım verdi. TKP, proletarya enternasyonalizminin en ayırdeci ölçütünü, SBKP'ye, Sovyetler Birliği'ne, reel sosyalizme karşı tutum olarak gördü. Ulusal ve enternasyonalist görevleri birbirine sımsıkı bağladı.

TKP'nin 60 yıllık savaşımında tükenmez bir güç kaynağı işçi sınıfı ve halkımızdır. TKP, dil, din, ırk, ulus ayırmaksızın Türkiye işçi sınıfının parti-

sidir. Onun örgütlü, savaşkan, öncü gücüdür. TKP toplumun en devrimci gücü olan işçi sınıfına kopmaz bağlarla bağlıdır.

TKP, 60 yıllık devrimci savaşımında olumlu, olumsuz sayısız deney elde etti. Savaşımından dersler çıkardı. Savaşlarda kazanılmış bu deneyler ve dersler, partimizin en değerli birliğimidir. Bu birikimi, bu kalıtımı, komünistler, parti üyeleri göz bebeği gibi koruyor, onu ustalıklarla kullanıyor, ondan güç alıyorlar.

TKP, 60. kuruluş yıldönümünü, Türkiye politik yaşasının ayrılmaz bir parçası, ulusal çapta örgütlenmiş bir parti olarak kutluyor. TKP, faşizme geçit vermemek, ülkemizden emperyalizmi kovmak, sosyalizme açılan ileri demokratik devrimi gerçekleştirmek savaşımında işçi sınıfının, halkımızın önünde yerini alıyor. İşçi sınıfımızın, en bilinçli, en özverili evlatları parti sıralarına geliyor. Başlıca fabrikalarda, partimizin şanlı bayrağı dalgalanıyor.

TKP'nin sendika, kadın, gençlik, barış hareketi içinde, işçi, köylü, orta katmanlar arasında etkinliği artıyor. Kürt devrimci demokratları içinde partimize duyulan sempati genişliyor. Yığınlar gözünü, kulağını partimize çeviriyor. TKP'nin Türkiye'de toplumun devrimci yoldan dönüştürülmesi stratejisini çizen programı ve taktik ilkeleri her geçen gün daha geniş kesimlerle benimseniyor.

TKP 60. kuruluş yıldönümünü, bu sorumluluk altında kutluyor. TKP, işçi sınıfının tarihsel görevini yerine getirmesi için, onun birliğini kurmak için savaşıyor. Ulusal Demokratik Cephe'de tüm halkın güçlerini birleştirmek, sosyalizme açılan ileri demokratik devrimi utkuya ulaştırmak yolunda ilerliyor.

TKP'yi 60 yıldır yaşatanlar, bugünlere getirenler, onun yılmaz savaş erleri yaşamlarını işçi sınıfının, halkımızın kurtuluşuna adanmış militanlarıdır. Onun savaş tarihi böylesi halk yiğitlerinin kanıyla yazılmıştır. Bugün TKP'ye üye olanlar, onları örnek alıyor, barışçı ve barışçı olmayan savaşım yollarına, her türlü savaşım biçimine hazır olarak katılıyor. TKP, savaşkan, özverili, disiplinli ve bilinçli kadrolarıyla onur duyuyor. 60. kuruluş yıldönümünde, şehitlerini bir kez daha saygı ve coşkuyla anıyor. Bugün yarı-askersel zorbalık rejiminin zindanlarında, işkence evlerinde yiğitçe direnen yoldaşları selâmlıyor.

TKP'nin tüm örgütleri, partimizin 60. kuruluş yıldönümünü «Partiyi güçlendir, TKP'ye gir!» belgisiyle karşılıyor.

TKP tarihinden aldığı acı ve öğretici derslerle, bir tek devrimci savaşım, çalışma ve örgütlenme biçimiyle kendini sınırlamadan, parti yapısını, parti örgütlerini yeni koşullara uygun olarak geliştiriyor. Parti disiplinini çelikleştiriyor. Kadrolarının ideolojik düzeyini yükseltiyor. Yığınlarla

bağlarını güçlendirmeye, onlardan öğrenmeye, yığınların bir adım önünde yürüyerek onları eğitmeye, savaş alanına çıkan yeni kadroları örgütlemeye hız veriyor.

Parti kadroları, komünistler! Bu şanlı, onur yılında eylemliliğimizi, yaratıcılığımızı, örgütlülüğümüzü, ideolojik düzeyimizi bir kat daha yükselterek TKP'yi güçlendirin!

TKP'nin 60. yıldönümünü, emperyalizme, işbirlikçi tekellere, militarist kliğe karşı tüm halkımızın, barış, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm savaşımını yükselterek karşılayın!

Türkiye'nin tüm sınıf bilinçli işçileri, emekçileri ve gençleri! TKP'ye girin, Partiyi güçlendirin!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

10 Mayıs 1980

Karar

28–29 Nisan 1980 günlerinde, Paris'te, Fransız Komünist Partisi ve Polonya Birleşik İşçi Partisi'nin ortak girişimi ve çağrısıyla barış ve silâhsızlanma sorunu üstüne Avrupa Komünist ve İşçi Partilerinin bir toplantısı yapılmıştır. Toplantıya TKP de bir delegasyonla katılmıştır. Toplantıya katılan kardeş parti temsilcileri, Avrupa halklarına seslenen bir çağrıyla onaylamışlardır.

TKP Merkez Komitesi Politik Bürosu, toplantıya katılan TKP delegasyonunun raporunu ve tutumunu onaylıyor. Avrupa halklarına seslenen çağrıyla, komünistlerin barış ve silâhsızlanma hareketinde en geniş güçleri birleştirme çabasının somut bir belgesi olarak değerlendiriyor.

ABD emperyalizminin, NATO egemen güçlerinin, sosyalist ülkelere karşı bir çatışma politikası, izlemeleri, uluslararası durumu sertleştirmeleri, dünyada ve bölgemizde askersel, serüvenci provokasyonlarını arttırmaları karşısında komünist partilerine tarihsel bir sorumluluk düşüyor. Sovyetler Birliği'nin, tüm anti-faşist güçlerin faşizme karşı büyük utkusunun 35. yıldönümü eşğinde komünistler, bu tarihsel sorumluluğun bilincinde olduklarını bir kez daha kanıtlamışlardır.

Kardeş partilerin barışı, yumuşamayı koruma, silâhsızlanma yönünde somut adımlar atma amacına yönelik bu ortak çıkışı, Avrupa'da olduğu gibi Türkiye'de de, en geniş barış güçlerini eylem birliğine çekmekte önemli bir etken olacaktır.

TKP Merkez Komitesi Politik Bürosu,

- Barışı ve yumuşama politikasını korumak,
- Batı Avrupa'ya ABD atom roketleri yerleştirme kararını kaldırmak,
- SALT-II anlaşmasının gecikmeden onaylanmasını sağlamak,
- Silâhlanmayı sınırlama ve silâhsızlanma yönünde somut adımlar atmak,
- ABD ile bağlanan ikili kölelik anlaşmasını yırtmak,
- Topraklarımızdaki Amerikan ve NATO üslerini sökü� atmak için ülkemizdeki tüm barıştan ve bağımsızlıktan yana güçleri eylem birliğine çağırıyor.

*TKP Merkez Komitesi
Politik Bürosu*

8 Mayıs 1980

Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Çok değerli yoldaşlar,

Büyük Anayurt Savaşında Sovyetler Birliği'nin, Kızıl Ordu'nun faşizme karşı kazandığı büyük utkunun 35. yıldönümünü tüm Türkiye komünistleri, Türkiye işçi sınıfı ve halkımız adına kutlarız.

Yüce Lenin'in partisi SBKP'nin öncülüğünde Sovyet halkının bu büyük utkusu tüm insanlığın kurtuluşu yolunda Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nden sonra en önemli tarihsel eylem oldu. Emperyalizm ve sömürgecilik sistemi ağır bir darbe daha yedi. Dünya sosyalist sisteminin kurulmasına yol açıldı. Bu utku, dünya komünist ve işçi hareketine, ulusal kurtuluş hareketlerine, barış, demokrasi ve sosyalizm güçlerine yeni atılımlar için geniş bir çevreni açtı. Sovyet insanların büyük Anayurt Savaşında verdiği sayısız kurbanlar, gösterdikleri eşsiz yiğitlik ve özveri, tüm dünya halklarının olduğu gibi halkımızın da yüreğinde her zaman canlı kalacaktır.

Günümüzde emperyalizm silâhlanma yarışını olağanüstü tırmandırmakla, «soğuk savaş» dönemini geri getirme girişimleriyle uluslararası durumu sertleştiriyor. Buna karşılık Sovyetler Birliği'nin ardıcıl Leninci barış politikası, dünya çapında barışı, yumuşamayı korumak, ve silâhsızlanma savaşımına en güçlü bir dayanak oluyor. ABD emperyalizmi ve NATO egemen çevrelerinin serüvenci, yayılcı provokasyonlarını gemliyor.

Türkiye işçi sınıfı, halkımız emperyalizmin Türkiye'yi bölgemizdeki saldırgan, hegemonyacı planlarına katma çabasına, topraklarımızdaki ABD ve NATO üslerine, atom depolarına, ikili kölelik anlaşmalarına karşı savaşıyor. Halkımız bağımsız ve özgür yaşamak, bütün ülkelerle, en başta büyük komşumuz Sovyetler Birliği ile dostluk ilişkileri, karşılıklı yararlı ilişkiler kurmak, bunları daha da geliştirmek istiyor.

Dünya sosyalist sisteminin temel direği Sovyetler Birliği, komünizm kuruculuğunda her gün yeni yeni başarılar kazanıyor. Bu başarılar tüm dünya devrimci sürecini olduğu gibi halkımızın ulusal bağımsızlık, demokrasi ve toplumsal ilerleme savaşımını da esinliyor, ona büyük bir güç kaynağı oluyor.

Yaşasın dünya barışının ve dünya sosyalizminin yıkılmaz kalesi yüce Sovyetler Birliği!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

9 Mayıs 1980

Küba'dan elinizi çekin!

TKP Merkez Komitesi, ABD emperyalizminin Karayip denizinde düzenlediği geniş çaplı askersel manevraları, Küba'nın ve bölgedeki ülkelerin içişlerine karışma çabalarını kesinlikle protesto eder.

Bu tehlikeli provokasyon, hem sosyalist Küba'ya, hem de Nikaragua ve Salvador halklarına, bölgedeki tüm ulusal ve sosyal kurtuluş hareketlerine karşı yönelik bir gözdağı verme eylemidir. Bu saldırgan gövde gösterisi yalnızca Karayip bölgesinde barışı ve güvenliği, ülkelerin egemenliğini ve toprak bütünlüğünü tehlikeye atmamakla kalmıyor. Karayip'deki askersel manevralar, ABD emperyalizminin en gerici ve saldırgan çevrelerinin dünya çapındaki yayılmacı planlarının bir parçasıdır. Bu, Pentagon'un uluslararası durumu sertleştirme ve dünyanın değişik bölgelerinde savaş tehlikesini arttırmaya girişimleriyle sıkı sıkıya bağlıdır. NATO'nun Batı Avrupa'ya ABD atom roketleri yerleştirme kararı, ABD'nin İran'a karşı son provokasyon saldırısı, Basra körfezi ağzına askersel güç yığması, Türkiye'yi emperyalizmin askersel serüvenlerine katmak için dayatılan ikili kölelik anlaşması, topraklarımızdaki ABD üslerinin komşu ülkelere karşı saldırgan amaçlarla çalıştırılması tek bir zincirin halkalarıdır.

Türkiye halkının, bölgemiz halklarının ve Karayip bölgesi halklarının ortak düşmanı ABD emperyalizmidir. Türkiye Komünist Partisi, ülkemizdeki tüm ilerici güçler, dünyanın öteki yarım yuvarlağında, ABD'nin kapı eşiğinde yanan «özgürlük feneri» sosyalist Küba ile, ulusal bağımsızlık ve toplumsal ilerleme için savaşan tüm Latin Amerika halklarıyla dayanışma içindedir.

Emperyalistler, Küba'dan elinizi çekin!

ABD emperyalizminin tüm askersel provokasyonlarının son bulması için savaş!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

7 Mayıs 1980

Suriye Komünist Partisi V. Kongresi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Parti Merkez Komitesi, tüm Türkiye komünistleri ve emekçileri adına kardeş Suriye Komünist Partisi'nin V. Kongresi'ni devrimci duygularla selâmlar.

Suriye işçi sınıfı, Suriye halkı ABD emperyalizminin, siyonizmin bölgedeki hegemonyacı girişimlerine karşı, İsrail'in el koyduğu Suriye ve Arap topraklarının kurtarılması için, Filistin halkının kendi yazgısını belirleme ve bağımsız devlet kurma hakkı için savaşıyor. SKP bu savaşın ön sıralarında yer alıyor. Suriye'nin politik yaşamında ulusal ilerici cephenin ağırlığının artması, cephe sözleşmesinin yaşama geçmesi, işçi, köylü ve devrimci aydınların demokratik haklarının genişletilmesi, halkın yaşam düzeyinin yükseltilmesi için vargüçle çalışıyor. Suriye Komünist Partisi Lenin'in ülkesi Sovyetler Birliğiyle, öteki sosyalist ülkelerle dostluğu gözbebeği gibi koruyor. Emperyalizme ve siyonizme karşı bölgede ve dünyada barış ve güvenlik için tüm yurtsever ve ilerici Arap güçleriyle, dünyadaki tüm ilerici güçlerle işbirliğini savunuyor.

ABD emperyalizmi Orta ve Yakın Doğu'da sarsılan konumlarını güçlendirmek için Türkiye üstünde de baskılarını yoğunlaştırıyor. Bugünkü gerici hükümet, militarist klik ülkeyi emperyalizme her yönlü daha sıkı bağlamak, derin bunalımın yükünü emekçilerin sırtına daha da yüklemek, demokratik özgürlükleri daha da kısıtlamak yolunu tutmuştur. Türkiye Komünist Partisi, bu girişimlere karşı işçi sınıfının, halkımızın savaşlarını örgütleyecek, tüm ulusal ve demokratik güçlerin eylem ve cephe birliğini kurmak için savaşıyor.

TKP, Suriye Komünist Partisi'yle Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi temelinde kardeşlik bağlarıyla bağlıdır. Partimiz bu bağları daha da güçlendirmek, halkımız ile kardeş ve komşu Suriye halkı arasındaki dostluğu daha da pekiştirmek için çalışıyor.

Değerli yoldaşlar,

Suriye Komünist Partisi'nin V. Kongresi'ne büyük başarılar dileriz.

Komünist selâmlarımızla,

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
I. Bilen*

Mayıs 1980

TELGRAF

Yugoslavya Komünistler Birliği Merkez Komitesi Başkanlığı'na

Değerli yoldaşlar,

Yugoslav Komünistler Birliği'nin başkanı ve Yugoslavya Sosyalist Federatif Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Yosip Bros Tito yoldaşın ölümünü derin bir üzüntüyle öğrendik.

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi adına sizlere, yakınlarına ve Yugoslavya Sosyalist Federatif Cumhuriyeti halkına içtenlikle başsağlığı dileriz.

Yosip Broz Tito yoldaşın ölümü, Yugoslavya işçi sınıfı ve halkları, uluslararası işçi hareketi, bütün demokratik ve barışsever güçler için büyük bir kayıp oldu. O'nun adı, faşist işgale karşı savaşıyla, işçi sınıfının ulusal ve sosyal kurtuluş savaşıyla, Yugoslavya'nın sosyalist gelişmesiyle sıkı sıkıya bağlıdır. O, Yugoslavya devletinin başında, barış, güvenlik ve halklararası anlaşmadan yana çalıştı. Partilerimiz ve halklarımız arasında dostça ilişkileri geliştirmek yolunda etkin oldu.

Anısını her zaman saygıyla anacağız.

Komünist selâmlarımızla,

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

6 Mayıs 1980

Avrupa Komünist ve İşçi Partilerinin 28–29 Nisan günlerinde Paris'te yapılan «Barış ve Silahsızlanma» forumuna katılan TKP temsilcisinin konuşması

Değerli yoldaşlar,

TKP MK adına Fransız Komünist Partisi'ne ve Polonya Birleşik İşçi Partisi'ne bu toplantıyı örgütlemelerinden ve bize gösterilen sıcak konuk-severlikten ötürü candan teşekkür etmek isterim.

Yoldaşlar,

Günümüzde uluslararası ilişkilerde yeni bir evredeyiz. Bu evre emperyalizmin, özellikle ABD emperyalizmi ve NATO egemen çevrelerinin yumuşama sürecini baltalamak, uluslararası gerginliği arttırmak, bir «soğuk savaş» dönemini geri getirmek için olağanüstü çabalar harcamaları ile niteleniyor. Emperyalizm, başka ülkeler üzerindeki egemenlik alanı daraldıkça saldırganlığını da alabildiğine artırıyor. Anti-sovyetizmi kısıktırıyor, silâhlama yarışını tırmandırıyor. 1978 Washington NATO tepe toplantısında alınan kararlar, 1979 sonunda NATO'nun Batı Avrupa'ya yeni ABD atom roketleri yerleştirme kararı, ABD'nin SALT II Anlaşmasının imzalanmasını torpillemesi bu tehlikeli sürecin adımları oldu. Hegemonyacı Pekin yönetimi de bu süreçte emperyalizmin temel bağlaşıklığı durumuna geldi.

NATO egemen çevrelerinin ve Pekin'li bağlaşıklarının «soğuk savaş» geri getirme çabalarına karşın, uluslararası ilişkilerde belirleyici olan eğilim bugün de barışın, yumuşamanın güçlenmesi yönündedir. Tüm insanlığın yaşamını derinden etkileyen, kapitalist ülkelerde sınıf savaşlarına işçi sınıfı için daha elverişli koşullar yaratan bu eğilim, başta Sovyetler Birliği olmak üzere sosyalist ülkeler topluluğunun çok yönlü gücünün, onun Leninci ardıcıl barış politikasının sonucunda egemen oldu. Bu eğilim dünya komünist ve işçi hareketinin, ulusal kurtuluş hareketlerinin güçlenmesi ve dünyadaki tüm barıştan yana güçlerin savaşımı sonucunda egemen oldu. Emperyalizmin, gericiliğin, uluslararası yumuşamaya karşı yönelen çabalarını sonuçsuz bırakacak olan güçler de bunlardır.

70'li yılların deneyimleri, kazanımları barışçı güçlerin savaşımına yeni bir nitelik getirdi. L. İ. Brejnev yoldaşın Berlin'de ADC'nin 35. kuruluş yıldönümünde açıkladığı, yumuşatmayı ilerletmek için tarihsel bir fırsat oluşturan barış girişimi ve buna karşılık NATO'nun Batı Avrupa'ya yeni atom füzeleri yerleştirme kararı, NATO'nun saldırganlığı ile Varşova Paketi ülkelerinin barışçı politikası arasındaki farkı geniş yığınlar önünde bir kez daha belirginleştirdi.

Nötron bombasına ve atom füzelerine karşı yapılan yığinsal kampan-

yalar, gösteriler, barıştan yana çevrelerin istemlerinin soyut barış dileği olmaktan çıkıp, giderek somut ve reel hedeflere yöneldiğini gösterdi. Bu somut hedefler için savaşım ilerici güçlerin diğer savaşları ile bütünleşiyor, böylece barış savaşımının anti-emperyalist niteliği daha açık ortaya çıkıyor. Halkların bu yığinsal çıkışları aynı zamanda politik yumuşamayı sürdürme, silâhlanma yarışını durdurmak ve silâhsızlanmaya yönelme için verilen savaşın etki alanının genişlediğini, gücünün arttığını da gösteriyor.

Barış ve yumuşama için Avrupa kıtası bugün de en büyük önem taşıyor. Ama bunun yanısıra bu savaşımın önemi Avrupa'nın dışında da, Asya, Afrika, ve Latin Amerika ülkelerinde, bloklar dışı ülkelerde de daha etkin kavranıyor.

Emperyalizmin dünya devrim sürecinin temel güçlerinin başarıları karşısında hırçınlaşması, gittikçe artarak dünyayı yeni bir «soğuk savaşın» içine itme çabası yeni bir olgu değildir. Bu çabalar 1970'lerin ortasında ABD'nin SALT II görüşmelerindeki engellemeleriyle belirgin bir hal almıştı. 1979 NATO ölüm füzeleri kararı ile bu çabalar iyice yoğunlaştı. Oysa bugün NATO egemen çevreleri, Sovyetler Birliği'nin Afganistan halkına özverili yardımını kendi hegemonyacı ve silâhlanmayı kısırtma politikalarına gerekçe göstermeye çalışıyor, «Sovyet tehlikesi» masalıyla anti-Sovyetizmi körüklemek istiyorlar.

Sovyetler Birliği'nin Afganistan halkına askersel yardım da içinde olarak yardım elini uzatması, Afganistan'ın yasal hükümetinin çağrısı ve iki ülke arasında imzalanmış olan dostluk anlaşmasına dayanıyor. Birleşmiş Milletlerin sözleşmesine uygundur. Bu yardım, dış saldırı hareketleri karşısında Afganistan'ın ulusal bağımsızlığını, özgürlüğünü savunma, koruma yardımdır. TKP bu enternasyonalist tutumu daha ilk günden destekledi, yürekte onayladı. ABD'nin İran'a karşı son saldırganlık eylemi görmeyen gözleri açtı. Bu saldırı, Sovyetler Birliğinin Afgan halkına yaptığı enternasyonalist yardımın zorunluğunu kanıtladı.

Yoldaşlar, ABD emperyalizminin körüklediği gerilim odaklarından biri, emperyalist merkezlerin «güvensizlik yayı» adını taktıkları, Türkiye'nin de içinde bulunduğu bölgedir. ABD'nin İran'a karşı yaptığı son askersel provokasyon eylemi emperyalizmin bu bölgedeki girişimlerinin dünya barışını ne büyük tehlikelere soktuğunu, Pentagon'un yayılmacı ve hegemonyacı planlarının dünyayı bir harp felaketinin eşiğine getirmekten bile çekinmediğini somut olarak kanıtladı. Bu olay, barış güçlerinin, en başta kardeş komünist partilerinin üstlerine ne kadar büyük bir sorumluluk düşüğünü kanıtlıyor.

Özellikle İran ve Afganistan'daki devrimci gelişmelerden sonra Pentagon, bölgemizdeki hegemonyacı girişimlerine hız vermiştir. Bu bölgede saldırı ve casusluk üslerinden bir ağ kurarak askersel konumunu güçlendirmek, bölgenin yeraltı zenginliklerini, başta petrolü yağmamak isti-

yor. Buraları Sovyetler Birliği'ne, öteki sosyalist ülkelere, ulusal kurtuluş hareketlerine karşı stratejik planları için kullanmayı amaçlıyor.

Yayılcı emperyalist çevrelerin bu planlarında Türkiye önemli yer tutuyor. NATO üst yöneticileri, emperyalist basın, özellikle CENTO'nun çökmesinden bu yana NATO Güney Doğu kanadında Türkiye'nin emperyalizmin ileri karakolu olarak rolünü sürekli vurguluyorlar. Bir yandan ABD'nin Türkiye'ye koymuş olduğu silâh ambargosu kaldırılıp askersel yardım adı altında Türkiye yeni askersel masraflar altına sokulurken, öte yandan topraklarımızdaki 26 ABD üssü, yeniden yoğun olarak çalışmaya başladı. Türkiye'yi ABD emperyalizmine daha sıkı bağlayan ikili bir askersel anlaşma imzalandı.

Günümüzde Türkiye hükümeti bütçesinin cari harcamalarının % 40'ını askersel masraflar oluşturuyor. Ülkemizde gayri safi ulusal gelirden adam başına düşen silâhlanma harcaması NATO içinde en yüksek tutardır. ABD, Türkiye'yi, Sovyetler Birliği'ne, sosyalist ülkelere ve Orta Doğu halklarına karşı bir sıçrama tahtası işlevini yüklemek istiyor. Bu durum, Türkiye dış politikasında komşu ülkeler ile dostluk ilişkilerini engelleyici nitelikte bir etki yapıyor. Kendi ülkesinden binlerce kilometre uzaktaki bölgemizi «ulusal çıkar bölgesi» olarak gördüğünü ilân eden ABD, İran'a karşı girişeceği bir saldırıda Türkiye topraklarından da yararlanmak istediğini gizlemiyor. Hükümet, bu hafta içinde, ABD'nin Türkiye'den İran'a karşı askersel eylem uyguladığı günlerde, meclise bir «savaş ve buhran yasası» getirdi. İstendiği zaman tüm yönetim yetkilerini genel kurmay başkanına bırakan bu yasa, bir yandan Türkiye halkını bir askersel diktatörlük rejimi tehlikesi ile karşı karşıya bırakıyor, ülkemizde faşizm tehlikesini arttırıyor, öte yandan da Orta Doğu'daki komşu ülkelere karşı bir provokasyon oluşturuyor.

Yoldaşlar, uluslararası alanda emperyalizmin saldırgan girişimlerini artırması, uluslararası durumun sertleşmesi Türkiye'de derin bir bunalıma koşut düşüyor. Emperyalizmin konumlarına sıkı sıkıya bağlı olan gerici Demirel hükümeti, bu bunalımdan emperyalizmin, işbirlikçi tekelci burjuvazinin işine gelecek, bunalımın yükünü daha da emekçi halkın omuzlarına yıkacak bir çıkış yolu arıyor. Teröre başvuruyor. Ordunun politik yaşamdaki ağırlığı, militarizmin toplum üstünde etkisi gittikçe artıyor. Bugün Türkiye'de yarı askersel bir baskı rejiminin sözü edilebilir. Bir buçuk yıldır ülkenin en önemli illerinde sıkıyönetim hüküm sürüyor. 20 bin politik tutuklu var. Sıkıyönetim ilân edildiğinden bu yana 100 binden fazla insan gözaltına alındı, polis işkencelerinden geçti. Demirel hükümetinin kurulduğundan beri, son 5 ay içinde 1.500'e yakın insan terörist çetelerce öldürüldü.

Bu saldırıların sivri ucu barış ve silâhsızlanma için, bağımsızlık, demokrasi, sosyal ilerleme, sosyalizm için savaşan TKP'ye ve öteki ilerici güçlere

yöneliktir. Partimiz 58 yıldır illegalite koşullarında savaşıyor. Avrupa'nın tek illegal komünist partisi TKP'dir. Tüm bu ağır koşullara karşın TKP son yıllardaki atılımıyla ulusal çapta bir parti haline geldi, politik yaşamda etkisi duyulan bir güç oldu. Partimiz bu yıl 60. yaşına, geniş yığınsal işçi grevleri ile yığınsal çıkışlarla kaynaşmış olarak giriyor. Demokrasiden yana en geniş çevreleri anti-demokratik yasalara karşı tekellerin emekçi halkın yaşam düzeyine saldırılarına karşı, ABD ile ikili askersel anlaşmaya, NATO'ya, üslere, topraklarımızdaki atom depolarına ve Batı Avrupa'ya yeni atom füzelerinin yerleştirilmesine karşı savaşla birleştirmeye çağırıyor.

Avrupa komünist ve işçi partilerinin bu forumu bizim savaşımıza büyük destek olmaktadır. Bu forum, bu yeni insiyatif komünistlerin dünya barış hareketinin en ön sıralarında savaştığını kanıtıyor. Tüm Avrupa halklarına yapılacak bir çağrı ülkemizdeki barış hareketine de güç katacaktır.

Türkiye'de emperyalizmin silâhlanma yarışını körükleme politikasına karşı duran güçler vardır. Barıştan yana güçler sıralarını daha da sıklaştırıyor. Son Barış Komitesi Derneği kongresinde TİP, TSİP, CHP'li bir gurup sayılab, Kürt demokratik gurupları da Barış Komitesi'ne katıldılar, güçlerini barışı savunan öteki ilerici güçlerle birleştirdiler. Bu gelişme Türkiye'deki demokrasi hareketinin güçlenmesi açısından da önem taşıyor. Ülkemizde de barış için savaşım en geniş demokratik güçleri harekete geçiren, birleştiren son derece güçlü bir etmen oluyor.

Türkiye'de barış ve silâhsızlanma belgileri her yığınsal eylemin ayrılmaz bir parçası olmuştur. Grevlerde onbinlerce işçi, barıştan, silâhsızlanmadan yana, NATO'ya karşı belgiler haykırıyorlar. ABD ölüm füzelerine karşı Türkiye'de ağır sıkı yönetim koşullarına karşın 7 ilde yığınsal çıkışlar oldu.

Yoldaşlar, Türkiye demokratik güçleri uluslararası dayanışmaya büyük bir önem veriyorlar. Avrupadaki kardeş partilerin barış ve silâhsızlanmaya yönelik böylesi bir forum toplaması ve Avrupa halklarına seslenmesi ülkemizdeki demokratik hareket açısından çok büyük değer taşıyor. Bu forum, proletarya enternasyonalizminin canlılığını, güncelliğini de tartışmasız bir biçimde kanıtıyor.

1976'da Berlin'de toplanan Avrupa Komünist ve İşçi Partilerinin Konferansı, bu toplantı ile vurgulanan, komünist partilerinin onların birliğinin barış hareketindeki etkin önemi, güncelliğini bugün de tümüyle koruyor. TKP 1976 Berlin Konferansı'nın bu doğrultusunu yaşama geçirmek için tüm gücü ile çalışmayı bundan böyle de sürdürecektir.

Yoldaşlar, TKP MK adına toplantıya sunulan çağrı taslağını onaylıyoruz.

İlginize teşekkür ederim.

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

AKEL Merkez Komitesi, Size kardeşçe, sıcak selâmlarını yollar. Size ve Türkiye işçi sınıfına tam desteğini ve kardeşçe dayanışmasını duyurur.

Partimiz, Türkiye halkının emperyalizme ve iç gericiliğe karşı savaşını büyük ilgi ve sempatiyle izliyor. Egemen güçlerin son dönemde yığınsal tutuklamalara ve gerici, faşist çetelerin kanlı terörüne paralel olarak açık devlet terörüne dönüşen baskıcı ve terörist önlemlerini nefretle karşılıyoruz.

İlerici güçlerin ve onların öncüsü olan Türkiye Komünist Partisi'nin kararlı direnişini ve savaşını hayranlıkla izliyoruz. Yabancı tekellerin, NATO'nun yerli oligarşi ve fanatik gericilikle işbirliği içinde uyguladığı terör ve sömürü rejimine son vermek için, gerçek bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm için yürüttüğünüz savaşta Size yürekten başarı dileriz.

Bundan böyle de başarı dileklerimizle,
kardeşçe selâmlarımızla

Ezekias Papaioannou
AKEL Genel Sekreteri

6 Mayıs 1980

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Komünist basının geleneklerini sürdürerek «Barış ve Sosyalizm Sorunları» – «Yeni Çağ» dergisi sürekli olarak okurlara başvuruyor ve derginin daha ilginç, içeriğinin daha zengin olması için önerilerini bildirmelerini rica ediyor.

Aldığımız mektuplardaki tavsiyeler, dilek ve istekler, eleştiriler çalışmalarımızı ayarlamamızda bizlere büyük yardımda bulunuyor.

Sizlere tekrar başvurarak aşağıdaki soruları yanıtlamanızı rica ediyoruz:

- Dergide yayımlanan yazılardan hangileri sizde derin bir iz bıraktı ve niçin?
- Hangi yazıları beğenmediniz ve niçin?
- Dergide hangi konularda yazılar okumak istiyorsunuz?
- Derginin sayfalarında kimlerin yazılarını okumak istiyorsunuz?
- Dergide ne gibi yeni bölümler görmek istiyorsunuz?
- Başka önerileriniz var mı?

Okurlarımızın bu sorularımızı yanıtlamalarını bekliyor, mektuplarını aşağıdaki adrese göndermelerini rica ediyoruz.

Adresimiz: Yeni Çağ – Stredisko pro rozsirovani tisku,

Praha 6, Thakurova 3

Czechoslovakia

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Federal Almanya'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini ve TKP'nin diğer yayınlarını, listesini yayınladığımız kitapçılardan satın alabilirler.

1. «Yeni Çağ» 1,— DM
2. «Atılım» 0,50 DM
3. L. İ. Brejnev, «Lenin'in 100. yıldönümü, SBKP'nin XXIV. Kongresi, SSCB'nin 50. yılı» 5,— DM
4. Nazım Hikmet, Bütün Eserleri (8 cilt) ciddi 7,50 DM
5. Bilimsel komünizm 7,— DM
6. Lenin (biografisi) 5,— DM
7. Sovyetler Birliği Komünist Partisinin Programı 3,— DM
8. Büyük Ekim 50 yaşında 3,— DM
9. S. Üstünel, «Savaş Yolu» 10,— DM
10. S. Üstünel, «Günümüzde TKP» 5,— DM
11. S. Üstünel, «Güneşli Dünya» 5,— DM
12. S. Üstünel, «Türkiye Olayları – 1973» 1,— DM
13. A. Saydan, «Sınıf savaşında yeni aşama» 5,— DM
14. A. Saydan, «Alman Demokratik Cumhuriyeti» 3,— DM
15. A. Saydan, «Yedi Sosyalist Ülkede Dün-Bugün-Yarın» , , 3,— DM
16. A. Saydan, «Sovyetler Birliğinde 12 Gün» 2,— DM

Ayrıca dergimize abone olmak ve TKP'nin diğer yayınlarını edinmek isteyenler aşağıdaki adrese başvurabilirler:

Yeni Çağ – Stredisko pro rozšírování tisku
Praha 6
Thakurova 3
Czechoslovakia

«YENİ ÇAĞ» I

OKU

VE

OKUT!

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
<i>Edward Gierek</i>	
Barış ve uluslararası güvenliğin önemli bir etmeni	441
<i>Sarada Mitra</i>	
Bandung ve günümüzün gerçeklikleri	447
<i>Kemal Kervan</i>	
1 Mayıs, sendikalar, komünistler	458
<i>Pavel Batov</i>	
İkinci Dünya Savaşının derslerine günümüzden bir bakış	465
<i>Polikronis Vais</i>	
Direnış deneyimine bir bakış	477
<i>James Aldridge</i>	
Anılar ve ödev	481
<i>Andreas Fantis</i>	
Devrimci bir örgüt olmak	488
<i>Naço Papazov</i>	
Sosyalist uygarlığın önünde	495
<i>Milton Rene Paredes</i>	
Orta Amerika: Yiğınlar hareketleniyor	506
xx: İşçi «Katılımı» konusunda komünistlerin görüşü	515
xx: Barış insanlara neler getiriyor?	524

ÖZEL SAYFALAR

xx: TKP Merkez Komitesinin açıklaması	532
xx: TKP Merkez Komitesinin bildirisi	533
xx: TKP Merkez Komitesinin çağırısı	535
xx: TKP Merkez Komitesinin bildirisi	537
xx: TKP MK Politik Bürosunun kararı	540
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın SBKP Merkez Komitesine mesajı	541
xx: TKP Merkez Komitesinin bildirisi	542
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Suriye Komünist Partisi 5. Kongresine mesajı	543
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın YKB Merkez Komitesi Başkanlığına mesajı	544
xx: Avrupa Komünist ve İşçi Partilerinin 28–29 Nisan günlerinde Paris'te yapılan «Barış ve Silâhsızlanma» forumuna katılan TKP temsilcisinin konuşması	545
xx: AKEL Genel Sekreteri E. Papaionnou'nun TKP Merkez Komitesine mesajı	549